

Brána

magazín pro návštěvníky
Ústeckého kraje

č. 1

Rozhovor
Já a Brána do Čech
s Tomášem Töpferem

Příroda
Ze dna puklých skal
až k bráně nebeské

Historie
Kamenná víla na Ohři

Vinařství
Toulky ve jménu vína

Aktivní odpočinek
Jezero, jaké nikde jinde nenajdete

Brána do Čech
Krásu hledejte doma

Obsah

Co když s dětmi čerti šijí

Jezero, jaké nikde jinde nenajdete

Labirint soch vytvořených živly

Po svatých schodech k černé madoně

- 4–5 Panenský týnec**
Moc a síla energie matky Země
- 6–7 Hřensko**
Ze dna puklých skal až k bráně nebeské
- 8–9 Zámek Ploskovice**
Splněný sen o letním sídle
- 10–11 Zima v Krušných Horách**
Hory Krušné zimě zasvěcené
- 12–13 Žijeme tu celý život**
Nejlepší místo na světě
- 14–15 Děti v Bráně**
Co když s dětmi čerti šijí
- 16–17 Zoologické zahrady**
Tři ozdoby brány do Čech
- 18–19 Žatec**
Myslíme všichni na to, že chmel je naše zlato
- 20–21 Terezín**
Pevnost lidské nezdolnosti a síly
- 22–23 Stará myslivecká**
Myslivec mezi námi
- 24–25 Kamencové jezero**
Jezero, jaké nikde jinde nenajdete
- 26–27 Louny**
Kamenná vila na Ohři
- 28–29 Tiské stěny**
Labirint soch vytvořených živly
- 30–31 Ústí nad Labem**
Město vyhlídek a vodopádů
- 32–33 Pivovar Velké Březno**
Pivo s lidskou tváří, aneb jak se vaří Březňák
- 34–35 Ohře**
Šňůra nad vodou aneb Ohře, muškařská ikona
- 36–37 Architektura**
Fenomén saské renezanace
- 38–38 Ústecký kraj**
Výprava ke kořenům češství
- 40–41 Most**
Za zážitky do města dromů
- 42–43 Lidová architektura Českého Švýcarska**
Nádherné stopy lidských životů

- 44 Raná**
Kopec, který dává lidem křídla
- 45 Nechranice**
Na dračím jezeře
- 46–47 Milešovka a Hazmburg**
Královský pár Českého středohoří
- 48 Komáří hůrka**
Posvázná hora Cínového království
- 40–51 Zima v Českém Švýcarsku**
Zimní říše Pravčické ledové královny
- 52 Teplice**
Salón Evropy v Malé Paříži
- 53 Duchcov**
Zámek plný vzpomínek na lásku
- 54 Loreta Rumburk**
Po svatých schodech k černé madoně
- 55 Komíks**
Počátkové turismu v Bráně do Čech
- 56–57 Vinařství – Velké Žernoseky**
Toulky ve jménu vína
- 58 Pivovar Varnsdorf**
Mlsný Kocour z Varnsdorfu
- 59 Pivovar Na Rychtě**
Přítulný Mazel z Ústí
- 60–61 Rozhovor**
Brána do Čech a já...
Labský rybář Tomáš Töpfer
- 62–63 Lodní doprava po Labi**
V náručí spanilého Labe
- 64–65 UNESCO**
Světě tohle bys měl vidět!
Čili vzhůru do UNESCO
- 66 Záchranáři**
Víte, jak úžasný je pocit, oživit někoho po telefonu?
- 67 Vozíčkáři v Ústeckém kraji**
Branou do Čech křížem krážem na vozíku
- 68–69 Kulturní kalendář Brány do Čech**
- 70 Hotel Clarion**
I komfort může být přátelský
- 71 Co nabídne příští číslo?**

Vážení a milí čtenáři!

Pojďte a projděte Branou do Čech. Branou, kterou tvoří čtyři kameny úhelné, čtyři zdaleka ne turisticky objevené a nádherné oblasti, čtyři příležitosti poznávat úchvatnou přírodu, obdivovat majestátní stopy historie, odpočívat, sportovat, zkrátka propadat kouzlu kraje, který se pro mnohé teprve nedávno vynořil z moře turistických nabídek.

Před dvěma lety jsme se rozhodli, že změním vnímání Ústeckého kraje. V rámci nového projektu spatřil světlo světa rozsáhlý turistický projekt BRÁNA DO ČECH, který se brzy stal jedinou činnou sopkou v kraji – a že těch spících tu máme nespočet. Od té doby bez ustání chrlí pestrou škálu informačních materiálů, webových stránek, průvodců, map, publikací, v jeho rámci vznikají cyklostezky, naučné stezky, opravují a zviditelňují se památky. Čtyři regiony – České Švýcarsko, České středohoří, Krušné hory a Dolní Poohří - o sobě dávají hlasitě vědět a na turistickém ruchu je to masivně znát, vždyť už za první rok fungování Brány do Čech se Ústecký kraj dostal na čelo růstu návštěvnosti v rámci celé republiky. Pro nás, kteří tu pracujeme a máme kraj prochozený a projžděný křížem krážem, to není překvapení. Je tu krásně a turista tu najde, co ani nečeká.

Časopis, který právě otevíráte, je vlastně takovou výkladní skříní Brány do Čech. Rok co rok v něm budete nacházet tipy a doporučení, nápady a možnosti, jak náš region co nejlépe poznat, co je tu nejzářivějšího, co nejtajemnějšího, co jedinečného a neopakovatelného. Navíc se seznámíte s životem těch, kteří tu žijí. A tak vás zvu – čtěte, a hlavně – přijďte!

Radek Vonka

Autorovo pozvání

Už nějakou dobu si rozkošnický užívám zmodřelý návrat do kraje svého mládí. Když jsem před časem začal psát o Českosaském Švýcarsku, objevoval jsem den po dni, omámen a fascinován, všechno to, co jsem jako dítě a později výrostek, na svém kraji nevnímal. Teď jsem dostal možnost, rozběhnout se Branou do Čech po celém kraji a zvu vás – vydejte se na tenhle opulentní výlet se mnou. Člověk totiž, žije-li v sebekrásnějších prostředí, má tendenci mnoho věcí nevnímat, brát je za samozřejmé, dokonce je bagatelizovat a všimnout si spíš toho, co pěkné není. A tak se pojdme společně divit, pojdme se toulat, pojdme se nechat unášet krajinou i lidskými stopami v ní. A najdete-li v textech tu a tam osobní tón, prosím, nedivte se – jsou chvíle, kdy člověk tváří v tvář kráse nedokáže zůstat odtažitý a nad věcí.

Rostislav Křivánek

Moc a síla energie matky Země

Stojím s rukama rozpaženýma, dlaně obrácené vzhůru, oči doširoka otevřené. Nade mnou se svírá mnohoprstá ruka, mezi články prstů, které se tolik touží dotknout, ale nikdy se jim to nepodaří, jásavě prosvítá blankyt letního nebe. V nohách cítím intenzivní brnění, celým tělem projíždí energie prýstící odkudsi z hlubin země. Jsem celý z kovu, připojen do sítě telurických proudů, nad mými dlaněmi srší neviditelné koule siločar. Síla a léčivá moc místa, nad nímž kdysi jeden osvícený člověk hodlal postavit chrám, ale nebylo mu dáno stavbu dokončit, je tak intenzivní, že jen nerad opouštím průsečík pomyslného kříže a pln nesdělitelného klidu a vnitřní síly, přepouštím místo dalšímu z dlouhé rady těch, kteří tu trpělivě a vlídně čekají, až i jim bude dopřáno nasát dobro Země.

MAGICKÝ PANENSKÝ TÝNEC

Panenský Týnec je nenápadná obec skrývající nejedno podivuhodné tajemství. Ať se vydáme kterýmkoli směrem, brzy narazíme na stopy významného českého šlechtického rodu Žirotínů. První z nich, Jan z Žirotína, nechal nedaleko odtud vystavět v letech 1230 – 1253 hrad Žirotín, nebo taky Žerotín. Dodnes jsou tu zřetelné dvojité valy a dvě stojící zdi, které jsou nejspíše pozůstatkem hradního paláce či snad i věží. Janův syn, Habart ze Žirotína, se do historie obce zapsal zase jinou stavbou. Šlo vlastně o velkorysý díkůvzdání paní Anežce Přemyslovně, ano, svatě Anežce České, která dokázala uzdravit jeho neplodnou manželku. Habart nechal koncem třináctého století z vděku vystavět klášter a věnoval ho klariskám, které ho začaly využívat jako svůj už třetí – po pražském a chebském. Kolem kláštera vyrostlo městečko, připomínané už v roce 1321. Existují dohady, že tu dokonce mohla pobývat i sama svatá Anežka. No, a protože její ostatky byly v roce 1420 převezeny z Prahy okupované husity právě do Panenského Týnce – řádové sestry tu pak žily celých dvě stě dvacet let – není vůbec vyloučené, že dodnes spočívají právě tady. Keltské slovo „taun“ znamená místo hrazené, tedy „otýněné“ kůly. A skutečně – už v době bronzové tu lidé vztyčovali léčebná ohrazení a budovali svatyně. Mimořádná síla tohoto místa nedala spát dalšímu Žirotínovi, bohužel poslednímu toho rodu, Jaroslavovi. Významný český šlechtic, přítel krále Jiřího z Poděbrad a zemský správce, začal roku 1443 se stavbou mohutného trojlodního vrcholně gotického chrámu. Šlo o ojedinělý koncept, chrám neměl mít v okolních zemích obdoby. Jaroslavova smrt v roce 1467 však znamenala konec prací. Zůstalo působivé a mystické nedostavěné torzo, jedenadvacet metrů dlouhá, devět metrů široká a přes dvacet metrů vysoká část chrámová. Stojíme-li dnes pod nedoklenutými sloupy, dokážeme si jen těžko představit zamýšlené rozměry chrámu. To, co vidíme je totiž pouze nedokončené kněžiště, na něž měl teprve navazovat vlastní trojlodní prostor – zhruba v místech, kde je dnes zachovaný vstupní portál. Zastřešení lodí mělo původně spočívat na čtyřech pilířích, které byly skutečně postaveny. Tři z nich byly ale v průběhu staletí zbořeny a na čtvrtém částečně spočívá zvonice, viditelně dostavěná o mnoho let později.

MAGICKÝ PANENSKÝ TÝNEC

Většinu lidí putujících sem však ani tak nezajímají původní velkorysé plány – fascinuje je neopakovatelná atmosféra místa, romantičnost a mysterióznost chrámového torza a především – léčivá síla místa samotného. Po celý rok tu najdete pokorně čekající hloučky lidí, kteří tiše sledují toho, na něhož právě vyšla řada. Někteří stojí, jiní sedí, jedni mlčí, druzí zpívají. Sjíždějí se sem lidé s depresemi, po mozkových příhodách a úrazech hlavy, ale i ti, kteří od genia loci neočekávají léčbu, ale třeba jen dodání pozitivní nálady, chuti do života a telurické energie, která posiluje obranyschopnost – ať už organismu nebo duše. Každá gotická katedrála byla totiž koncipována jako akumulátor a zesilovač vibrační místa, na němž byla vystavěna, místa, kde je země „prokvena“ hustou sítí telurických proudů. Chrám měl tedy jen zesílit něco, co tu existovalo od počátku věků. Sílu místa, kde bylo lidem dobře, místa, které uzdravovalo.

MENHIR U KLOBUK

Na podobných místech nevyrostaly jen chrámy. Lidé na nich vztyčovali třeba kameny – menhiry. Ostatně, nedaleko Panenského Týnce jeden slavný menhir stojí a bylo by škoda, nezahrnout ho do výpravy za zdejšími magickými místy. Kamenný pastýř stojí asi sto metrů vpravo od silnice z Klobuk do Telců, je vysoký 340 centimetrů, část je zapuštěna v zemi, a jeho energetické pole je také dobře patrné. Už koncem devatenáctého století bylo prokázáno, že byl vztyčen uměle a to nejspíše keltským kmenem Bójů. Z okolního pole byly vyorány kameny ze stejného materiálu, což jen podpořilo domněnku, že původně byl menhir obklopen kruhem menších megalitů. Až se ho budete dotýkat, napojíte se, dost možná, na tentýž pramen energie pulsující v zemi, který léčí a posiluje v nedostavěném chrámu v Panenském Týnci.

Ze dna puklých skal až k bráně nebeské

„Úchvatný kaňon s divokou řekou zkrocenou jezy následovaný vrstevnicovou stezkou podél skalních stěn s výhledy do pohádkového kraje a korunovaný skalní branou, která aspiruje na jeden z divů světa... Můžete si být jisti – nic podobného neuvidíte nikde na světě.“

PEŠKY I NA PALUBĚ

Dnes už je Kamenice zase elegantní mladou slečnou, která se nechá okukovat z můstků, pěšin, skalních tunelů a ke skalám přilepených galerií v místech, kam by člověk bez opory vůbec neproniknul. Skály tu a tam padají kolmo do vody a křtice borovic jim vítr čechrá klidně i sto metrů nad hladinou. Podvkrát nám poslouží pohodlné lodě, které nás provedou splavnými úseky, nejprve v Edmundově a o chvíli později i v Divoké soutěsce. Uvidíme desítky roztodivných skal, proplujeme pod proudem špagátové Niagary, někde pod námi zůstane brod tajemné stezky Podloudnice a možná, že spolu s námi budou proti proudu po některém z umělých přechodů putovat i lososi vracející se z moře do místa svého zrození a kolem hlavy nám proletí modrá raketa, ptačí kníže téhle řeky, ledňáček.

NEVINNÁ TVÁŘ ĎÁBELSKÉ ŘEKY

Ve Hřensku je to pak sotva kilometr proti proudu Kamenice ke vstupu do slavných soutěsek. Stačí přivřít oči a člověk úplně vidí hejna dávných dřevařů, jak usměřňují štíhlé klády mířící k Labi, aby se z nich v dalekém Hamburku staly třeba i stěžně na oceánské plachetnice. Anebo se časem propadneme jen o pár let zpátky a zastudí nás vědomí, že hladina rozvodněné Kamenice byla vysoko nad našimi hlavami. Reálný pohled na nevinně se tvářící říčku poskakující mezi kameny ať nikoho nemýlí. Dokáže být ďábelsky dravá, titánsky silná a zcela nemilosrdná. Není to tak dlouho, co tudy letěly klády, které živel posbíral v lesích, a braly sebou, co jim přišlo do cesty, včetně zabetonovaných stolů a všeho, co tu člověk za léta zasvěcená turistu vybudoval.

VE STÍNU SKALNÍCH STĚN

Když opustíme Kamenici, vystoupáme úchvatně divokou stráž až na Mezní Louku. Tady se nás ujme slavná a nesčetnými nohami ochozená Gabrielina stezka a povede nás těsně kolem kolmých a fantaskně členitých skalních stěn, dopřeje nám výhledy do kraje i posezení na přírodních balustrádách a odpočívadlech, odkryje pohledy na Křídelní stěny i legendární Homoli, která vypadá jako zkamenělá pagoda dávného japonského císaře... A co je na Gabrielině stezce nejkrásnější? Samozřejmě to, že končí pod branou bran, v těsné blízkosti monumentálního skalního oblouku Pravčické brány.

VE STOPÁCH PŘEDKŮ

Když pak člověk nerad opouští tenhle divův a schází lesnatými stráněmi zpět do Hřenska, zůstává v něm pokora před velikostí přírody, ale i blažené vědomí, že on sám je její součástí. A dokáže-li být úplně tichý, pak možná zahlédne mezi stromy romanticky rozevlátný plášť dávného poutníka, pohádkáře a velkého turisty Hanse Christiana Andersena, který nás všechny v lásce k těmto místům o mnoho desítek let předešel.

LABSKÝM KAŇONEM

Východiště - České Švýcarsko, městečko Hřensko na soutoku mohutného Labe a průbojné Kamenice. Výprava, která vás čeká, může být veskrze romantická. Začneme třeba už tím, jak se do Hřenska dostat. Jistě – není problém přijet autem, ale to je přeci tak banální... Oč neobyčejnější je nastoupit v Děčíně na parník Poseidon (anebo dokonce na raft, který vám tu ochotně půjčí a ve Hřensku ho vrátíte) a užít si velebný pohyb lodí unášené silným proudem v těchto místech už zcela dospělého Labe a nechat se ohromovat neskutečnou scénérií Labského kaňonu lemovaného skalními masivy i solitérními věžemi, bez dechu zírat na sluncem zlácený pískovec a lesy ve všech barvách zelené.

BRÁNA DO KRAJE DIVŮ

Není podstatné, pokolikáté tu jste, vždycky vám vyrazí dech. Poprvé je to jako potkat na moři zaoceánský parník. Stát pod ní je mrazivě krásné, ale vystoupat na naproti strmicí skaliska, to je rozkoš skutečného labužníka. Odtud, z temena skalního masivu, je Pravčická brána nejkrásnější. Teprve tady si totiž člověk uvědomí, že se jí vchází do krajiny skalních měst, hlubokých zalesněných roklí, průzračných říček a potoků se zelenými vlasy víl i podstávkových domů, korálků rozmařile rozhozených po stráních. Není mnoho silnějších zážitků, než stát na skalním ostrohu a nechat oči plout daleko za pravěký zub Malého Pravčického kuzele, až na obzor, kterého se zmocnily stolové hory, a utopit se v oceánu nedozírných lesů s ostrovem tajemného Růžovského vrchu, zdejší Fudžijamy...

Splněný sen o letním sídle

Procházet se parkem ploskovického zámku je podivuhodný a chvílemi skoro magický zážitek. Stopy času jsou tu patrné na každém kroku. Ať člověk zabloudí kamkoli v tom skoro osmihektarovém království vzácných stromů, rybníků, alejí, kašen, umně stříhaných keřů a stinných zákoutí, vždycky se mu po chvíli odněkud vynoří ušlechtilá budova zámku, který jakoby rozpráhoval štíhlé, dlouhé ruce tvořené arkádovými galeriemi a objímal park, jehož je korunou. A ze všech stran je to pohled povznášející, jítící fantazii, vonící historií.

Brouzdá-li člověk kolem, spodního rybníka, dopřává si stínu cizokrajných zeravů, kaštanovníků, jírovců, javorů, platanů anebo obřích a důstojných paulovnií, může se mu stát, že náhle zaslechne kola kočáru, ve kterém přijíždí na obhlídku velkorysého stavebního díla pozoruhodná žena své doby, velkovévodkyně Anna Marie Františka Toskánská. Lokaj, který jí právě pomohl z kočáru, překvapeně zírá, protože velkovévodkyně nemíří do stinných komnat zámku, ale rázným krokem spěchá do spodní části parku, aby osobně dohlédla na pokrok při vytváření zdobných umělých jeskyní. Je jaro roku 1729, práce se pozvolna chýlí ke konci. Ploskovický zámek je Anninou vizí, jejím snem, který sveřepě naplňuje. Lhostejno, co to stojí – musí to být nádherné. A bude-li nejhůř, účty se spálí a velkovévoda Gaston, poslední z medicejského rodu ať si pátrá, kolik že ho to všechno vlastně stojí. Povídá se sice něco o miliónu zlatých, částce doslova omračující, ale Anna Marie Františka nedbá. Sama vyplácí dělníky a pak odchází do vznikajícího parku, aby se mohla pokochat pohledem na dílo utajovaného stavitele (dost možná to byl sám Kilián Ignác Dienzenhofer). Vrcholně barokní patrový zámek vyvýšený o suterénní grotty plné fontán a kašen, se vzdušnými galeriemi v podobě račích klepet...

Anebo když člověk stojí ve zdobném gloriету, nad nímž se vznáší zlatá císařská orlice, vidí pod sebou průčelí zámku a – služebnictvo běhá, okna se zavírají, zahradník narychlo vymetá poslední plevel z cestičky... Císařský kočár vypravený z Terezína od pražského vlaku právě vjíždí do areálu zámku. Za hlaholu přihlížejících vystupuje nejprve její císařská milost, Marie Anna Karolína a hned za ní sám císař Ferdinand I. Dobrotivý, jinak též Ferdinand V. – poslední korunovaný český král. O pár chvil později už císař sedí ve své útulné pracovně a poslouchá raport správce svého letního sídla, zatímco císařovna, s hlavou zakloněnou, bez dechu sleduje malíře Josefa Navrátila, který na lešení právě dokončuje grandiózní malby na stropě jejího reprezentačního salónu. To už se píše rok 1853, zámek je přestavěn, vyhnán o patro výš, o patro, které teď obohacuje dosavadní výhradní barokní háv o prvky druhého rokoka.

Stoupaje po točitém dřevěném schodišti do druhého patra zámku, může návštěvníka zámku stejně nečekaně překvapit pocit, že ze sálu nahoře slyší rychlé nervózní kroky. Ve dveřích stojí paní Hana Benešová a tiskne si prst na ústa. Její muž, ministr zahraničních věcí, Edvard Beneš, místo aby na letním sídle ministerstva odpočíval, přechází od okna k oknu, usedá za stůl a zase vstává – mladé Československo se v roce 1920 na mezinárodním poli musí pěkně otáčet. A tak paní Hana schází po schodech, zdraví nás úklonem hlavy a jde se projít do parku, který po všechny doby byl - a dosud je – oázou klidu a harmonie.

Ploskovický zámek je tedy plný vzpomínek. A nejsou vepsány jen do zdí, jsou přítomny ve všech prostorách, v každé z místností, do kterých je návštěvníkovi dáno nahlédnout. To je totiž hlavní deviza zámecké expozice – ať už procházíte rytinkovým salónekem, dámskou ložnicí či pracovnou, jídelnou, císařovniným salónekem nebo třeba ranním pokojem, ložnicí, či pracovnou císaře, máte neodbytný pocit, že si někdejší obyvatelé zámku jen odběhli, že tu někde jsou a za chvíli se zase vrátí k práci, ke čtení anebo k nedopitému šálku čaje. Tak obratně a autenticky jsou koncipovány expozice jednotlivých pokojů. Navrátilovy malby, vás nutí chodit s hlavou zakloněnou a očima obrácenými vzhůru, vědomí výrazné české stopy podtrhují štukátorské práce Václava Levého a Josefa Effenbergera a přidá-li se fakt, že poslední významná přestavba zámku v polovině devatenáctého století probíhala pod vedením stavitele Jana Bělského a architekta Josefa Pokorného, nezbyvá než smeknout před osvěceností Jejich císařských milostí, po pravdě, především císařovny, že letní sídlo v Čechách svěřili českým odborníkům a umělcům.

Navštívit Ploskovice je dobrý nápad už drahá léta. Tady probíhaly jedny z prvních nočních a kostýmovaných prohlídek a samozřejmě se tu dělají dodnes. Ploskovičtí ale přidávají další pozoruhodné akce a zážitky – divadla a koncerty v zámeckém parku (zažít tu operní představení s kulísou nasvíceného zámku je jedinečné), výstavy, prohlídky s princeznou pro děti, tradiční hradozámeckou noc, noci filmové hudby... Ostatně na www.zamek-ploskovice.cz je možné dokonale se zorientovat v nabídce akcí pro tento rok. Ale i kdyby měl člověk přijet jen proto, aby se prošel zámekem, chvíli se toulal parkem a pak se nechal vyděsit některou z pekelných kašen v zámeckých grotách, bude to vždycky zážitek, jakých je málo.

Hory Krušné, zimě zasvěcené

„Je-li svět opravdu nejkrásnější ze hřbetu koně, pak Krušné Hory jsou bezesporu nejpůsobivější, krájíme-li jejich jiskřivě bílou peřinu na lyžích anebo na snowboardu. Tiché a hluboce do sebe obrácené, odnepaměti krušné, s mrazivě ostrými výhledy i v mlžném oparu, vždycky důstojné a majestátní. Vidíte, a přitom jde vlastně o pořád ještě neobjevené pohoří, kde se běžkaři docela klidně může stát, že několik hodin brázdí hřebeny a lesní průseky docela sám. Ruku na srdce – kdo ví, kde všude se dá v „Kruškách“ lyžovat?“

KLÍNOVEC, JEDNIČKA V HITPARÁDĚ

Budiž, Klínovec zná každý pořádný snowman a není divu. 1244 metrů nad mořem, dvanáct kilometrů sjezdových tratí, nejmodernější čtyřsedačková lanovka v republice – výhled z ní přes barevné ochranné poklopy je přízračný a magický – a k tomu možnost střídát terény se sjezdovými tratěmi na sousedním Fichtelbergu tyčícím se nad Oberwiesenthalem (třeba na výhodný vícedenní společný skipass), ale hlavně – typická telekomunikační věž namražená mistrem cukrářem, stromy pokryté úchvatnými křivkami sněhových a ledových křivek a výhled daleko do země české... Tady se sněhem nebývají problémy, ani když v Alpách nezbyvá, než popíjet bombardino. Však se také nabídka zábav těm alpským dostí blíží – snowtubing, snowpark se špičkovou U-rampou, lyžařské školy, dětský miniareál, a po lyžování bazén v hotelu Nástup, anebo třeba lukostřelba. Kdepak, učit lyžníky, že Klínovec je jedna z nejlepších lyžovaček u nás, není věru nutno.

KLÍNY JAKO PRVNÍ Z DLOUHÉHO SEZNAMU

Jenomže co třeba takové Klíny nedaleko Litvínova? Lyžařský areál svažující se do údolí Bílého potoka se zbrusu novou čtyřsedačkou, novotou svítící Pomou a vylepšeným osvětlením pro večerní sjezdování a členitým Snowparkem, stoprocentním zasněžováním, čipovými kartami, sáňkařskou dráhou a také s příjemnými výhodami sauny, fitness a velmi dobré restaurace v hotelu Emeran, vedle něhož vyrůstá i sportovní hala... Klíny snesou velmi vysoká měřítka a přitom tu nestojí kilometrové fronty. A můžeme pokračovat – co třeba Český Jiřetín se třemi sjezdovkami a čtyřmi vleky a přírodní sáňkařskou dráhou? Nebo taková Telnice s velmi členitým terénem a proplétajícími se sjezdovkami všech obtížností, Boží Dar anebo Bublava? A pro rodiny s dětmi, seniory a rozvážnější lyžaře menší areály – třeba Hora svaté Kateřiny, Meziboří u Litvínova, Komáří vížka nad Krupkou, Pyšná u Jirkova, nebo Mezihoří... Krušné hory prostě nabízejí mnohem víc, než se obecně ví.

KDO NEPROBĚHL KRUŠNÉ HORY NA LYŽÍCH, NEZNÁ JE

Jestliže sjezdaři si tu mohou užít do sytosti, pro běžkaře není v Čechách mnoho lepších terénů. Nádherná a na mnoha místech zcela nedotčená příroda hřebenů krušnohorských zalesněných obrů je protkána perfektně frézovanými a dokonale nažehlenými stopami. A komfort je rok od roku vyšší. Fajnšmekři běžavci už velmi dobře znají opulentní nabídku Krušnohorské bílé stopy, ojedinělého propojení bezmála 250 kilometrů tras v okolí Klínů, Lesné a Dlouhé Louky až po Bouřňák, Fojtovice a Telnici s hladkým napojením na další stovky kilometrů tras v Německu – například v okolí Holzhau, Altenbergu nebo Seiffen. Osvícení zřizovatelé téhle běžkařské lahůdky ukázkově spolupracují a nemůže-li vyjet jeden, upraví za něj jeho stopy druhý – lhotejno, jakou řečí mluví. Krušnohorská bílá stopa má navíc jednotné přehledné značení, objevují se na ní odpočívadla a tabule s mapami. Nadmořská výška tras se pohybuje od 740 do skoro tisíce metrů, o sních nouze nebývá. Navíc si lze momentální situaci elegantně prověřit na webu www.kbstopa.cz, kde na vás čekají webkamery, sněhová hlášení i předpovědi a přehled posledních úprav tratí. A to je jen část tras připravených pro nohy lačné polykat sněhové kilometry – třeba jen v okolí Klínovce je k dispozici 30 kilometrů tras a skoro každý ze zmiňovaných sjezdařských areálů má na sebe napojeny další a další, tu více tu zase méně splývající s Krušnohorskou lyžařskou magistrálou protínající celé pohoří z jednoho konce na druhý. Krušné Hory v zimě prostě září. Září tak mocným kouzlem, že stojí za to i docela obyčejná procházka, jen tak, bez lyží, třeba v botách opatřených sněžnicemi. Sníh křupe jak sklo, mráz čaruje, krajina se v bílé říze zdobené filigránskými ornamenty předvádí jako modelka na molu a ticho připravené o včely je hluboké jako propast. Pochválena budiž zima krušnohorská.

Nejlepší místo na světě

„Pan Werner Stütz se narodil roku 1934 ve vsce Kamenné u Měděnce a žije tu dodnes. Před válkou tu chodil do německé, po válce pak do české školy, oženil se tu, má děti, hospodaří, věnuje se myslivosti – a nedá dopustit na svoje Kamenné, jehož vymazání z mapy svou celoživotní přítomností vlastně zabránil. O jeho životních osudech si s ním povídal Petr Mikšíček.“

DNES JE KAMENNÉ NÁDHERNĚ POLOŽENOU OSADOU V PRUDKÉM KOPCI POD MĚDĚNCEM. DŘÍVE ZDE ALE ASI STÁLA CELÁ OBEC. JAKOU SI JI PAMATUJETE ZE SVÉHO DĚTSTVÍ?

Do války tady stálo padesát domů, ve kterých bydlely obvykle dvě rodiny, staří a mladí, v některých ale byly nacpány i tři rodiny. Živilo je hlavně zemědělství, měli kozu s kůzlaty, v Ohři a horských potocích bylo dost ryb. Chytali jsme deset, dvacet, třicet pstruhů za den. Bylo tam hodně ryb, ne jako dnes. Dnes je vysadíme, ale stejně jich moc není, příroda se změnila. Až do vysídlení tady byly dva obchody. Bydleli tu samí Němci.

VZPOMÍNÁTE SI NA DOBU ODSUNU, BYL JSTE TEHDY MALÝ KLUK...?

Samozřejmě, že vzpomínám. Během divokého odsunu byli tehdy stfhání fašisté i antifášisté. Tátoři vůbec nepomohlo, že byl komunista. Výhodou ale bylo, že tu někdo musel zůstat, protože tady zůstala spousta dobytka, který musel někdo dál obstarat. Byli jsme ale na lísťně, a když už byli všichni Němci v Německu, museli jsme na nucené práce. Větší část zdejších rodin, které neměly české občanství, šlo na práce dolů do vnitrozemí. My jsme se tomu nějak vyhnuli. V roce 1952 jsme pak dostali občanství a já musel hned na vojnu do Karviné. K černým baronům. Jako nespolehliví jsme pracovali na šachtě v šedesáti centimetrové sloji, vleže, takže jsme byli pořád jako pod stolem.

JAK SE PODAŘILO DOSÍDLIT KAMENNÉ PO VÁLCE? NEBO JSTE TU ZŮSTALI JAKO JEDINÁ RODINA?

Po válce sem do Kamenné nepřišel nikdo. V šedesátých letech tu pak armáda zbourala domy. Když jsem přišel z vojny, nebyla tu žádná práce, tak jsem nastoupil do Jáchymovských dolů, kde jsem pracoval tři roky, než mě to zavalilo. To mi bylo osmadvacet let. Měl jsem těžký úraz páteře. Pak jsem si v tomto domě založil s manželkou, která byla ze Slovenska, rodinu. Žena ale brzy zemřela na rakovinu. Nebyly tehdy takové prostředky jako dneska. Zemřela, když jí bylo třiadvacet. Dceři v té době bylo jedenáct a synovi šestnáct let. V 50. a 60. letech tady zbylo už jen deset rodin. Nebyla tu ale žádná naděje, žádná práce. Dřív tu sloužili cestáři a lesní dělníci, nastoupila ale mechanizace a na to, co dřív dělalo deset lidí, stačil jeden. Proto všichni postupně odešli do Měděnce, kde si našli práci. Sem nebylo žádné spojení, tak jsem tu zůstal jen já, koupil jsem si škodovku, pak časem Ladu Nivu, abych tu v kopcích mohl jezdit. Dole na Kamenné zůstali ještě moji rodiče. Byla to pro mě nejhorší doba, protože jsem musel chodit do práce, starat se o domácnost, o rodiče i o děti. Byl jsem ještě v částečném invalidním důchodu kvůli tomu závalu, ale už jsem pracoval, protože jsem potřeboval k důchodu ještě nějaké peníze. Když jsem překročil limit, který jsem si mohl vydělat, tak mi důchod sebrali. Nakonec jsem si páteř vyléčil sám, protože jsem od roku 1963 pracoval na státním statku a jezdil skoro denně na koni při pasení dobytka. A jak jsem jezdil, tak se mi ta páteř spravila. Doktoři mi zakazovali kácet stromy, ale kdyby viděli, kolik jsem jich za tu dobu pokácel - a to je mi osmasedmdesát. Všichni lidé totiž, když potřebují dřevo, přijdou za mnou. Ale to stáří, to je už znát.

JSTE ZNÁM TÍM, ŽE STÁLE UDRŽUJETE TRADIČNÍ KRUŠNOHORSKÉ HOSPODÁŘSTVÍ. ČÍM BYLO, A U VÁS STÁLE JE, TAKOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ TVOŘENO?

Moje současné hospodářství je takové, jako měli před válkou všichni - aby uživilo jednu rodinu. Aktuálně chováme krávy, kozu, prasata, králíky, kachny, slepice, perličky, holuby, kanáry, ryby, jeleny, včely. Máme loveckého jezevčíka a hlídacího psa vlčáka.... K tomu ještě pěstujeme běžnou zeleninu pro kuchyň, brambory, bylinky na čaje a spoustu květin... I přes velkou nadmořskou výšku máme ovocný sad, švestky, jabloně, hrušky, třešně, višně, blumy, rybíz, maliny a ořechy. Nedaří se tu jen meruňkám, broskvím a vinné révě. Věnuji se i ovocnářství - roubuji na plané stromy staré odrůdy. Teď chceme s Klausem Frankem z Breitenbrunn v Sasku zachránit a pěstovat staré krušnohorské ovocné stromy. No, a když máte ovoce, tak musíte mít i včely. Já nejsem včelař, který by měl včely jen pro med. Když je dobrý rok, tak ho vytočím, když ne, tak ho část nechám včelám na zimu a dokrmím je. Když nic nezbude, tak holt nezbude. Ono je to šikovně vymyšlené tady ty sady v tom našem prudkém kopci. Včely tady mohou opílovávat mnohem delší dobu než v rovině. Tam vám odkvete všechno najednou, během tří týdnů. Tady to trvá až dva měsíce. Kolem 10. dubna to kvete dole v údolí Ohře a postupně ta kvítka stoupají vzhůru. Nahoře na Měděnci kvetou stromy leckdy až koncem května.

JAK VNÍMÁTE DNEŠNÍ ŽIVOT V KAMENNÉM A V BLÍZKÝCH OBCÍCH?

Ve vesnicích už není žádná kultura. Dřív tu byly samé spolky, plesy a zábava. Ted jsem ve spolku včelařů a v mysliveckém sdružení, ale plesy už nejsou žádné a přítom dřív se na nich nedostalo ani místo, jak to bylo obsazené. Dnes se večer neděje nic. V Klášterci byly v pátek a sobotu plesy nebo zábavy, dnes je to všechno mrtvé a já nevím proč. Ta historie je tu přítom všude tolik znát! Na honech vždycky nadávám, kroutím hlavou a dívám se, kde jsou ty tradice. Myslivecká vystoupení se nedělají, myslivecká mluva se ztrácí, kór u těch nových, soukromých myslivců, kteří tu honitbu koupí.

CELÝ ŽIVOT ŽIJETE V KRUŠNÝCH HORÁCH, RODNÉ OBCE. JAK SILNÉ JE VAŠE POUTO K TĚMTO HORÁM?

Krušné hory jsou pro mě nejlepší místo na světě. Nikde jinde se necítím dobře, na rovině už vůbec ne. Když si tam chcete sednout, tak nemáte kam. V kopci je vždycky nějaká mez, nějaký ten pařez. Navíc tam není výhled. Já vidím velmi daleko, protože jsem zvyklý na daleký výhled na Doupovské vrchy, to ti mladí dnes vůbec ne. Je mi už dost let, ale při myslivosti pořád vidím srnce na kilometr a to nemám žádné brýle. Když přijдете dolů, na rovinu, tak vidíte jen nebe nad sebou, to je hrozné, tam bych nemohl být. Jsem rád, že jsem se narodil v Kamenné a mohl svůj život prožít právě tady, na stránách Krušných hor.

Další nesmírně zajímavé životní osudy Krušnohoráků najdete v knize Petra Mikšíčka Tváře Krušnohoří, anebo, dokonce ve zvukové podobě, na pozoruhodné stránce www.znkr.cz

Co když s dětmi čerti šijí

NA COKOLI MÁTE NÁLADU

Takže, kam se vydat... Mají vaše děti rády zvířata a v zoologických už byly? Hm – tak to bychom tu měli například **Zoocentrum v Srdově** u Úštěka, kde se věnují hlavně spárkaté zvěři a děti si tu můžou pohladit třeba muflona, jelena nebo srnku – a za rohlík od nich možná dostanou i pusu. Anebo do **Obory Mstišov** u Dubí u Teplic, kde je pohyb mezi domácím i divokými zvířaty podobně přirozený. A co koně? Rády vaše děti koně? Tak to budete mít honičku – čekají vás snad všechny druhy ježdění třeba na **Farmě Třebušín – Zababeč** u Litoměřic, na **Ekofarmě Babiny** u Ústí nad Labem, v **JV Ranči České Švýcarsko** v Rybníšti u Krásné Lípy, v **Kamenné stáji Čeraniště**, nebo na **Ekofarmě v Klínech**, kde nádhavkem můžete zajít i do **Centra zapomenutých krušnohorských řemesel** a naučit se kupříkladu zpracovávat ovčí vlnu, příst na kolovrátku, vyrábět svíčky ze včelího vosku, plést košíky, paličkovat, péct chleba nebo udělat sýr... Anebo jste spíš na dovádění ve vodě? Tak to vás bude zajímat některý z **aquaparků** – v **Děčíně**, **Teplicích** (oba s termální vodou), v **Klášteří** (se superdlouhým tobogánem), případně legendární termální koupaliště v **Brně** u Ústí, **Na Sladovce v Benešově nad Ploučnicí**, nebo to s minerální vodou v **Duchcově**, či některé z přírodních koupadel – vodní nádrž **Barbora** u Teplic nebo už zmíněný „**Kamenčák**“ u Chomutova... Přidejme ojedinelou **Galerii kraslic v Libotenicích** u Litoměřic, kde vám kraslice nejen ukážou, ale naučí vás je zdobit, nebo **Zubrnický skanzen**, kde se krom úžasného zážitku v historické vesnici s expozicí staré školy můžete projet i mašinkou jako z pohádek pana Zababy a přešel akcí pro děti, které připravují **hrady a zámky**, skvělý interaktivní zážitek v **Domě Českosaského Švýcarska** v Krásné Lípě... A to jsme ještě nezmínili to nejkrásnější – výpravy, procházky a túry do přírody, naučné stezky, skalní města... Tak co? Namlsání? Kdo není – toho ať vezme čert!

Původně jste se tu měli dočíst o všem, co se dá v Bráně do Čech prožít s dětmi. děti. Jenomže... na to by bylo zapotřebí celé zvláštní číslo! A tak o kousek dál najdete povídání o zoologických zahradách, o Kamencovém jezeře, o dromech v Mostě – a článek, který zrovna čtete, vás nejdřív letem světem namlsá a natěší a pak vás zavede do nevšedního muzea, které by bez dětí snad nemělo ani smysl. A příště budeme v cestě po dětských rájích pokračovat.

JAK SE LÍHNE ČERT

Na světě jsou jen dvě muzea čertů. Jedno je v Litvě, ale to jen galerie soch, a potom to v Úštěku. Není to ale klidná pasivní expozice, je to opravdu ďábelský zážitek. Za vším stojí řezbář a výtvarník Jaroslav Stejný, který vás přivítá v Pikartské věži, nejmohutnější částí městského opevnění, již v roce 1428 vystavěli husité – hanlivě nazývaní Pikarti. V denním světle, které sem dopadá okny, je jednomu ještě hej – jen si nesmí ulevovat sprostými slovy nebo dokonce nějakým „ježíšmarjá“ – za to je hnedle rána bičem. K vidění je třeba Potrestání hříšné ženy spravedlivým trestem pekelným, to celé v podivuhodném samohybu mechanickém, neustále doplňovaný pohyblivý mechanický Peklém – jediný na světě, nad soškami čertů z Mexika a Bali se člověk dozví, že fenomén vlídného a trochu přihlouplého čerta je opravdu výhradně českou specialitou, jednoho tak trochu lenivého lze dokonce na kopýtku polechtat – prostě příjemná podívaná. Jenomže potom... Za skřipějící branou otevře se brána pekelná a je nám vejít do tesaného sklepení gotického hradu, členitého prostoru s podpůrnými kamennými sloupy. Tma, světlo, zvuky... Občas tu natrefíte i na celou partu čertů (to když je na www.certi-museum.com oznámena akce „Živí čerti“), jindy chodíte jen s průvodcem, který ale, ruku na srdce, je dost možná také pekelného rodu, uvidíte váhu na lidské duši, pekelný časostroj, který odměňuje zbytek života, ale dokáže i rozběhnout dny a roky pozpátku, prohlédnete si čertí vajíčko těsně před vylíhnutím, ústí strašlivé chodby, z níž s jekotem vylétají čerti, když se, nedej Lucifer, vajíčko rozbije, kovanou klec na převýchovu zatvrzelých hříšníků – a hlavně hříšnic, brusné kolo na čerchmantské pařáty, dovíte se, že čerti ze všech smyslů mají nejslabší zrak – je to samozřejmě hra, ale po čertech působivá, děti mívají oči navrch hlavy a bývá v nich malá dušička, ale užívají si to doslova hmatatelně. A nikde v pozadí žádná dokonalá kybernetika a tři dé efekty – kdepak – současná lidová tvořivost, prostě nápady a šikovné ruce, doma vykoumané motůrky, které zvládnou šestnáct pohybů zároveň – toho se jinde, než v Česku těžko nadějete. Zkrátka – poctivá česká z prdu kulička, ale čertovsky zábavná a spektakulární. A to ještě hned vedle věže čekají vlídní hospodští ve zdejší Čertovně, aby vás zasytili ďábelsky dobrými pizzami včetně zdejší speciality, v Česku málo vídané americké pizzy s bílou farmářskou omáčkou – takový „Asmodeův bílý sen“ – hm, za ten by člověk možná i tu duši upsal.

Zoologické zahrady – tři ozdoby Brány do Čech

A každá je jiná. Jedno mají ale společné – navštívit je patří k ojedinělým a velmi atraktivním zážitkům, naimě pak, vezmeme-li s sebou děti. Děčín, Ústí nad Labem, Chomutov. Pojďme nahlédnout a zjistit, čím je ta která zoologická jedinečná.

DĚČÍN – ZVÍŘATA VNÍMANÁ VŠEMI SMYSLY

Kdo se vyšplhá do lesoparku na Pastýřské stěně vysoko nad Děčínem, bude během chvíle stržen hrou. Tahle ZOO je totiž skoro celá interaktivní – každou chvíli budete mít nutkání na něco sahat, něco luštit, něco zkoušet – a bude vás to bavit. Zaměření tu jsou na ohrožené druhy zvířat z celého světa, ale také na faunu Českosaského Švýcarska. Je to báječný nápad, protože co je člověku platné, že v okolních lesích žijí kuny, jezevci nebo dokonce ryši, když je zahlédne jen málokdo. Tady jsou na dosah. Největším tahákem jsou už dlouhá léta medvědi grizzly – Siegfried a Helga. Tihle dva třicátníci jsou totiž jedinými grizzly na území celého bývalého Československa! Dalšími taháky jsou medvědi malajští, levharti mandžusští (věděli jste, že ve volné přírodě jich žije už jen pětaticet?), sambar skvrnitý, babirusa celebeská, kakadu sumbský, urson kanadský... Vratme se ale ke zmíněné hře – slíbené vnímání všemi smysly není žádný výmysl – na každém kroku tu narazíte na stanoviště a cedule s „chmatacími“ okénky, ve kterých si můžete osahat třeba svlečku hada, s okénky „čichacími“, kde lze nasát vůni zvířete, očima můžete sledovat nejen zvířata samotná, ale také si prohlédnout, co žerou, nebo si přečíst veršované hádanky, na své si přijde i sluch, protože některé tabule mluví a navíc vás čeká telefonní budka, ze které můžete zavolat některému z deseti indonéských zvířat – uslyšíte zvuk, který vydává... A chut? Stačí na některé z akcí ochutnat něco z dobrot – třeba masopustní koblihy. K tomu jsou tu nastražena stanoviště zoorekordů, kde se dá vyzkoušet, předčíte-li třeba blechu nebo pásovice ve skoku do výšky. A komu je to málo, může do sytosti řídit v dětském areálu s lanovou dráhou, prolézačkami a kdejakou vychytávkou. Na cestě domů se pak dole pod kopcem zastavte v Expozici Rájské ostrovy a ve čtyřech patrech proplujte prostředím korálového útesu, mangrovového pobřeží, deštného pralesa, pouští a polopouští. A platí sem vstupenka ze ZOO!

Zoologické zahrady

ÚSTÍ NAD LABEM – EXOTIKA, KAM SE PODÍVÁŠ

Ústecká ZOO šplhá do pořádného svahu – začíná na úrovni Labe a končí vysoko nad labským údolím s krásnými výhledy do kraje. Však je to taky nejsvažitější ZOO v republice. Ještě že tu od dubna do října jezdí vláček – jinak by to byla vážně bezmála horská túra. A na každém kroku zvířata, hlavně tropické a exotické druhy. Ano, i žirafy a slony tu mají, žádný strach. Když už jsme u těch slonů, nelekněte se, když se najednou objeví pár kroků od vás – jsou totiž zvyklí každodenně se procházet po cestičkách zahrady. Vůbec se tu budete moc podívat na spoustu zvířat v akci – takové cvičení s lachtany je už legendární a mnozí sem jezdí pravidelně jen kvůli němu. Anebo medový strom, ve kterém medvědi malajští hledají dobroty, mytí a ošetřování slonů, u kterého můžete být v novém krásném sloninci, kde jsou obří chobotnatci odděleni od návštěvníků jen příkopem... A krmení orangutanů? Kdo neviděl, o moc přišel. Orangutani jsou vůbec chovatelů. Představte si, že už dokázali odchovat čtyři mláďata

pýchou zdejších orangutana bornejského! To nejmladší se narodilo na samém konci roku 2011 – a je prostě „k sežrán“. Vedle orangutaní rodinky Nuňáků má svou rezidenci doyen zahrady. Orangutan Ferda, ročník narození 1969. Zastavte se na chvíli na kus řeči s toutle pozoruhodnou osobností, podívejte se mu do zamyšlených očí – dost možná, že se o sobě leccos dozvíte. Zahrada je velmi pyšná – a právem – na své chovatelské úspěchy – vždyť odchovat třeba takového levharta mandžuského, (pamatujete si, jak je vzácný?), to se nepodaří jen tak někomu. Jen v roce 2011 se tu narodilo 411 mláďat! Je jasné, že tady se zvířata cítí vážně jako doma.

CHOMUTOV – SAFARI, SKANZEN, KRÁLOVSKÉ VÝBĚHY

Největší ZOO v Česku je v Chomutově. A věřte tomu, že je ta obrovská rozloha jaksepatří využita – a to především pro zvířata. Výběhy, které jim správa zahrady dopřála, jsou opravdu velkorysé, takže se vám lehce stane, že máte i v klasické části zahrady pocit, že sledujete zvířata ve volné přírodě. A co teprve, když nasednete na Safari Expres a projedete branou do Eurosafari a prodíráte se třeba stádem zubrů... Tahle ZOO je zasvěcena zvířatům Eurasie. Budete překvapeni, jak pestrá je to paleta fauny. Mezi největší chovatelské úspěchy chomutovských patří vzácný arkal – ovce stepní, takiny indické se také nedaří odchovat hned tak někde, už zmínění zubři jsou doslova erbovními zvířaty, rys karpatský, tulení nebo úžasný medvěd hnědý, na jejichž hry kolem pečlivě vydolovaných nor i u jezera, jež mají celé pro sebe, je těžké se vynadívat... Safari Expres zajíždí i do skanzenu, což je rarita, protože jiná ZOO u nás skanzen neprovozuje. Jde o expozici staveb podkrušnohorské vesnice a i tady je na co se dívat. Hned vedle je jezdecký areál se stájem a obloukem se zase vrátíme do klasické expozice, třeba až k dětské ZOO, kde je hladit dovoleno, anebo do čím dál populárnějšího lanového centra nebo k některému z terminálů interaktivních počítačů. A když máme štěstí na termín, natrefíme na Pohádkové safari a to pak nevíme, nač se dívat dřív – jestli na volně pobíhající zvěř nebo na pohádkové postavy vyukukující zpoza kdekterého stromu anebo z oken stavení skanzenu. Přidejte si komentovaná krmení, víkendové projížďky na ponících – a máte o dva důvody víc, proč se sem vypravit.

Myslíme všichni na to, že chmel je naše zlato

HISTORIE PEVNĚ OVINUTÁ CHMELEM

O Žatci je těžko psát. Tohle město se musí. Ale budiž – pojďme to zkusit. Kde začít... ale ne, to je přece jasné – na radniční věži. Odtud je totiž tohle utěšené město vidět celé. Ještě předtím se ale vyplatí zajít do Informačního střediska v budově radnice, kde vás vypraví po sto čtyřiceti schodech na ochoz věže a nádvkem přidají rady, kudy a jak nej-lépe projít to nejhezčí z městské památkové rezervace. No, a když pak stojíte sedmačtyřicet metrů nad zemí, nevíte, kam se podívat dřív. Jeden tajný tip: upřete zrak směrem k Českému středohoří a pokuste se zahlédnout kamenné věže Házmburku. Proč? Splní se vám přání, ale nesmíte promluvit, dokud zase nesestoupáte na náměstí.

MĚSTO, KDE JE PIVO DOMA

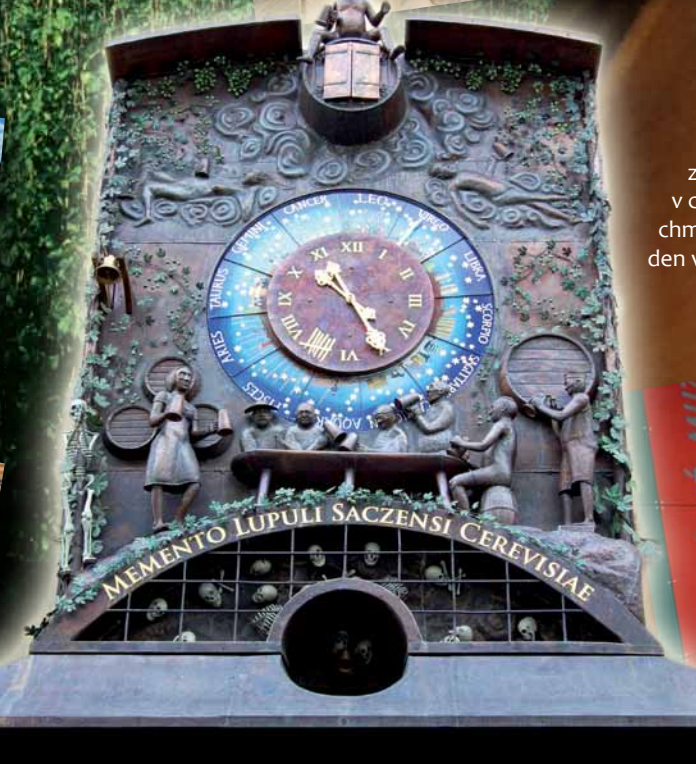
Vybavení mapkou některého z vycházkových okruhů, jděte pak městem a vnímejte jeho kouzlo. Nebudete první – Žatec je natolik imaginativní, že se sem sjíždějí filmaři z celého světa. Za posledních třicet let tu bylo natočeno na sto filmů, Žatec si několikrát zahrál Berlín, Paříž, Prahu, ba i Moskvu, točil se tu Oliver Twist, Doktor Živago, Bídnicí, Edith Piaf, ale také Náměstíčko, Nemocnice na kraji města či Holky z porcelánu... Filmovou historii města si ostatně můžete připomenout v nově otevřené expozici v zachráněné budově renesanční sladovny. Film ve sladovně? Inu, zvykejte si, v Žatci je všechno tak či onak spojeno s pivem a hlavně s chmelem. Chmel je největší pýchou města a zaručuje mu doslova světovou proslulost, protože žatecký chmel je prostě nejlepší na světě a pivo z něj se vaří na všech kontinentech. Ať půjdete, kudy chcete, vždycky narazíte na chmel. U náměstí kupříkladu uvidíte nejmenší chmelnici na světě a snadno si vybavíte, co jste viděli z věže – panorama štíhlých cihlových komínů, které už více než sto dvacet let střeží chmelařskou historii. Ani nebudete vědět jak, a vaše kroky se samy stočí k Pražskému předměstí. Zdejší zóna technických památek chmelařství kandiduje na zařazení do seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

Dokud máte hlavu svěží a ochotnou přijímat informace, vypravte se do bez nadsázky jedinečného **Chmelařského muzea**. Architektonicky zajímavé modernistické průčelí skrývá bránu, která se před vámi doširoka otevře, a vy se ocitnete ve společnosti obřího česacího stroje. Za ním vás čeká zážitek, kterého se vám jinde na světě nedostane, protože i když muzei chmelu je na světě šest, tohle je největší. Na ploše čtyř tisíc metrů čtverečních v prostorných a světlých sálech bývalých skladů a balíren chmele, v několika patrech, kde budete procházet z patra do patra, našlapovat na rošty sirných komor se v neustálém kontaktu s historickými předměty, stroji i nástroji v příjemném tempu dozvíte všechno o historii pěstování i zpracování žateckého chmelového zlata.

A potom už vzhůru do **Chrámů chmele a piva**. Interaktivní zábava, jaké u nás máloco konkuruje. Treďte snadno, povede vás chmelový maják, 42 metrů vysoká věž, která v noci svítí a ještě vysílá světlo k nebi. Když se vynadíváte na mechanický chmelový orloj, vstoupíte a okamžitě je o vás postaráno. Zájem je veliký, ale při čekání se nikdo nenudí – je tu infocentrum, minikino, dětský koutek, suvenýry... Přijedete-li na kole, necháte si ho v Chmelovelo stojanech. Pak zvolíte některý z okruhů – osobně doporučuji ten kompletní (je i s ochutnávkou piva). Uvedení do výtahu v útrobách majáku, budete možná překvapeni prosklenými částmi podlahy, ale to už vám nasadí 3D brýle a vy letíte.

Vážně –

za sugestivního zvukového doprovodu, který umocňuje jemné chvění výtahu, letíte buď v balónu nad Žatcem anebo v raketě vesmírem. Jediný výtah s 3D projekcí na světě. Adrenalinový výtah vystřídá úzká lávka, která vás doveče do spletitého bludiště, kde se budete proplétat mezi obrovskými žoky chmele, vnímat jeho nezaměnitelnou vůni, překvapovat sami sebe v křivých zrcadlech, projdete alchymistovou dílnou, která tone ve tmě a v mlze, abyste nakonec šťastně našli, jdouce po chmelu, virtuálně čvachtající v pivu – poklad. Co to je? Ach ne, to se neprozrazuje, ale je to silný zážitek. Čeká vás ještě erbovní sál, pokud jste dobrodruzi, necháte se navléknout do postroje a prolezete komínem a máte-li sebou děti, uvedete je do ráje – do dětské zahrady, herny, dětské kavárny a jízdárny na minitraktůrcích uličkami modelu města Žatce. V přílehlé restauraci s minipivovarem se dobře najíte a ochutnáte jedno ze tří zdejších piv a pak půjdete třeba relaxovat do nádherné, obezděné klášterní zahrady, oázy v centru města s minizoo, kašnou řádu Chmelových rytířů, bylinkovou zahradou, historickou chmelnicí a dalším dětským hřištěm. Žatec se vás prostě zmocní a trochu se obávám, že jeden den vám na to všechno bude málo.

Pevnost lidské nezdolnosti a síly

Terezín. Jedno z nejpodivuhodnějších měst světa. Místo, kde navzdory tisícům hrobů pocítíte naději a tváří v tvář do zdí vepsaných hrůz uvěříte v člověka. Místo, které se nedá jen tak projít, aniž byste ho alespoň trochu neprožili. Místo, které vás ztíší a posílí.

Měla bránit, věznila

Pohled z výšky je ohromující – dokonalá symetrie, hradby v přísných úhlech, geometrická síť ulic, domy jeden jako druhý. Stejně zvláštní je ale pocit, který tu budete mít, budete-li se procházet po zemi, po nepřipadně širokých třídách, až se zastavíte uprostřed obrovského náměstí. A pak se to stane – současnost zmizí a vy se stanete součástí historie, protože Terezín, jakkoli v něm žijí lidé zcela dnešní, je především vzpomínkou. Původně mělo jít o hrdou a nedobytnou obrannou pevnost obklopenou hradbami a chráněnou rafinovaným systémem zaplavitelných příkopů. To všechno se sice za pouhých jedenáct let podařilo postavit, ale pevnost, jejíž základní kámen pokládal císař Josef II., a po jehož matce, císařovně Marii Terezií, se město dodnes jmenuje, takhle pevnost nikdy nic před nikým nebránila. A mají-li i města sudičky, pak ty terezínské věštily temnou budoucnost obřích žaláře. Poprvé se jím Terezín stal už v polovině 19. století. Svého patrně nejslavnějšího vězně se dočkal v roce 1914, kdy sem byl uvržen Gavrilo Princip, muž, jehož kulka vystřelená v Sarajevu, rozpoutala první světovou válku. To ještě nikdo netušil, že Terezín bude za necelé tři desítky let...

Energie těch, kteří toužili po životě, nemizí

Když člověk prochází proslulou černobílou branou do Malé pevnosti na dohled od města, zažije zvláštní věc. Za branou jakoby něco bylo. Něco nehmatatelného, co vás nutí zpomalit, ztížit se a v nevyslovené obavě se plaše rozhlížet. Ať už s průvodcem, nebo sami, při bloudění uličkami zažijete směs pocitů, s nimiž si mnohý neví rady. Energie těch, kteří byli od roku 1940 vězni policejní věznice pražského gestapa, nemizí. Strohé tabulky na zdech vydají za tisíce příběhů. Třeba nápis – „Kdo půjde dál, bude zastřelen“. Dokážeme si dnes i jen představit takovou realitu? Nebo cedulky hlásící, kde byla kasárna SS, kde Brána smrti, kde samoty... Není ani třeba zavírat oči, aby člověk viděl, co už vidět není. Gestapo tu věznilo ty, s nimiž ještě neskončilo v neslavné Peckárně, anebo ty, které už odsoudilo. Ve čtyřicátých letech tudy v řadě klusali třeba spisovatel Otakar Batlička, karikaturista František Bidlo, E.F. Burian, Milada Horáková anebo herci Věra Tichánková a Josef Větrovec... V dokumentární expozici muzea či v místním kině se pak obraz složí do všech detailů.

Zase jiný zážitek člověka potká v Hlavní pevnosti – tedy v městě samotném. Stopy po hranicích židovského ghetta, sběrného a průchozího tábora, který tu byl zřízen v roce 1941, jsou dnes už jen nepatrné. A přece, stačí se vypravit do Muzea ghetta a nechat se zavalit neokázalými svědectvími dětských obrázků, aktuálních plakátů, fakt i detailů. Najednou před vámi ghetto ožije. Místo, kde se čeká na smrt a přece tak plné života, dokonce radosti a smíchu. A v nedalekých Magdeburských kasárnách pochopíte, že se tu zpívalo, tančilo, hrálo divadlo, vydávaly a četly noviny...

Až tu budete stát v modelu typické ubikace, nebude se vám chtít věřit, že tady živořili hudební skladatel Viktor Ullman, Pavel Haas nebo Hans Krása, pianista Gideon Klein, dirigent Karel Ančerl, malíř Karel Fleischmann anebo spisovatel Karel Poláček, a že se dokázali vzepnout k tomu, aby svým uměním denně zalévali uvadající snítky naděje, že se tu hrála Carmen, Tosca, Rigoletto, Hubička nebo Figarova svatba a samozřejmě Krásův Brundibár, opera plná dětí a to ve špičkovém provedení vynikajících virtuózů... Nedaleko odtud je navíc možné nahlédnout do modlitebny v někdejší skladě uhlí anebo nově i do typické mansardy. To všechno jsou střípky, které vytvoří jasnou mozaiku čehosi, co si ale beztak nelze představit. Posiluje to na duchu. Když lidé dokázali v takovém prostředí a s tak mizivou perspektivou nerezignovat na život, není to s námi jako s živočišným druhem zase tak špatné.

Město, kde z historie vyrůstá dnešek

Tím vším výčet expozic a pozoruhodných míst Terezína zdaleka nekončí. Den uteče, ani nebudete vědět jak. A pomalu, jak budete vybírat ze silných prožitků minulosti, uvědomíte si, že Terezín žije dál. Město zavražděné v roce 1942, kdy se počet transportovaných Židů natolik zvýšil, že se všichni zdejší obyvatelé museli během krátké doby vystěhovat, po válce horko těžko vzkříšené především novými osídlenci, má dnes svou kulturu, sport, slavnosti... Zajížděte si sem někdy na Josefínské slavnosti s velkolepými rekonstrukcemi historických bitev, defilé kočárů tažených kladrubskými bělouši a osobní přítomností jejich císařských milostí Josefa II. a Marie Terezie... anebo se nechte pozvat ke komentované prohlídce úžasné a spletité sítě podzemních chodeb včetně chodeb minových a naslouchacích (podrobnosti hledejte na www.terezin.cz). Ať uvidíte v Terezíně cokoli, budete odjíždět obohaceni. Jiné takové město prostě nikde není.

Myslivec mezi námi

Píše se rok 1976 a na jednom děčínském sídlišti „gottwaldovského“ typu vrcholí mejdan. Z kotoučové Bé stovky lákají „Slejdi“ – Far Far Away a parta pubertáků nechává kolovat bůhvíjak koupenou a propašovanou láhev myslivce. Hádáme se do krve, jestli chutná spíš jako whisky nebo jako cognac, ne proto, že bychom věděli, jak tahle imperialistická pitiva ve skutečnosti chutnají, ale prostě proto, že si s panákem myslivce připadáme světaznalí, dospělí a volní. Jakoby venku za okny nezuřila normalizace, jakoby svět opravdu patřil jenom nám. Pak první polibky v přítmí předsíně, při kterých dech voní po myslivci lehce oříškově. A v tutéž dobu, v jiných městech a jiných bytech a restauracích a parcích, statisíce nám neznámých lidí spojuje ta samá temně zelená láhev s kníratým myslivcem na viněti. Jestli měla ta doba nějaké obecné ventily a úniky, Stará myslivecká byla jedním z nich. V té době ale příliš lidí netušilo, že jde o slavnou a původní značku, navíc spojenou jednou provždy s Ústím nad Labem. O pětatřicet let později nevypadají české mejdany o moc jinak. Myslivec se vrátil. Vlastně ne, byl tu vždycky, jen ho teď lidi nějak víc potřebují. Ale, byl tu opravdu vždycky?

OD ŽITA K VÍNU

Když v roce 1847 založili bratři Louis a Hermann Eckelmannovi spolu s Ludwigem Bramschem v bývalých hraběcích vinných sklepech v Krásném Březně továrnu Bramsch a Eckelman – výroba lihu, lisovaných kvasnic a likérů, jmenoval se jeden z jejich prvních produktů Alter Korn, český Stará žitná. Už v té době zdobila láhev viněta s dobromyslným myslivcem. Trvalo skoro sto let, než se tenhle nimrod prosadil i do názvu stále oblíbenější kořalky, která se po druhé světové válce začala prodávat jako Stará myslivecká. Zpočátku, jak název napovídal, byl základem nápoje žitný destilát, postupně se ale přešlo na destilát z vína dováženého z Francie a tak je tomu dodnes. Složení je pochopitelně přísně střeženým tajemstvím, je uloženo v trezoru a mohou k němu jen dva lidé, ví se pouze, že na originální chuti se podílejí hrozinky, švestky, jablka, meruňky, hrušky, ořechy – a tajné bylinky a exotické koření. Všechna ta dobrota zraje několik měsíců v dubových sudech a pak se plní do lahví s chlapíkem v mysliveckém, který postupně mládne, má méně hustý knír a v duchu doby i přestal kouřit – ale nápoj, který chrání se zbraní v ruce, je pořád tradičně skvělý.

NEZAMĚNITELNÝ, TRADIČNÍ, SVŮJ

Naše někdejší mladické tlachání o whisky a koňaku nebylo zase až tak od věci. Schválně – nalijme si čistého myslivce a ochutnejme... Nejdřív zaujme jemná vůně, za níž je zodpovědný vinný destilát a ovocné tóny. Tak, a teď zkusme myslivce nechladit a nechat ho při pokojové teplotě... koňak! Sklenka s kostkami ledu – myslivec on the rock – whisky! Kdepak, myslivec je svůj a vždycky bude. Však je to taky druhá nejstarší původní lihovina v českých zemích! To ale neznamená, že neměla namále. Začátkem devadesátých let, kdy se Češi vrhli na degustaci všeho toho, co dřív mohli ochutnat jen zřídkka a teď toho byly plné regály. To nebylo nic zvláštního – například v hudbě nebo ve filmu, ale i v mnoha jiných komoditách, dělo se to samé. Byly doby, kdy českou muziku nechtěl poslouchat skoro nikdo a o české pití zájem také upadal. Jenomže, vyzkoušeli jsme si, ochutnali, objeli jsme svět, když jsme najednou mohli, a vrátili jsme se domů a oprášili, co trpělivě čekalo ve skříní. Tedy, samo by to nešlo – například právě myslivci velmi pomohla důvěra, kterou do něj vkládali noví majitelé likérky, firma Drinks Union. Ti rozjeli novou kampaň a myslivec náhle nahlížel z televizních obrazovek do všech domácností. A lidé si vzpomněli, anebo – ti mladší – podleli své zvědavosti.

A tak nápoj, který v sedmdesátých a ještě i osmdesátých letech trhal prodejní rekordy a byl národním pokladem, na nějž nedal nikdo dopustit, který plnil úlohu „lepšího pití“ a byl natolik spjat s běžným životem, že se dlouho před objevením pojmu „product placement“, zcela nezištně objevoval v mnoha českých filmech – vzpomeňme namátkou na Jana Hartla, který jím otupuje bolest oka ve Vesničce mé střediskové, na Zdeňka Svěráka a Jana Třísku, kteří si na myslivci pochutnávají Na samotě u lesa, vybavme si scény ze Slavností sněženek, Hoří má panenko anebo dokonce, a to šlo o film pro děti, Ať žijí duchové – tenhle legendární nápoj tedy chytil druhý dech a dnes se vrací na piedestal, kam po právu patří. David Ogilvy, světový reklamní mág, říkával: „Když vám vyhoří továrna do základů, jediné, co vám zbude, je značka“. Jsou značky, u kterých to zase až tak moc platné není, protože nejsou natolik silné, aby dokázaly vstát z mrtvých. Stará myslivecká ovšem silnou značkou je, navíc značkou proslulou, původní, tradiční – vždyť letos jí bude už 165 let – a, co si budeme povídat – krásnou. No, jen se zahleďte do těch šelmovských, ba čtveráckých očí, jak by se asi řeklo v předminulém století. Který jiný nápoj (pomineme-li další slavnou značku z Brány do Čech, pivo Březňák), má tak vlídnou tvář?

Jezero, jaké nikde jinde nenajdete

Kdo by neměl rád unikáty. Je přece tak vzrušující, dívat se na něco, co je na celé planetě jedinečné, co nemá obdoby a nikde jinde se to nenajde. A máme-li takový unikát za humny, je o to sváděivější, vypravit se k němu. V případě Kamencového jezera na okraji Chomutova, jediného svého druhu – pravda, druhé bývalo v Kanadě, ale vyschlo a zmizelo z mapy – je zážitek o to silnější, že nemusíte zůstat u dívání, ale můžete se do něj ponořit, plavat, potápět se – a jak vyplyne z dalších řádků, strávit tu velmi pestrý den, víkend nebo i celou dovolenou.

NAŠE MALÉ ČESKÉ MRTVÉ MOŘE

První zmínky o jezeru jsou už z roku 1466. Tehdy to sice byla jen nevelká vodní plocha, ale už se mluvilo o zázračném „mrtvém“ jezeru. Jak se stalo, že dnes jde o jednu z největších jezerních ploch v Česku o rozloze bezmála šestnácti hektarů? Může za to těžba kamence, tedy vlastně síranu draselno-hlinitého. Dnes už nikdo nezjistí, jak a kdy se to vlastně stalo, ale voda, s níž v kamencovém lomu denně sváděli boj, nabyla vrchu a zmocnila se nejen lomu, ale i okolních luk – zatopila, nač dosáhla. A tak můžeme v pozemkových knihách číst o velkém jezeře už v roce 1841. O nějakých padesát let později tu vyrostly lázně a brzy i léčebný ústav, který díky zdejší vodě kuryroval neduhy horních cest dýchacích, , dnu, anemii, revmatismus, ženské nemoci, nemoci ledvin i akné. Mimochodem, kamenec – vzpomenete si ještě na nenápadný lesklý kámen, který mívají naši dědečkové v koupelně na poličce hned vedle břitvy a štetky na holení? Při neopatrné manipulaci s břitvou stačilo ranku potřít kamencem, který poranění stáhl a zastavil krvácení.

To je ale jen jedna z mnoha vlastností podivuhodného nerostu, kterým je dodnes voda v Kamencovém jezeře obohacena – obsah kamence je celé jedno procento! Další vlastnost zavadala příčinu názvu „mrtvé“ jezero. Kamenec totiž zapříčiňuje téměř nulový život v jezeře, krom prvků se tu nevyskytuje nic živého – a nejde jen o ryby, jde i o rostliny, především o strašidlo většiny vodních ploch, sinice a řasy. Proto je voda v Kamencovém jezeře čistá od jara do jara. Když k tomu přidáme fakt, že pobyt v téhle vodě je dodnes lidskému zdraví velmi prospěšný, že díky lehce svíravým účinkům snižuje pocení i v sebevětším horku (však se také kamenec přidává do antiperspirantů), máme hned několik důvodů, proč se na okraj Chomutova vypravit. A další důvody nás ještě čekají!

ZÁBAVA, KAM SE PODÍVÁŠ

Za poslední léta tu totiž vyrostl komfortní sportovní a relaxační areál. Jsou tu písčité i travnaté pláže a dokonce jedna pláž nudistická, dětské brouzdaliště, dvě dětská hřiště – jedno stylizované jako Pirátské, dobromyslná vodní příšera (klid, je dřevěná), prolézačky, na vodě pak trampolíny a nafukovací kopce, na které se dá vylézt a vrhat se z nich do vody (největší hloubka je tu tři metry, takže pro obratné skokany tak akorát), u centrálního mola je vytyčená stometrová plavecká dráha, hladina jezera je kropenatá lodičkami a šlapadly, a kdo je opravdu náruživý sportovec a nerad se jen tak povaluje, může si zahrát nohejbal, beach volejbal, minigolf na hřišti se sedmadvaceti dráhami, dokonce kuželky (neplést s bowlingem, který zvládne každý!) na čtyřdráze s evropskými parametry, nebo si půjčit kolo... Pro milovníky adrenalinu je hned na vedlejší Bandě, jak se tu říká Velkému Otšovickému rybníku, nejdelší vodní lyžařský vlek v republice – milovníci vodního lyžování se prostě jen chytí vleku a bez potřeby jakéhokoli tažného člunu se nechají táhnout klidně i celých 760 metrů – tedy pokud se udrží na nohou...

Dodám-li, že doslova pár kroků odtud je nový multiplex kin, zimní stadion, že se letos v létě otevře zastřešený aquapark, že jsou tu dráhy pro on-linisty, že v těsném sousedství jezera je nejrozsáhlejší zoologická zahrada u nás, nebude už asi nikomu připadat nelogické, že bylo Kamencové jezero v soutěži agentury CzechTourism vyhlášeno nejatraktivnější turistickou nabídkou severozápadních Čech a že je považováno za jednu z nejlepších letních lokací v zemi. A aby toho nebylo málo, létem nic nekončí – v zimě tu frézují čtyřkilometrový okruh – stopy pro klasiky i dráhu pro bruslaře a když se rozhodne spolupracovat i děda Mráz, protáhnou se trasy i napříč vodní plochou. Zkrátka a dobře – tady se nikdo nebude nudit ani minutu a ještě ho může blažit vědomí, že jeho tělo v blahodárné vodě pookřívá.

Kamenná víla na Ohři

PO STOPÁCH BENEDIKTA REJTA – LOUNY STŘEDOVĚKÉ

Královský architekt Benedikt Rejt, autor Vladislavského sálu, byl s Louny spojen natolik, že se mu říkávalo i Beneš z Loun. Jeho zásluhou mají Louny dodnes svou úchvatnou dominantu – pozdně gotický chrám svatého Mikuláše. Trojlodní kostel s nádhernou a na svou dobu revoluční krouženou klenbou a jedinečnou střešou tvořenou ostrými jehlami, které dokonale korespondují s pitoreskními tvary kopců Českého středohoří, byl vystavěn hutí Benedikta Rejta podle jeho návrhu na místě původního farního kostela, který v roce 1517 lehl popelem a nezbyla z něj než věž. Procházet se jeho velebným a za všech okolností klidným interiérem, obdivovat tři monumentální vyřezávané oltáře z dílny Jeronýma Kohla, posadit se do lavic a nechat se uchvátit strohou gotickou kazatelnou, to je zážitek, který člověka promění. A když nakonec vystoupá až na ochoz věže, je mu odměnou dokonalé panorama Českého středohoří i královského města samotného. Jako na dlani má náhle celé středověké jádro města a jeho chuť projít si úzké uličky vzrůstá. Podlehněme téhle chuti a pojďme se projít hrdou Žateckou branou, kolem skvěle zachovaných městských hradeb, které se pnou nad korytem Ohře a Hilbertovou ulicí kolem pozoruhodné synagogy a středověkého domu Daliborka se zachovanou srubovou místností v prvním patře. Cesta může velmi případně skončit v galerii Benedikta Rejta v objektu bývalého pivovaru, hned u náměstí. Mistr pozdní gotiky tu shlíží na své pokračovatele – expozice totiž nabízí klenoty českého abstraktního umění druhé poloviny 20. století.

MĚSTO BOHEM VYVOLENÉ – LOUNY HUSITSKÉ

Když bylo husitské hnutí ve svém počátku, rozšířila se mezi jeho stoupenci pověst, že pět měst je vyvolených a bude uchráněno při konci světa a že jedním z nich jsou právě Louny. Za husitských válek se pak město společně s Žatcem a Slaným přidalo na stranu husitů. Dost možná na tom všem měl vliv i dopis Mistra Jana Husa Lounským. Jeho část si můžeme dodnes přečíst na Husově pomníku od Jana Kvasničky. Daleko intenzivnější husitský zážitek nás ale čeká v místním muzeu, jehož stálá expozice je věnována každodennímu životu v době husitské.

NEDOKONČENÁ UTOPIE – LOUNY MODERNISTICKÉ A POSTMODERNISTICKÉ

Při procházkách městem budeme co chvíli konfrontováni i s pozoruhodnými stavbami 20. století. Na náměstí si nelze nevšimnout až palácové stavby městské spořitelny z konce dvacátých let se sochami Otakara Ševce (autora pomníků Franze Josefa, Masaryka i Stalina – ano, toho na Letné – z nichž ani jeden už nestojí), výstavné domy lounského rodáka Kamila Hilberta na Poděbradově třídě, především nás to ale potáhne do Kotěrovy kolonie pro železniční zaměstnance. Nedaleko hlavního lounského nádraží navrhl a částečně realizoval (dokud nedošly peníze) významný český architekt Jan Kotěra svou Utopii – ideální zahradní městečko spojující městský a venkovský charakter života. Krom rodinných domů se podařilo dostavět jen dvě prádelny, na zamýšlenou školu, hostinec, holičství, obchody a kostela už se finance nenašly. Přesto jde o jedno z nejzásadnějších děl české humanisticky orientované architektury.

EPICENTRUM VÝLETŮ – LOUNY SOUČASNÉ

Procházky po městě, zpestřené třeba návštěvou unikátního muzea araukaritů – zkamenělých stromů, které se ukrývá v jedné z bašt lounských šancí, jsou ale jen začátkem výletů. Vůbec nejlepší je, zajít do zdejšího informačního střediska, kde vás vybaví spoustou cílů a tras, přidají zajímavou literaturu včetně půvabného a hravého průvodce po Lounech pro děti plného úkolů a pošlou vás třeba k inundačnímu mostu se čtyřiceti oblouky, který chrání město před povodněmi už od dvacátých let devatenáctého století, nebo na některou z naučných stezek v okolí města, anebo třeba na sedm kilometrů vzdálený Nový hrad, barokně přestavěné gotické sídlo, které se letos po dlouhé době opět otevírá veřejnosti.

Labyrint soch vytvořených živly

Kdyby vám někdo řekl, že vás zve do fantaskního a magického světa, do podivuhodného města plného uzounkých křivolakých uliček, pustých náměstí, průchodů, průlezů, tunýlků, nad nimiž se tyčí věže, citadely, kde lze potkat gigantického medvěda, želvu, slona, krokodýla, velrybu nebo supu, dá se tu bloudit mezi Herkulovými sloupy a vítěznou branou projít do rytířského sálu, absolvovat zkoušku štíhlosti a obrysem Afriky se protáhnout až do Napoleonovy boty... a že tímhle neskutečným labyrintem vede stezka dlouhá necelé čtyři kilometry a že průvodce vám bude dělat statý major, hubený doktor a starosta, pomysleli byste si nejspíš, že se pomátli na rozumu. A přitom tohle všechno, doslova a do písmene, nabízejí Tiské stěny, jedno z nejkrásnějších skalních měst u nás.

KRÁLOVSTVÍ DĚTSKÝCH HER

Nad vesničkou Tisá se tyčí mohutná a zdánlivě neprostupná hradba. Nesmlouvavý pískovcový masiv opravdu vypadá jako cimbuří nějakého obřího hradu. Když se ale protáhnete do skal, ocitnete se náhle na prostranném náměstí, které je svorníkem dvou oblastí – napravo od vás začínají Velké Tiské stěny, nalevo hlídá bůh dvou tváří, Janus, vstup do Malých Tiských stěn. Je hodně podstatné, máte-li sebou děti. Pro ty je to vstup do fantasy světa, do pohádky, do nesmírně reálné počítačové hry, ale také do světa Narnie, jejíž první díl se ve zdejším labyrintu natáčel. Pokud je vaše výprava ryze dospělá, nevádí – neuvěřitelné tvary skalních monumentů vás brzy pohltnou a třeskutá romantika tohoto místa vás přiměje ke hře a ke snění. Pro děti jsou skutečným eldorádem Malé Tiské stěny. Je tu sice možné jít po jakémsi okruhu, tedy někde začít a na témže místě skončit, ale – nevydržíte to. Když vystoupáte na nejvyšší vrchol a necháte se uchvátit nekonečným výhledem do kraje, už abyste se zase spouštěli po kamenných schodech do nitra skal, kde vás bude čekat dokonalé bludiště, ve kterém se ale zabloudit nedá. Nejpůvabnější na tom všem je, že je tu naprosto bezpečně – skalní labyrint s nesčetnými uličkami a prolézačkami, návraty a zkratkami, má dno z vrstev hebkého pisku, není kam spadnout, protože si připadáte, jako kdybyste vstoupili do hrnce, v němž je vystavěno termití město. A když se děti nadto dozvědí, že je tu někde ukryt poklad francouzského šlechtice, který hlídají skřítci číhající na poutníky a hledače, jimž škodolibě sypou do kapes bludné koření... můžete je směle nechat dlouhé hodiny vězet ve světě her. Nudit se tedy opravdu nebudou.

VÝPRAVA DO NEJSTARŠÍHO Z MĚST

Velké Tiské stěny, to je už poněkud spektakulárnější výprava. Nejdřív důstojné putování po stezce vinoucí se kolem samého kraje skalní hradby s výhledy daleko do Čech, až k Házmburku, na Milešovku a kam až počasí dovolí, a potom sestup do labyrintu skalních útvarů nejroztodivnějších jmen. Skály jsou číslovány a vy, vybaveni už od pokladny mapkou se jmény všech skalních útvarů, hledáte a nacházíte Pašerácké batohy, Zavalené rokle, Úly, Mumii, Tuleně a Hříby a brzy odbrzdíte svou vlastní fantazii a vytvoříte úplně nové, vlastní názvosloví pro obří pískovcové sochy, které tu z kamenného masivu kdysi v druhohorách vytesaly mocné živly a dodnes na nich pracují. V téhle galerii je jednoduše krásně. A vůbec nezáleží na tom, jak je. Ve slunci jsou kontury skal ostré a vy jako byste se brodili zlatem, za mlhy a nečasu je to ryze filmový a velmi přízračný zážitek, při němž netušíte, odkud a co se za pár chvil vynoří, v zimě je to černobílé putování cukrářskou dílnou plnou bohatě pocukrovaných dortů nečekaných tvarů... Pokaždé jiné jsou Tiské stěny. Vracet se sem je rozkoš labužníka, potěšením znalce.

Z OSTROVA K MAJÁKU

A to nemusí zůstat jen u sevřené procházky okruhem Tiských stěn. Kdo lační po dalších zážitcích, vypraví se utěšenou lesní stezkou do nedalekého Ostrova, nádherného místa na dně kamenného hrnce obroubeného filigránsky zdobenými skalami, vykoupe se tu v některém z rybníků, zajde na báječný oběd do hotelu Ostrov, proloučí zdejší skalní město známé ponejvíce vášnivým horolezcům, a po hraniční stezce, kde je možné jít obkročmo tak, že jeden krok je v Česku, druhý v Německu, kolem Rájeckých stěn, vrátí se zpátky do Tisé. Anebo ještě jinak – jen pár kilometrů odtud strmí k oblakům větry ošlehaná šachová věž, rozhledna na Děčínském Sněžníku, maják nad mořem lesů, polí, luk a měst, anebo také nad oceánem mlhy, ze které vyplouvají hřbety kytovců Českého středohoří a přidě stolových hor Saského Švýcarska a kužel zdejší Fudjijamy, žulový Růžák... Tiské stěny jsou už samy o sobě jednou z největších turistických atrakcí Brány do Čech – a to ještě nabízejí takhle nebyvalé okolí.

Město vyhlídek a vodopádů

Málokoho napadne, dokonce ani mnohé zdejší rodáky ne, že právě Ústí nad Labem je městem doslova obklopeným vodopády. Možná ještě ten nejslavnější a nejvyšší – Vaňovský – bude obecně známý, ale jinak... A přitom jde o skutečně výjimečnou krajinnou pozoruhodnost. Ze svahů kolem Ústí totiž spěchají do náruče Labe potoky a potůčky, řítí se prudce dolů nejkratší možnou cestou, vymílají romantické rokle a narazí-li na skálu, odrazí se a padají střemhlav často i o mnoho metrů níž. A vyšplháte-li proti jejich proudu, čeká vás skoro na každém kopci vyhlídka nebo přímo rozhledna. A že je nač se dívat.

NA VĚTRUŠI A K VAŇOVSKÉMU VODOPÁDU

Ústí nad Labem je turisticky nesmírně zajímavé město, jen se to zase tak moc neví. Tentokrát budeme sledovat jeho vodní a panoramatické perly, ale Ústí a jeho okolí se dá projít na desítky způsobů. Nejlepe bude, zajít do zdejšího informačního střediska a nechat se nasměrovat přesně podle zájmů a nálady. My se ale dnes vydejme na temena kopců a do spršek vodní tříště. Možná vůbec nejlepší bude začít tím nejznámějším. To se vydáte do obchodního centra Forum, klid, nepomátl jsem se, kde naleznete nástupní stanici lanovky. Ta vás elegantně vyveze (třeba i s bicyklem) až k jedné z nestarších a především nejlegendárnějších ústeckých turistických budov, k symbolu Ústí – výletnímu zámečku s restaurací Větruše. Ať už se jí v běhu let říkalo jakkoli, třeba Ferdinandova vyhlídka, Kašpárkův hrad, ústecký Petřín, vždycky patřila k vyhledávaným cílům. Dnes se tu příjemně najíte ve výletní restauraci, užijete si panorama labského kaňonu z vyhlídkové terasy nebo z ochozu věže, necháte děti řídit v zrcadlovém bludišti nebo si prohlédnete nedaleké místo, kde se za středověku pilně popravovalo... Z Větruše vás vlídně povede Naučná stezka, ze které nezapomeňte odbočit na slavnou Humboldtovu vyhlídku a pak už se vydejte k Vaňovskému vodopádu. Ten je plných dvacet metrů vysoký (tedy pozor – je dvoustupňový, zdola je vidět dvanáctimetrová stěna, nad ní je pak ještě osmimetrový sráz) a platí pro něj to, co všechny zdejší vodopády – na jaře je úchvatný, v létě na vodu dosti skoupý, na podzim barevný a v zimě se mění v ledopád. U důstojné a pyšné skalní stěny, po které se spouští volným pádem Podlešínský potok, bývala před sto lety restaurace. Dnes se tu sice nenajíte, zato si užijete vrcholně romantickou atmosféru a ojedinělý pohled. Stezka vás pak zavede ještě k mimořádné geologické pozoruhodnosti, k čedičové skále Vrkoč, ale o té zase příště, protože dnes se rozhlížíme a stopujeme vodopády.

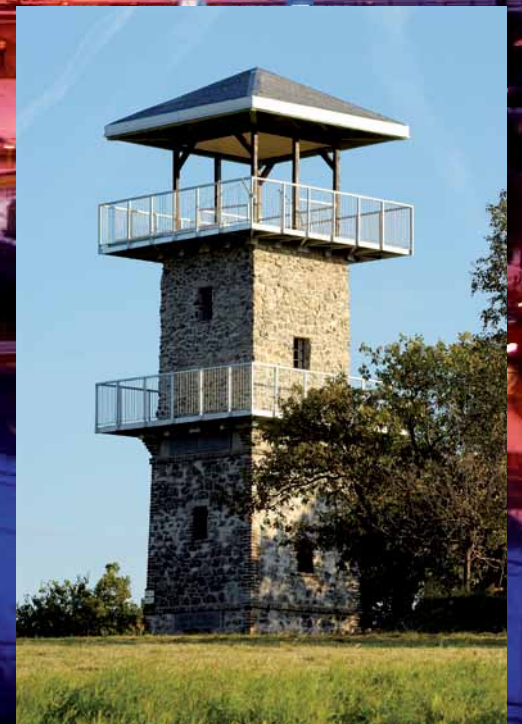
MÍT TAK KŘÍDLA...

Z roklí a úžin, pojďme se vzhůru svahem dáti, abychom na krajinu šumnou okem dychtivým pohlédnouti mohli, říkali si možná první turisté a objevitelé krás okolí Ústí nad Labem. Snad právě oni to byli, kdo už v roce 1891 vybudovali první rozhlednu na vrchu Varhošti u Sebzúína. Dnes je tu dvanáct metrů vysoká kovová věž nabízející jeden z vůbec nejkrásnějších výhledů v celém Českém středohoří. A stejně tak se vyplácí vyšplhat na osmnáct metrů vysokou rozhlednu u Dubic, na Střekovskou vyhlídku s osmimetrovou rozhlednou anebo se vydat na Mlynářův kámen u Dolních Zálezlů či na Kozí vrch u Mojžíř, kde sice žádná věž nestojí, o to přirozenější ale bude vaše potěšení z letu nad krajinou, který tu můžete dosyta dopřát svým očím.

PÁTRÁNÍ PO VODOPÁDECH

Pokud chce člověk obejít co nejvíce vodopádů, měl by se nejspíše vydat po levém břehu směrem po proudu Labe. Třeba Bertiným údolím, koncem devatenáctého století ústředním ústeckým výletním korzem, kde objevíte dokonce umělý vodopád vystavený k potěše pánů v cylindrech a dam v krinolínách, nahoru, na Erbenovu vyhlídku s kamennou rozhlednou. Je rekonstruovaná a navýšená o osm metrů, takže z ní bez problémů dohlédnete až na Milešovku, Bořeň, Krušné Hory, Nakléřov... Další cesta bude místy i dost dobrodružná. Ne všechny vodopády jsou totiž běžně přístupné, některé je třeba hledat. O to krásnější, je, stát najednou v opaleskujícím oparu duhové vodní tříště. Pokud jste z informačního střediska vybaveni brožurou Vodopády na Ústecku, máte o dost větší šanci, že objevíte Dobětický vodopád (3 m), vodopády na Pekelském (7 m) a Blanském potoce (5 m), vodopád v rokli Kamenného potoka (5 m) a jste-li zdatní turisté, pak možná i vodopády nad Petrovým mlýnem. Pokud máte Ústecko rádi, je před vámi nový a zajímavý cíl – objevit a zažít všechny ústecké vodopády. Je jich totiž více než dvacet.

Pivo s lidskou tváří aneb Jak se vaří

BŘEZŇÁK

Jednou z nejslavnějších značek Brány do Čech je bezesporu Břežňák, pivo, které vaří pivovar ve Velkém Březně. Z jeho etikety se usmívá bodrý vašnost, zapálený doutníček v levé, krásně napěněný půllitr zrzavého v pravé ruce, vychutnává si pivo a doslova vyzařuje starosvětskou, poctivou a skoro idylickou představu o ideálním pivaři. V láhvích s jeho tváří se rok co rok vydává do hektolitrů světlé desítky, dvatmavé desítky i několika spearchetypální obličej byl za gálně převzat pivovary skoro z kterému osobně, ochotně a svou tvář, je ale jen jedi-

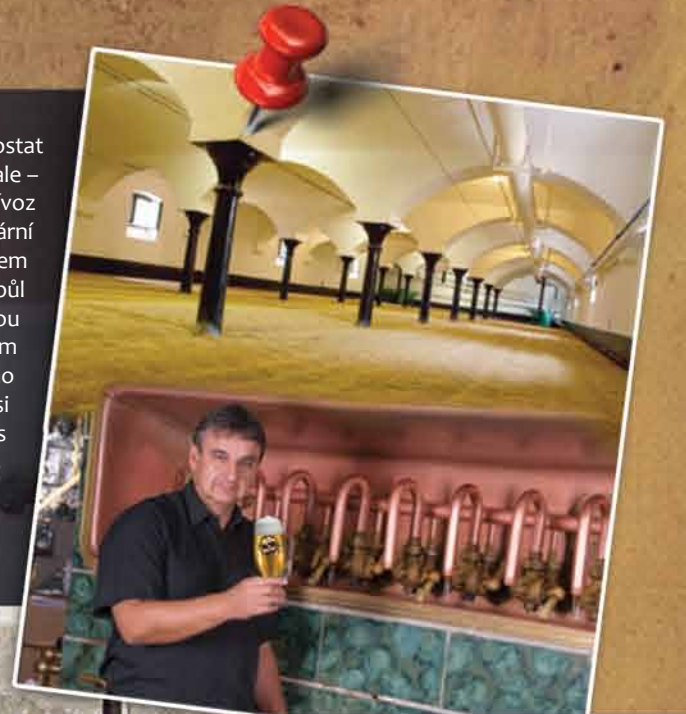

O DOŽIVOTNÍ RENTĚ PÁNĚ CIBICHA

Dlouho se nevědělo, jaké jméno a jaký životní osud k té vlídné tváři přiřadit. Nakonec se podařilo dopátrat, že šlo o pana Victora Cibicha, takto přednostu železniční stanice ve Velkém Březně, známého milovníka zdejšího piva, kterýžto byl v roce 1906 správně radou pivovaru osloven a požádán, zda by nesvolil k tomu, aby se jeho obličej stal tváří Břežňáku. Pan přednosta rád souhlasil a obdržel za to doživotní rentu třiceti piv týdně, kteroužto si pak pilně vybíral ve zbrusu novém restaurantu Tivoli, který vznikl nedaleko pivovaru z pavilónu přeneseného sem z děčínského výstaviště. V té době byla sláva Břežňáku na vrcholu, pivovar měl zastoupení v Berlíně, Vídni, Londýně, Hamburku, Kapském městě, Lagosu nebo Dáresalámu, vařilo se osmnáct druhů piv... Bohužel, znárodnění pivovaru po roce 1945 učinilo přítrž buržoasnímu individualismu, který tvář páně Cibicha dráždivě symbolizovala (navíc prý někomu z nových mocipánů nevhodně připomněl zvěčnělého soudruha Lenina) a etikety putovaly do stoupy. Na kratičko se pak Victor Cibich objevil na lahvičce Břežňáku v roce 1968, aby byl brzy opět sloupnut a plného zadostiučinění se dočkal až v roce 1990.

POHLEĎTE – RODÍ SE PIVO!

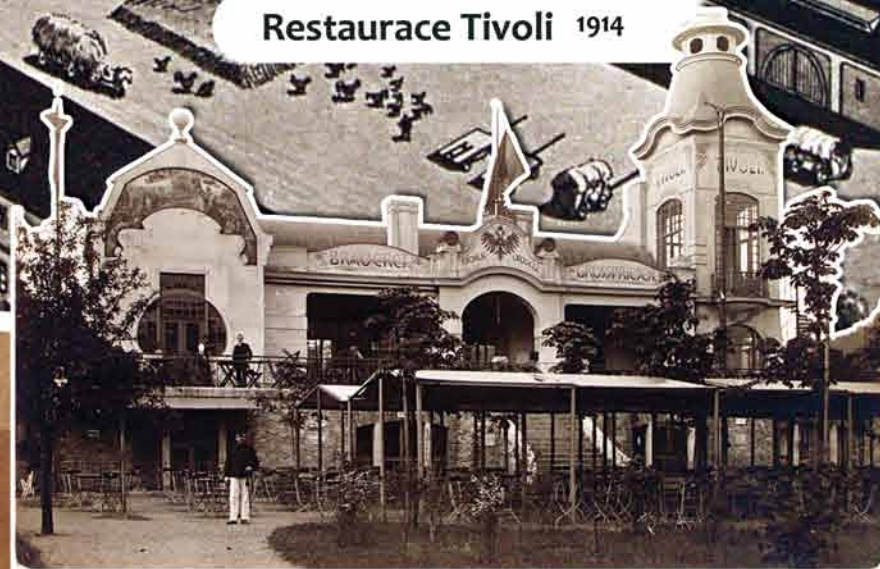
Vypravit se dnes do pivovaru ve Velkém Březně je výborný nápad. Dostat se sem lze několika způsoby, ten nejstarosvěťtější a nejpůvabnější je ale – vydat se vlakem z Ústí do Neštědic, pod nádražíčkem nasednout na přívóz a nechat se přepravit přes mohutný proud Labe ke zmiňované legendární restauraci Tivoli, a kolem ní, po zbrusu nové cyklostezce směrem k vysokému komínu, do pivovarské brány. Sobotu co sobotu, úderem půl třetí, začíná exkurze pivovarem. Vyfasujete helmu a křiklavou oranžovou vestu a vydáte se do útrob provozu. Budete-li mít štěstí, bude vašim průvodcem paní Jana Rostová, která tu pětadvacet let pracovala, z toho plných čtrnáct let jako sládková, což bývala v dřívě ryze mužské profesi naprostá rarita. Povolnějšího průvodce prostě nenajdete. Zavede vás ze všeho nejdřív do krásných prostor bývalé sladovny a zahrne vás precizním výkladem o tom, jak se slavný Břežňák vaří. Projdete varnou, spilkou, ležáckým sklepem, filtrací i stáčírnu a nakonec ochutnáte produkt, jehož vznik jste krok za krokem sledovali.

Z HUMNA NA HVOZD ČILI PIVNÍ POEZIE

Výklad paní Rostové je tak zasvěcený a zajímavý, že nemá smysl cokoli z něj dopředu prozrazovat – tedy až na skutečnost, že se ocitnete ve zcela osobitěm světě, na planetě, která má dokonce svůj vlastní, velmi poetický jazyk. Nevěříte? Tak poslouchejte – dozvíte se o NÁDOBNÍCÍCH, ze kterých slad putuje na HUMNA a potom zase na HVOZD, zjistíte, že se slad ORÁ, že se sbírá pomocí MALTOMOBILŮ, že se prohání ODKLIČOVAČKOU. O chmelu se pro změnu doslechnete, že se VYSTÍRÁ a pak RMUTUJE, přijdete na to, co je JALOVÉ DNO, k čemu se hodí MLÁTO, jaký je rozdíl mezi SLADINOU a MLADINOU a bude vám jasné, že SPÍLAT nemusí nutně znamenat nadávat a především, pochopíte, že vypráví-li vám někdo, že se opil na varně teplým pivem, že vám lže a vrdlouhá, neboť mladina, finální produkt varny, není než horký cukerný roztok bez štipky alkoholu, který v pivu vzniká až po nájedu kvasinek na SPILCE... Je to poezie, k tomu notně voňavá a nakonec i po čertech dobrá. Tak, na zdraví, pane Cibichu!

Restaurace Tivoli 1914

1753

Šňůra nad vodou a neb Ohře, muškařská ikona

„Kdyby se vám někdy stalo, že budete psát časopis a budete do něj potřebovat rozhovor s rybářem, specialistou na muškaření, a vzpomenete si, že ho uděláte koncem dubna, tak se na to rovnou vykašlete. Nikoho neseženete. Muškařská sezóna začala v půli dubna a všichni jsou u vody, nota bene na místech, které vám neprozradí, kdybyste je mučili. Možná ještě tak nějaký muškař, který by u té vody rád byl, protože je to jeho vášeň, ale nemůže, protože má práce nad hlavu. Jako třeba Radek Vonka, radní Ústeckého kraje pro cestovní ruch, který si tenhle časopis vlastně vymyslel. Čili mu nezbude, než si na mě udělat čas, a místo toho, aby někde na Ohři šlehal vodu muškařskou šňůrou, vyprávět mi na mikrofon, jak by stál nejraději někde po kolena vodě a nemarnil tu čas se mnou, když ty nádherné ryby hladově pokukují, kde by co spolklý...“

O OHŘI SE ŘÍKÁ, ŽE JI MAJÍ MUŠKAŘI OBZVLÁŠTĚ RÁDI...

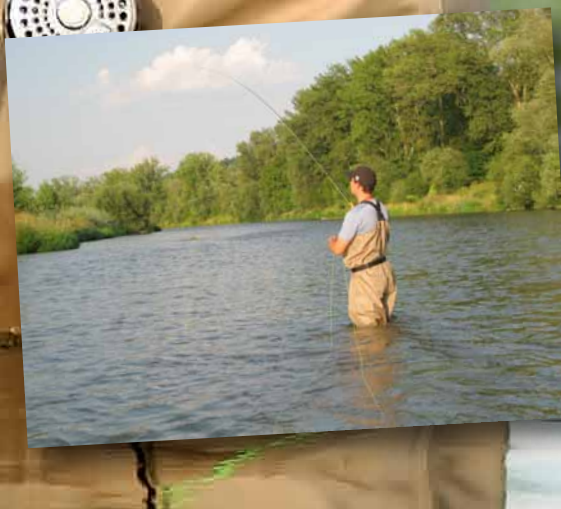
Ohře je jedna z nejlepších řek na muškaření u nás. Naprosto se vyrovná třeba Vltavě nebo Otavě a v leccems je i předčí. Pro skutečného muškaře je to ikona – jednak je to řeka zasazená v nádherné přírodě, a potom, dají se tam chytit krásné a především velké ryby – i přes šedesát centimetrů.

A MÁ NAOPAK OHŘE RÁDA MUŠKAŘE?

Určitě. Muškařina je totiž královna rybářského sportu. Hodně nás vyznává způsob muškaření, kterému se říká „Chyt’ a pust’“, nezabýváme ryby, pouštíme je, snažíme se na ně nesahat suchou rukou, abychom nepoškodili jejich ochrannou vrstvu. Já osobně krom Ohře a Vltavy jezdím často třeba do Slovinska na řeku Soču, která je místy dost hluboká s průzračnou vodou – takže ryba vás dokonale vidí, může si prohlédnout nástrahu a chytat je tam vážně kumšt. Ale Ohře je Ohře...

CO JE NA MUŠKAŘENÍ VLASTNĚ TAK PŘITAŽLIVÉ?

Podstata je v tom, že s muškou lehounkou jako pírkem logicky nedohodíte dvacet metrů. Vlasec nepomůže, takže je zapotřebí těžší nosný prvek – a tím je muškařská šňůra. Umělohmotná, různě ujímaná s různou hmotností, které pak odpovídá typ prutu. Na konci té šňůry je potom vlasec a teprve na něm muška s háčkem. Muškař, který se pohybuje ve vodě, to je na tom taky to krásné, pak pohybem prutu rozbíjí šňůru do dálky a muška padne na vodu v potřebné vzdálenosti. To je suché muškaření. U mokrého se naopak rybář snaží nahodit mušku tak, aby klesla co nejrychleji ke dnu a imitovala tak larvu hmyzu – nejčastěji jepic, chrostíků nebo pošvatek. Při téhle technice se pracuje se speciální muškou, které se říká česká nymfa a je to pojem známý po celém světě. Muškaření obecně prostě napodobuje to, co ryba zná z běžného života – různá stadia vývoje hmyzu. A aby to nebylo tak jednoduché – existují i mušky abstraktní, které nic neimitují, ale jsou natolik nápadné a barevné, že podněcují přirozenou agresivitu ryb, vydráždí je a přinutí je po ní skočit.

JE TO NÁROČNÁ TECHNIKA?

Docela jo. Dobrý muškař musí umět číst vodu, protože jinak se hledá ryba ve třiceti centimetrech a jinak ve dvou metrech vody. Bez zkušeností se toho moc chytit nedá. Je to taková kombinace osobních zkušeností, roční doby, počasí, teploty vody, denní doby – vypravit se muškařit třeba v poledne za slunečního parna sice jde, ale šance na úspěch je minimální – znalost hmyzu a samozřejmě už zmíněné čtení vody. Důležitá je i určitá pokora. Já, když jsem někde poprvé, tak čím jsem starší, tím víc si nechám poradit – třeba si vezmu průvodce, který mi jednak ukáže, kde ryby jsou a navíc často i vytipuje nejlepší druh mušky. A povětšinou se vyplatí mu věřit.

OHŘE JE ROK OD ROKU POPULÁRNĚJŠÍ MEZI VODÁKY – JAK SE SNÁŠÍTE?

Vodáci a muškaři si moc nerozumí. V jiných státech – třeba ve Slovinsku – se za to, že dám loď na vodu, platí. U nás je to naprosto bezbřehá lidová zábava zdarma, která do značné míry ničí tok. Kdyby vodáci – a to já sám se mezi ně taky počítám! – museli platit třeba stovku za den a loď, začali by se jako mávnutím kouzelného proutku chovat úplně jinak. Navíc někde jsou jasně vymezené hodiny, kdy smí vodáci na vodu, a kupříkladu od šesti večer už patří řeka jen rybářům. Na druhé straně jsou ryby v Ohři na loď už zvyklé, takže se klidně dá na mušku chytit ryba i pod jedoucí lodí. Ale za vodácké licence bych se přimlouval – i když mě za to hodně lidí nebude mít rádo.

MÁ MUŠKAŘENÍ I SVOJE RITUÁLY?

Aby ne. Většina muškařů si dělá přípravu sama, vážou si svoje mušky z nejrůznějších, poněkud přírodních materiálů – třeba z peří, srsti, z nejrůznějších nití, a mají své tajné finty a vychytávky a techniky vázání, na které nedají dopustit a nikomu by je neprozradili. Já nejsem výjimka.

A VÁŽNĚ BYSTE NEPROZRADIL NĚCO ZE SVÝCH TAJEMSTVÍ? ANI BRÁNĚ?

Jiného bych poslal do háje, ale časopisu Brána dost dobře odmítnout nemůžu. Tak sledujte....

Fenomén saské renesance

BENEŠOV NAD PLOUČNICÍ

Především a zejména pak hned dva zámky v Benešově nad Ploučnicí, které bývají nazývány perlou saské renesance. Horní zámek, který byl po rekonstrukci otevřen pro veřejnost teprve v roce 1999, je využíván jako galerie, ale především je tu možné obdivovat skutečně nádherné původní dřevěné malované renesanční stropy zachované z doby, kdy byl zámek stavěn a pod nimi expozici gotických plastik a tapisérií. Dolní zámek je potom velmi bohatou a členitou přehlídkou života šlechty se zajímavou expozicí zámecké kuchyně, s cennými zbrojnicemi výzbroje z třicetileté války, i zbraní loveckých. Co je ale nejdůležitější, dolní zámek je cenný a velmi pozoruhodný především samotnou architekturou stavby se všemi prvky zmiňované saské renesance – bohatě zdobenými portály a dekorativními meziokenními sloupy i s mnoha gotickými prvky – například vysloveně hradní vstupní sál s pozdně gotickou žebrovou síťovou klenbou. Co je na celé věci z dnešního pohledu nejpříjemnější – oba zámky intenzivně žijí. Na letošní sezónu je naplánováno přes třicet akcí, návštěvníky čekají třeba atraktivní a velmi oblíbené noční přehlídky nebo tradiční Benešovský slunovrat. Zkrátka a dobře, kdo chce zjistit, v čem je půvab a elegance saské renesance, ať se vypraví do Benešova.

LIBOUCHEC

Zase jiným druhem zážitku je zámek v Libouchci u Děčína. Původně šlo o tvrz, postavenou koncem šestnáctého století. Günter z Büнау, jeden z deseti nejbohatších lidí v království Českém, nechal komplex vystavět s důrazem na reprezentaci a výstavnost. Libouchec se ovšem nikdy nestal jeho stálým sídlem a ani ti, kteří zámek později koupili, jej nikdy příliš nevyužívali k bydlení. Výhodou takového vývoje byla především skutečnost, že zámek prakticky nebyl přestavován. Na druhé straně, už v devatenáctém století tu byl provozován lihovar a výroba droždí. Zásadní ránu ovšem zámku zasadila až „péče“ Státního statku, který ho od roku 1948 nechával zodpovědně pustnout.

Jen o pár stránek dál, dočtete se o jedinečném fenoménu lidové architektury, podstávkovém domu. Sever Čech má ale svůj fenomén i v oblasti architektury obecně – je to takzvaná saská renesance, typická především pro Benešovsko, Děčínsko, Českokamenicko a Ústecko. Zajímavé je, že za rozvoj tohoto pozoruhodného stavebního stylu vděčíme iniciativě jediné rodiny. Začátkem šestnáctého století objevují se na severu Čech příslušníci rodu Salhausenů. Zamířili sem z Míšně a přivedli sebou i své stavitele. Zakořenili, dokonce byli přijati mezi českou šlechtu a začali být velmi aktivní. Pod jejich vlivem začaly vznikat stavby, které se do jisté míry vymykaly z kadlubu renesance, neboť byly vlastně přechodem od vladislavské gotiky k renesanci samotné. Saská renesance je francouzsky orientovaná, neužívá sgrafita, často sahá k tesaným kamenným architektonickým článkům, laicky řečeno, používá ještě některé gotické prvky. Vypravit se po stopách tohoto v Čechách jinak dosti ojedinělého stylu je nádherné dobrodružství. Brána do Čech se chlubí mnoha kostely, měšťanskými domy i zámky postavenými ve stylu saské renesance. Tři z nich ale zasluhují zvláštní pozornost.

ŠLUKNOV

Druhým pozoruhodným reprezentantem saské renesance je Šluknovský zámek. Ve Šluknově vám zcela jistě vyrazí dech skutečnost, že tenhle zámek v roce 1986 vyhořel. Oheň zcela zničil střechu, krov, třetí patro i část druhého. Dlouhých devatenáct let trvalo to, o čem mnozí patrioti jen snili – zámek se podařilo vzkřísit a dnes už jím znovu proudí turisté, kterým nejde na rozum, jak je možné, že ty krásné podlahy, kazetové stropy a dveře, že to všechno je dílem našich současníků. A tak, procházející expozicí s historickými exponáty, vnímají zároveň i krásu třeba zbrusu nové skládané parketové podlahy. Také Šluknovský zámek se nespokojuje jen s běžnými prohlídkami. Zažít tu Zámecké slavnosti, které zaplní celý zámek i přilehlý zámecký park, nebo Zámecké večery s kostýmovanými prohlídkami, případně vystoupat až na prostornou zámeckou půdu a poslechnout si koncert nebo shlédnout divadelní představení – to jsou zážitky, které si budete chtít zopakovat.

Ani po sametové revoluci se dlouho nedařilo najít majitele, který by to s rekonstrukcí myslel vážně. To se povedlo až v roce 2004. Jeďte se dnes do Libouchce podívat. Uvidíte svého druhuázrak, nebo spíše důkaz, že když je majitel osvícený, mohou se dít zázraky. Zatím, pravda, budete moci zámek obdivovat jen zvenčí, nebudete-li mít štěstí na některý z historických jarmarků nebo slavností, které se příležitostně odehrávají na nádvoří, ale i tak to stojí za to. Už kvůli pocitu, že je něco takového možné. Do budoucna se samozřejmě počítá s instalací expozice a prohlídkami zámku, ale nechtějme, aby zázraky, když už se dějí, probíhaly na počkání.

Výprava ke kořenům češství

Představte si člověka zcela nedotčeného českou historií a souvislostmi české geografie vysazeného kamsi mezi Labe a Ohři. A teď toho člověka nechme kráčet krajem a požádejme ho, aby vykřikl vždy, když ucítí podivnou, podmanivou sílu místa, onen tajemný genius loci. Tři výkřiky by vydal zcela jistě. Byla by to místa, která jsou spjata s počátky české státnosti. To jen my, tak trochu okoralí svým češtvím, které jsme si zvykli považovat za samozřejmost nebo i přítěž, považujeme Říp, Peruc a Stadice za rekvizity z pověstí a obrozeneckých básní. Navrhují léčbu poutí. Vydejme se na ta místa. Dost možná se tam v nás probudí velmi nečekané pocity.

ŽEBRO I PRS MATKY ZEMĚ

Tu horu nepřehlédnete. V dávnověku prý nad ní létali draci. Zdálky má nádherný, uklidňující tvar, jakoby z roviny vyrostla gigantická houba. Stačí ale přijít blíž, anebo se vydat vzhůru po úbočí téhle dávno vyhaslé sopky, a zmocní se vás neklid a jakási vnitřní síla. Málo platné, tolik nadějí, tužeb, nářků i díky vyslechla v běhu věků málokterá česká hora. Jan Hus tu hřímál proti nespravedlivosti řádu světa, tábory lidu tu hledaly útěchu i odvahu a kdysi, možná, sám samojediný stoupal na temeno hory mýtický praotec Čech, aby právě tady... Báchorky, nevědecké voloviny, namítněte možná – a nebudete mít pravdu. Mýty nejsou báchorky. Každý svěbytný národ má svou mytologii, z ní vyrůstá a k ní se vztahuje, na ní staví svůj morální status. Jen si to zkuste – vezměte do ruky hůl a jděte nahoru. Budete, chtě nechtě, kráčet ve stopách mýtů a historie. A můžete si být jisti, že energie, kterou tu zanechali ti, kteří nás předešli, nemizí. Až budete stát u strohé a přitom omamné krásné románské rotundy a z některé z vyhlídek budete bloumat očima po kraji – a tak trochu litovat, že Říp už není holý, jako býval po většinu dní až někdy do 19. století – pocítíte v sobě intenzivní příslušnost k téhle kotlině obkroužené horami. Scházejte dolů, můžete pak hloubat nad tím, zda jméno Říp pochází spíše ze starogermánského „rip“ – hora, nebo z indoevropského „rib“, tedy žebro. Já tuhle jel kolem s pětiletým klukem, který prohodil – „Hele, hora Řím“. Možná měl pravdu – ony totiž všechny cesty tak či onak vedou na Říp.

POLE, KTERÉ VYDALO VLADAŘE

Kdybychom s popelem prvních Slovanů odpluli po Labi, dostali bychom se ke druhému místu, kde je ukotven mýtus o silném českém vladaři, který nejenže dokáže rukou železnou vládnout, ale je taky tak trochu nadán nadpřirozenou mocí, bez čehož se, jak se dodnes ukazuje, v našich krajích vládnout snad ani nedá. Sem, do Stadice, nedaleko Ústí nad Labem, vysláno bylo poselstvo, aby přivedlo na Vyšehrad Přemysla Oráče. Jím měl začít na věky vládnoucí rod. Jestli začal, nevíme, neboť první historicky doložený Přemyslovec byl až Bořivoj I., víme ale, že vládl až do zavraždění Václava III. roku 1306, tedy minimálně 434 let – a to už pořádný kus věčnosti, nahlížeje lidskou optikou. Místo, kde podle mýtu přerušil orbu, začal otku do země, ona začala rašit a propustil voly strakaté, aby přizval poselstvo k obědu na železné radlici, je dodnes obklopeno polem. Tedy přesněji řečeno, na místě samotném najdete důstojný pomník sevřený podkovou stromů, která z výšky vypadá jako klíčová díрка, všude kolem je ale pole, které dodnes rodí. Češi byli vždycky spíše sběrači, než lovci, a pole hrálo v jejich dějinách vždy dosti klíčovou roli – ať už jako pole válečné nebo orné. A tak je možná silnější zážitek, než postát před pomníkem, vyjít pár kroků do pole širého a vnímat sílu živlu země, klidného, silného, živorodého – a znovu i – českého.

DUB NEJSLAVNĚJŠÍ ČESKÉ LÁSKY

Hezký kus cesty na jihozápad, v obci Peruc, zůstaneme stát jednou nohou v mýtech a pod druhou už ucítíme pevnou dlažbu historie. Kníže Oldřich, v době, kdy ještě přinejmenším netušil, že i on se jednou stane vladařem, kdy řešil především problém, jak se spasit před řáděním a zpupností svého vládnoucího bratra Boleslava III., kdy mu nešlo z hlavy, že jeho žena ne a ne dát mu potomka, zkrátka zhruba někdy v prvních letech druhého tisíciletí, vyjel si na lov v katastru své državy, panství zateckého. U obce Opučná, u studánky, zahlédl ženu krev a mléko, ženu krasavici, jistou Boženu Křesínovou, která od prvního pohledu mohla by dědice rodit rok co rok. Zahlédl ji „peruc prádlo“ a snad právě proto dostala později obec nové jméno, kterým se pyšní dodnes – Peruc. Božena se ukázala býti dobrou volbou, neboť porodila českého Achilla, reka bojovného, vladaře pevného, Břetislava I. Když tak stojíme pod mohutným Oldřichovým dubem, který dnes chrání UNESCO, marně se pokoušíme obejmout v celé partě jeho peň (však má taky objem 760 centimetrů), nebo když nabíráme vodu ve studánce kryté novogotickým altánem, bytostně cítíme význam pověstí, která ovinula realitu, máme před sebou další tužbu a naději národa českého – totiž vladaře spravedlivého, který nečiní rozdílů mezi stavy, takže i obyčejná selka může porodit krále. Změnilo se snad něco od těch dob?

Za zážitky do města dromů

KDYŽ CHCETE BÝT NA KONI

Všechno to začalo už v padesátých letech minulého století. To začala vznikat takzvaná česká rekultivační škola, unikátní systém a strategie, jak způsobit, aby se bezútesný povrchový důl proměnil v krásnou, užitečnou a dokonce úrodnou krajinu. Svěho času jsme v tom byli nejlepší na světě. Výsledky jsou vidět – a Most by v tomto ohledu mohl být v encyklopedii. Tak třeba někdejší důl Jan Šverma. Dnes je tu nádherný HIPODROM, jinak též dostihové závodíště třídy A, které má světové parametry. Skvělý drenážní systém zaručuje, že tu v podstatě nikdy není bahno, takže žokejové to tu vážně milují. A nejen oni – diváci si tady pravidelně přicházejí na své při steeplechase i parkurových závodech. A nemusejí zůstat u pasivního fandění (nebo aktivního sázení) – hipodrom je ideální pro výuku jízdy na koni i k vyjížděním pro ty, kdo už vědí, „jak se na lopatě sedí“. Konají se tu i další akce, třeba velmi oblíbené farmářské trhy, chystá se rockový festival... Vůbec nejraději ale hipodrom mají – budete se divit – bruslaři „inlajnisti“ a koloběžkáři. Celou dráhu totiž lemují speciálně položené asfalt, který vytváří bezmála tří a půl kilometrový okruh od tří do pěti metrů široký, k dispozici jsou úschovny bot a osobních věcí, půjčovna koloběžek a k dobytí osobních baterií i Kořobar – a pozor – pěší ani cyklisti sem nesmějí! Pokud jste vyznavači in-line bruslení a zbystřili jste, bystřete dále, neboť Most jeví se býti přímo rájem pro takové, jako jste vy. Čekají vás tu hned tři další dráhy – a jedna dokonce krytá!

ZA VŮNÍ BENZÍNU

Také druhý, patrně nejproslulejší, drom je vybudován v místě bývalé odkrývky dolu Vrbenský. Mostecký AUTODROM – to je pojem. Konají se tu prestižní mezinárodní závody, z nichž pravděpodobně nejpopulárnější jsou ty, při kterých se patnácti zátkami na okruhu dlouhém přes čtyři kilometry řítí závodní trucky. Být v hledišti je bezesporu zážitek, ale svírat volant přímo na dráze, to je potom adrenalin ještě o něco vybuzejší. Zkusit si to může kdokoli – stačí přijet svým autem. To v přílehlém Polygonu dokonce ani auto mít nemusíte – půjčí vám ho tu a ještě vás naučí jezdit bezpečně za všech okolností a na všech površích.

DO OBLAK A STŘEMHLAV DOLŮ

Pokud ovšem považujete jakkoli rychlou jízdu po zemi za málo vzrušující a potřebujete se odpoutat od země, bude pro vás nejzajímavější AE-RODROM. Dívat se tu na umění leteckých akrobatů, pilotů bezmotorových letadel nebo dokonalou přesnost a eleganci parašutistů je příjemné každému. Ne každý už si ovšem troufne něco z toho vyzkoušet. Začít můžete třeba vyhlídkovým letem – alespoň uvidíte všechny dromy, mostecká jezera, Hněvín, město samotné i okolní krajinu jako na dlani. Anebo se můžete odhodlat k tandemovému seskoku, to už ovšem chce o dost víc kuráže. Pořád málo? Pak už snad jen, svěřit se do rukou zdejších mistrů pilotům, pořídit si tu pilotní průkaz a zkusit si třeba kopaný výkřut nebo souvrat...

VODNÍ HRÁTKY DIVOCE I VLÍDNĚ

Posledním z mosteckých dromů je AQUADROM. Tady může vaše pout' začít (otevírají tu už v devět ráno), a třeba i pozdě večer skončit. Vyplavat všechny dromové zážitky v bazénu, dát tělo v plen sauně a pak i zručnému masérovi, ulehnout do perličkového lůžka nebo vířivky, vylepšit se v soláriu, a nejspíše to nevydržet a prostě jen tak řádit ve vodě s dětmi, které tu mají opravdu eldorádo, nechat se unášet a vyplivnout tobogány, vyzkoušet aquaspinning nebo aquazumbu, dovolit-li počasí, užít si u venkovních bazénů a nechat se laskat vlídným sluncem, obejít si jeden dva „flajty“ minigolfu a mít pocit, že takhle nějak má život vypadat... Mostecké dromy se vás zkrátka zmocní.

Nádherné stopy lidských životů

„České Švýcarsko je úchvatná lesní říše plná skal, kamenných věží, mohutných stěn a klenutých bran, říše tajemných údolí, tichých říček a v stínu roklí ukrytých potoků, říše květnatých luk, které lesy vyplazují do kraje – je to opulentní hostina Matky Přírody. Jenomže když člověk ukojí první hlad a nasytí oči těmi neskutečnými výhledy, všimne si, že stejně malebné, duši těšící a oku lahodící stopy tu zanechaly i dlouhé generace lidí. Střípky a pozůstatky jejich životních osudů. Jdete-li svažitou loukou k lesu a zahlédnete alej jabloní, máte před sebou jasný, vlídný otisk lidské přítomnosti. Narazíte-li v lese na mechem porostlý taras, na kamenné schody, tesanou cestu anebo obdivujete prostý obrázek vsazený do skalní stěny, skalní reliéf, boží muka nebo drobnou kapličku – to se dotýkáte životů těch, kteří nás předešli. Nejvíce patrná jsou ale lidská obydlí.“

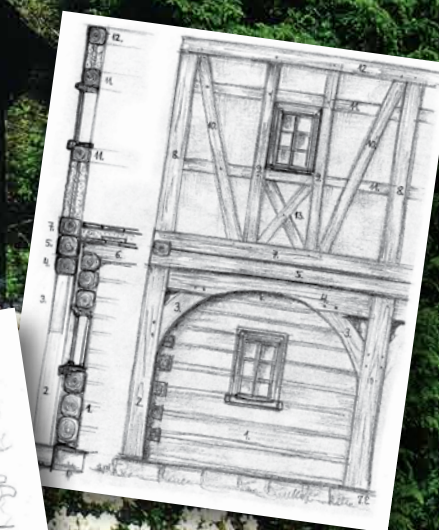
ZACHRÁNĚNO S NADŠENÍM A TOUHOU

nikde jinde v Evropě v takové míře nenajdete. Už od počátku sedmdesátých let dvacátého století se do obcí, městeček i do lesních samot Českého Švýcarska začali sjíždět lidé, kteří hledali romantický azyl, útěk z šedé reality, místo, kde by mohli zvelebovat něco, co bude jen jejich, co jim pokvete před očima. Začaly vznikat chalupářské kolonie a to, co se nedalo prožívat jaksi oficiálně, prožívalo se v alternativním světě chalupářství. Tihle lidé povětšinou netoužili po něčem novém, moderním, experimentálním – oni tíhli ke všemu původnímu, k tomu, co bylo odžité desítkami generací, jejich vášeň pro zachování genia loci chalup se tu a tam stávala až posedlostí. A tak s nadšením, stejně jako s chybami a omyly, víkend co víkend natírali, restaurovali, oprašovali a zachraňovali – hledali po půdách, zjišťovali a bádali – a dokázali v době, která byla ke křehké kráse minulosti přezíravá, zachránit skvosty, jimž se obdivujeme dodnes. Nevím, kde jinde na světě se něco srovnatelného dělo. A tak se nespokojte jen s vesnickými památkovými zónami – putujte. Projděte se Doubicí (to je snad nejzářnější příklad chalupářského zázraku), Krásnou Lípou, Oleškou, Chřibskou, Brtníky, Jetřichovicemi, Českou Kamenicí, Lipovou, Růžovou... ten výčet by byl nekonečný. Jděte a dívejte se. A budete-li uchvázeni krásou podstávkového domu, nebojte se zaklepat. Neznám majitele podobného stavení – ať už je památkově chráněné nebo není – který by nebyl na svůj „hrad“ pyšný a neukázal vám, co se mu podařilo zachránit.

FENOMÉN PODSTÁVKOVÉHO DOMU

Lidová architektura spojující prvky německého i českého živlu jakoby teprve dodala krajíně poslední perlu, jakoby až s těmi chaloupkami, domky a domy, mlýny a školami souladně vrostlymi do údolíček, strání a úbočí kopců, byl náhrdelník kompletní. Nejcennějšími prvky zdejší lidové architektury jsou bezesporu ojedinělé podstávkové domy. Nejprve si řekněme, kde na ně lze narazit a teprve pak, jak se dají rozpoznat. Tak tedy kde? Inu, vlastně všude. V každé vsi, v každém městečku. Chcete-li se ale procházet takřka jen mezi podstávkami, vypravte se třeba do Vysoké Lípy, na Kamenickou stráž nebo do Dlouhého Dolu, kde jsou půvabně srovnány do vesnických památkových zón. Tam rychle pochopíte, v čem spočívá odlišnost téhle rafinované technologie, již nevymyslely žádné sofistikované ústavy plné architektů, ale prostí sedláci, zedníci, tesaři, chalupníci. Pokusem a omylem, dlouhým, skoro čtyřicetiletým trvajícím vývojem, okoukáváním a schopností poučit se. Pozvolné mísení slovanské roubené a německé hrázděné konstrukce přineslo ojedinělý systém. Obvyčejný smrtelník vidí především dřevěné sloupy, jimiž je obestaveno přízemí domu, které vytvářejí krásné oblouky a jsou zdobené nejrůznějšími detaily a prvky. Ve skutečnost ale nejde o dekoraci, nýbrž o nosný systém. Podstávka z dřevěných sloupů totiž nese celou váhu patra domu, čímž významně odlehčuje stěnám přízemí. Jak je to promyšlené a důvtipné, tak je to krásné. A když přidáme dveře, vikýře, obklady štítů, klíky a kování, okna a okenice a především pravidelnou, člověk by řekl „pruhovanou“, kombinaci černé či hnědé a bílé, máme pozoruhodný exponát, který si dovedeme představit v nějakém skanzenu, muzeu nebo třeba pavilonu světové výstavy. Jenomže ouha – tohle povětšinou nejsou žádné exponáty – v těchto staveních dodnes bydlí lidé! Vřak se také jednou do roka, na české i německé straně, otevírají dveře vybraných podstávkových domů a návštěvníci mohou porovnat, jak se v nich žilo kdysi a jak se tu bydlí dnes.

Kopec, který dává lidem křídla

dominantami. Napravo Oblík, který dělá čest svému jménu, nalevo Raná se třemi do šířky rozloženými vrcholy. Dva pilíře pomyslné brány do kraje sopečných krás. Stoupat po úbočí Rané, sledovat starou cestu lemovanou polovyrácenými kamennými patníky a vnímat zvláštní, stepní charakter místa, je někdy až přízračné. Heboučké peří kavylů se chvěje ve větru, který Ranou miluje. Vlastně bez ustání ji objímá, hladí a obletuje. Dívat se odtud je krásné, ale rozběhnout se, odrazit a letět, letět daleko, třeba i několik set kilometrů, anebo jen docela blízko – kroužit nad ranskými vrcholy, to je bez přehánění úchvatné.

Ten kopec je prostě krásný. Vydá-li se člověk z lounských rovin od koryta Ohře na sever, je omámen dvěma náhle ze země vyrostlými

OSMDESÁT LET PLACHTĚNÍ

Však tu také lidé létají už od roku 1932, kdy tu o prázdninách objevila skupina studentů pražské Německé techniky ideální terén pro své plachtařské spády. 2. září téhož roku byl uskutečněn první několikaminutový let a jen o dva měsíce později letěla do celých Čech zpráva o senzačním sportovním výkonu instruktora Erwina Primavesiho, který se udržel ve vzduchu bezmála dvě a půl hodiny. Od té doby se tu plachtilo vlastně pořád a větroně místního Aeroklubu z letiště Raná z oblohy nemizí ani dnes.

ROZBĚHNI SE A LEŤ!

Raná je ale fenoménem především pro všechny paraglidisty. Ano, to jsou ti milovníci mechanických a termických stoupavých proudů, kteří vybavení zářivě barevnými padákovými nebo závěsnými kluzáky, zavěšení na šňůrách pod větrem nabitým vrchlíkem dokážou létat dlouhé hodiny a užívat si pocit, který lidem nebyl dán – svobodný let vysoko nad zemí. Podmínky pro užití si toho křídlatého pocitu jsou na Rané legendární. Třeba když v červnu přiletí švihák a elegán mezi větry, pasát, je pozdní odpoledne a slunce natírá holé svahy Rané na zlato, tetelí se větrné rukávy a fléry dychtivosti a lidé s batohy na zádech jsou blízko nirvány. V jednu chvíli jich tu klidně může létat i několik desítek. Sedíte-li v takové chvíli v trávě, možná jen kousek od vás vyběhne z nory sysel, který, ač kriticky ohrožený, tady se vyskytuje ve velkém počtu. A oba budete hledět na barevné dílky pomerančů a vítr k vám bude přinášet podivná slova – variábl, kvěťáček, vyhnívat, fofrovat, urvat, sešroubovat... Možná právě v tu chvíli se zrodí vaše touha rozumět těm tajemným šifrám a letět s ostatními. Inu, máte možnost. Funguje tu škola, ve které dostanete pevný základ. Minimum je deset dní a pak si můžete přidávat a naučit se třeba tandemový nebo motorový paragliding. Vždyť přece mít křídla, to je sen.

Na dračím jezeře

O přehradní nádrži Nechranice se nejspíše dočtete, že má třináct set hektarů vodní plochy, že se pyšní 3 280 metrů

dlouhou, čili ve střední Evropě nejdelší sypanou hrází, že je hojně využívána ke sportovnímu vyžití, jakož i k rybaření a koupání. Pak možná ještě, že jde o přehradu z šedesátých let minulého století, a to na řece Ohři a že tu byla vyhlášena chráněná Ptačí oblast, že na dohled jsou historická města Žatec a Kadaň – a to bývá tak všechno. A přitom... Ne, nechte čtení, nechte brouzdání po internetu a vypravte se tam. Ono je to totiž neskutečně mámivé, kouzelné a dobrodružné místo. A aby bylo jasno, jakému živlu je věnována tahle dvoustrana – když se vítr nabaží objímání Rané, letí se koupat do Nechranic a vyvádí tu nad hladinou neskutečné kousky.

S VĚTREM V HARMONII

Sedněte si na břeh, jedno, bude-li to pláž, louka nebo místo, kde si les máčí kořeny ve vodě anebo budou-li kolem vás nádherně vodou okousané skalní útesy – prostě si sedněte, dívejte se, poslouchajte a vnímejte. Stříbrná hladina, která tu má skoro celý rok efektně načesané patky, není chvíli v klidu. Vítr žene vodu v napohled křehkých vlnách, které ale ve skutečnosti mají sílu jako sto chlapů. Ať jste, kde jste, velmi brzy uvidíte, že je na jezeře živo. Desítky lidí se tu prohánějí na prknech opatřených plachtami, na jachtách, na kitech... Nevím, jestli jste někdy viděli třepotání hejna pestrých „draků“, které furiantsky a s gustem táhnou šňůr se držího člověka, co si nohy ozbrojil hladkým prkem a teď se řítí po hladině rychlostí, kterou si nedokážete představit, dokud si to nezkusíte. Je šílená. A vtom, úplně nečekaně, dojde ke změně rytmu, kiter se jako zázrakem odrazí od hladiny a nádherným, vysokým a plyným skokem se vysoko nad vodou otočí a uhání zase úplně jiným směrem. Kity se nad jezerem třepotají ve větru jako obrovští motýli, jachty prořezávají vítr bělostnými plachtami a surfaři přehazují plachty s dovedností ekvilibristů – a všichni do jednoho tomuhle zatopenému mělkému údolí říkají něžně – Nechra, naše Nechra. A nedají na ně dopustit, protože Nechra jsou jedním z vůbec nejpráhodnějších míst pro vodní sporty u nás. Takže, jestli už jste se vynadávali, zvedněte se, a buď nahodte a čekejte na svoji životní rybu – a že jich tu je – anebo prostě skočte a plavte, případně se na čemkoli vydejte zdolávat tu načechranou nedozírnou vodní louku obklopenou utěšenou přírodou. Pak pochopíte, proč se o Nechranicích tak těžko píše.

Královský pár Českého stře dohoří

On do půl těla nahý, s nádhernou dvouhrotou korunou, ona v elegantním persiánu kudrnatém korunami stromů s apartní stoletou korunou. Vladařský pár, který z důstojné výše přehlíží své dominium, nádherně přízračnou a mysteriózní krajinu Českého středohoří.

Jejich veličenstva Házmburk a Milešovka. Můžete si myslet, že znáte krajinu podivuhodného a pitoreskního Středohoří sebelíp, dokud ale nepodniknete cestu vzhůru, abyste se poklonili jejím panovníkům, neznáte ji doopravdy. Vypravme se tedy na audienci, pochopitelně nejprve ke královně.

HROMOVÁ KRÁLOVNA

„Především jest to právě Milešovka, královna Středohoří, kteráť pozornost naší poutá; se všech stran osamocena vystupuje do výše 835 metrů. Skutečně rozkošná jest vyhlídka ze vzdušné této výše zvláště za jasných dnů podzimních. Péru našemu nelze vystihnouti krás, v něm stáří se udivený zrak, a jak nicotné jeví se odtud veškeré dílo rukou lidských vedle velebné všemocnosti přírody. Za světovou svou proslulost vděčí pohled ten slavnému přírodopysci, Alexandru, svobodnému pánu z Humboldtů, jenž častěji zde byl prodlel, vykazuje mu třetí místo mezi všemi jemu známými vyhlídkami celého světa.“

Tak se v roce 1892 vyznal z obdivu k panovnici cukrovarský úředník Bedřich Bernau, náruživý historik amatér, pilný přispěvatel obsáhlého Ottova průvodce Čechy. Krom Alexandra von Humboldta se v počátcích devatenáctého století objevil další proslulý obdivovatel, malíř Caspar David Friedrich, který Její Veličenstvo portrétoval tak znamenitě, že obraz Česká krajina s Milešovkou je možná dodnes nejslavnější krajinomalbou Čech. Od té doby dlouhé, ba nekonečné zástupy turistů pokorně stoupaly vzhůru – ať od Bílky nebo od Černčic, vždycky div ne po kolenou, protože kamenité cesty jsou tu opravdu strmé – a přicházejí dodnes. Milešovka je náladová, jako každá pořádná panovnice.

Je-li v dobrém rozpoložení, dopřeje svým obdivovatelům onen šestý nejkrásnější rozhled na světě, pokud se ale vyspí nedobře, dokáže se zlobit tak, že se hromy a větry celá otrásá. Však také její německý název zní Donnersberg, Hromová hora. Víc bouřek nikde v Česku není, bezvětrí tu natrefíte jen osm dní v roce. Ale vystoupat až na vrchol královniny korunky, na věž observatoře vystavěné na místě původní kamenné věže na rok přesně před sto lety a smět se podívat do všech směrů, to je výsada, za kterou stojí za to nechat sebou tak trochu smýkat nejvyšším královským větrným komorníkem. Inu, jak psal už pan cukrovarský úředník Bernau, péru našemu nelze vystihnouti krás... A proto – vzhůru ke králi.

ZAJEČÍ KRÁL

„A vskutku sotva by se našlo místo, z něhož tak krásný, tak úchvatný otevíral by se pohled a přehled mocného toho a imposantního průčelí hlavní skupiny našeho Středohoří, jaký poskytuje černá, čedičová Klapská hora s temnou svou lidomornou po straně a bělokamenným hradem na vrcholu. Statný to a důstojný soupeř posvátného Řipu, díky osamělé své poloze, svídný z dálných končin vlasti a často navštěvovaný. Na ostrém jeho a srázném hřebetě vzpíná posud hrdé své čelo i v rozvalinách ještě mohutné sídlo pánů Zajíců z kmene Buzova, hrad Klapý čili Hasenburk, v mluvě obecné „Hanžburek“ řečený,“ vece obdivně nám už dobře známý Bernau.

Král má být vidět – a Hazmburk vidět je. Třeba už v nejstarších českých kronikách – v Danielově, v Hájkově, především je ale vidět z daleka a nikdo si ho nesplete s nějakým plebejským kopcem – dvě od sebe dosti vzdálené věže na temeni z něj dělají ojedinelou dominantu. Lichtenburkové tu začali stavět někdy v polovině 13. století vojenský hrad. Největší slávu a nové jméno ale Klapý získal až s rodem Zajíců. Nejvyšší královský číšník Vilém Zajíc z Valdeka nechal k hranolové bílé věži přistavět věž černou, obě obehnal hradbami a dal královské koruně tvar, který má dodnes. Hazmburk proslul jako nedobytný hrad. Husité si na něm vylámali zuby, ostatně také proto tu před nimi byly ukryty kostelní poklady z Pražského hradu. Když dnes stoupáme po úbočí kopce, abychom se alespoň na chvíli hráli v přízni krále Středohoří, jsme nejprve uvedeni k Černé věži z tmavého čediče, která svého času sloužila i jako vězení (odtud tedy ta Bernauova lidomorna). Naše cesta skončí ještě o poznání výš – nejprve u paty a po výstupu pak na samém vrcholu Bílé věže z bílého pískovce. Šestadvacet metrů nad vrškem kopce plujeme nad krajinou a najednou je nám naprosto jasné, proč si Milešovka vybrala ke kralování právě Hazmburk. Stačí se zahledět na severozápad a zahlédnout jak pyšná královna jhne a jak by se nejraději s hlavou v mlžných cárech rozeběhla přímo sem, kdyby jí nebránil dav kuželovitých poddaných, na které je i odtud tak nepopsatelný výhled.

Posvátná hora Cínového království

Vysoko nad královským horním městem Krupka, kde se drahocenný cín těžil už koncem 13. století, zdvíhá se posvátná hora. V dobách slovanského dávnověku se tu usadil kmen Mogelinů a na nejvyšším bodu hory, v místě s pozoruhodným rozhledem, nad kterým by jistě zaplesal i praotec Čech, zbudoval božišť, Kněží, kterým se říkalo „mykové“, obětovali tu bohům. Mykenberg se ale ve víru času špatným přepisem stal Mückenbergem a omyl byl pak dokonán českým překladem – Komáří hůrka. Příčinlivá lidová slovesnost okamžitě doplnila pověst o zlém loupežníkovi, kterýžto uloupil chudé ženě jedinou kravku a mocná čarodějnice za to na něj poštvála obrovské hejno komárů, kteří ho cestou na vrchol uštípali.

Ještě o něco později se hůrka změnila na vížku – to když tu v šestnáctém století horníci postavili zvonici s legendárním zvonem, který oznamoval začátek a konec horního díla. Ve století devatenáctém k věži přibyla restaurace a turistický hit byl na světě. Současná doba pak ještě přidala nezvykle dlouhou sedačkovou lanovku. Plných 2342 metrů se budete vznášet na loukách a lesy plazícími se po úbočích Komáří vížky, tedy až do osmi set šesti výškových metrů, potěšení pocitem, že nikde jinde ve střední Evropě se lanovkou takhle daleko nepovezete. Co je ale pro tenhle článek vůbec nejdůležitější, je fakt, že se vedle vás, pohodlně zavěšeno, poveze i vaše kolo.

CYKLISTŮV SEN

Jste-li totiž cyklista, je Komáří vížka přesně to, o čem sníte. Lanovkou nahoru, nasednout a pak – naprosté eldorádo. Desítky, ba stovky kilometrů můžete jezdit po krušnohorských hřebenech, třeba po slavné Krušnohorské magistrále – můžete se projíždět kolem Flájské přehrady, dostanete se do míst, kde stávaly vesnice a osady plné života a dnes po nich bezmála není památky, z jedné strany dojedete klidně až k fantasknímu skalnímu městu zdvíhajícímu se nad Tisou, a směrem opačným – inu, kam vám kondice dovolí, třeba až na Měděnec, Boží dar nebo Bublavu. 242 kilometrů má tahle turistická tepna a Komáří vížka je ideálním startem. Navíc máte možnost, jste-li soutěživí, porovnat své síly s ostatními v tradičních výjezdech na Komárku, případně směrem opačným – divokým sjezdům dolů.

NA KŘÍDLECH DRAKA NEBO JEN TAK, PO SVÝCH

Tedy, ne že byste za každou cenu museli mít kolo. Pokud jste vyznavači paraglidingu nebo kiteboardingu – budete v sedmém nebi jakbysmet. A co pěší turista? Ten, když prozkoumá slavnou poutní barokní baziliku Panny Marie Sedmiboletné v Bohosudově, městské části Krupky, projde nejstarší částí města – ojedinělou památkovou zónou s náměstím ulicového typu, prohlédne si rekonstruovaný hrad Krupka a pak se třeba vypraví i pod zem, do prohlídkové štolý Starý Martin, kde se dobýval cín už ve čtrnáctém století – užije si jízdu lanovkou, dobře se nají v restauraci na Komáří vížce, obhlédne pozůstatky dolování – třeba velikou pinku, tedy eliptickou propadlinu, nevynechá barokní kapli svatého Wolfganga, patrona horníků, s půvabným starým hřbitovem, a pak už se dá kteroukoli ze značených tras, protože všechny jsou jedním slovem nádherné. (A půjde-li lesem, nezapomene se dívat po borůvkách – jsou tu obzvláště velké, protože jim kdysi požehnal sám svatý Wolfgang a ony od té doby zrají v posvátné velikosti.)

Zimní říše Pravčické ledové královny

“Ty tam jsou doby, kdy když chtěla rodina Homolkova vyjet na lyže a za „panoramata“, jelo se logicky do Špindlu. Dnes se milovníci všelikého pohybu na sněhu od obyčejných procházek barev zbavenou spící krajinou po sofistikované systémy spouštění se z kopců a jízdy s větrem o závod, snaží objevovat a nacházet nové terény, nová zimní střediska, nové a neokoukané příležitosti, jak si užít zimu, než ji jaro vyžene z kraje. České Švýcarsko je pro takové hledače doslova eldorádem.”

Z KOPCE DOLŮ

Třeba taková Jedlová. Od pohádkové rozhledny vedou po svazích Jedlové hory nad Jiřetínem krásné a léty prověřené sjezdovky – od modré po slalomák. Výhledy na celé Českosaské Švýcarsko v každém okamžiku jízdy. Postupně se modernizující areál, který ale pořád ještě dá vzpomenout na doby nedávno minulé, kdy ještě carving zněl tak trochu jako neslušné slovo. Mimochodem, pro nenapravitelné letňáky – Jedlová je báječný nápad i v plné sezóně – to, co na lyžích, můžete si uprostřed léta sjet na koloběžkách, které vám tu ochotně půjčí, dá se tu šplhat v lanovém centru, příjemně jíst rovnou u paty rozhledny...

Jen pár set metrů odtud, další svah. Tentokrát příjemný, pozvolný, široký. Horní Podluží je zkrátka ideální pro rodiny a lyžaře či snowboardisty, kteří se nemusí ozlomkrk řídit po skoro kolmé stěně, a nádherně vykrojený oblouk je jim nadě všechno. Ale pozor – Horní Podluží je veskrze moderní areál se vším všudy – umělé zasněžování, večerní lyžování, lyžařská škola, půjčovny lyží i snowboardů... A jít se tu dá taky a taky příjemně, jen tentokrát v restauraci U Vleku. (Jen tak mezi řečí, zdejší přesnídávkové polévky... to se musí ochutnat.)

TICHOU KRAJINOU

A co teprve, jste-li spíše z té pěší, výletní sorty. To si budete připadat jako ve snu. České Švýcarsko se v zimě mění v říši vznešené ledové královny, která si obzvláště potrpí na dekor a design. Procházky podivně ztichlým Kyjovským údolím kolem líně se vlekoucí Křínice svírané ledovými límcí sněžných břehů, důstojná pout' Gabrielinou stezkou kolem ojíněných, mrazem lesklých, sněhem čalouněných křídelních stěn až k samotné královně – Pravčické bráně zachumlané do brilantního hermelínu, tak trochu adrenalinové zdolání jetřichovických vyhlídek s pohledy do krajiny, která má náhle jasné a dokonalé kontury a předvádí se v křídově bílé s aplikacemi havraní černí – to jsou chvíle tak krásné, že se ani nepočítají do života, ty má zimní poutník jako bonus za to, že prokázal cit pro Krásu.

BĚLOSTNOU PLÁNÍ

Pokud spíše upřednostňujete krájení jiskřivého sněhu běžkami, čeká vás nabídka ještě lákavější. Pěkné trasy jsou na už zmíněné Jedlové, skutečnou běžeckou rozkoš ale poskytnou až nedaleký areál v Polevsku nad Kytlicemi. Skvěle frézované tratě, okruhy od tří do devíti kilometrů, romantické lesní scenérie nebo naopak daleké výhledy na panoramata (vidíte, a jsme u nich) Lužických i Jizerských hor. A zase jen tak na okraj – zasjezdujete si i tady, z kopce dolů sami, nahoru pak čtyřsetmetrovou Pomou. Další excelentní běžecké terény jsou na temeni stolové hory Děčínského Sněžníku. Podivně omamná a přitom strohá a přísná krajina náhorní plošiny s výhledy do Němec i do české kotliny – labužnické pochutnání. Prosím? Že by to chtělo nějaký ten adrenalin? Jak je libo. Na kraji obce Rybníště, kousek od Krásné Lípy, vévodí pohorské louce ranč, Konkrétně JV Ranch České Švýcarsko. Tady se můžete, stoje na lyžích, zapřáhnout do některého z nádherných koní, které tu chovají, a holdovat ďábelské jízdě – skijeringu. Řídit se tažení dychtivým krasavcem nedotčenou bělostnou čtvrtkou a rýsovat do ní hluboké linky, vítr v uších a oči plné vši té krásy kolem... Báječné.

DO GALERIE LEDOPÁDŮ

Největší atrakce? Není důvod to tajit – brtnické ledopády. Tedy, brtnické, ledopády tu potkáte skoro všude kolem potoků a říček, kde která strž a rokle je jich plná. Ale ty brtnické, ty jsou prostě nejslavnější a také nejfantasknější. Navíc jsou velmi dobře přístupné a okruh, po němž se k nim dostanete, je velmi dobře značen. A tak se můžete vydat nahlédnout za Oponu, nechat se ohromit zvukem Varhan, projít se vánočním Betlémem a v pokoře stanout pod Ledovým sloupem... Tyhle ledové útvary, což možná překvapí, hrají všemi barvami od světle žluté, přes nahnědlou a namodralou, po rezavé a okrové tóny a hlavně – rok co rok jsou trochu jiné. Jsou tak ohromující, že ledová královna povětšinou prodlouží jejich výstavu až hluboko do jara. České Švýcarsko pod přikrovem zimy zkrátka nespí, jen schoulené ve sněhovém kožichu vlídně vyhlíží ty, kteří se vydají objevovat jeho krásy.

Salón Evropy v Malé Paříži

“U zrodu Teplic stála sudička, která do značné míry předurčila osud města na dlouhá staletí – bude to místo setkávání významných a slavných, budou se tu potkávat korunované hlavy celé Evropy. Aby ne, když ona sudička byla sama královnou, takto druhou českou královnou provdanou za Vladislava II.. Jmenovala se Judita (ano, ta která dala v Praze vybudovat první kamenný most) a z jejího popudu byl ve druhé polovině 12. století „ad aguas calidas“, tedy u vod teplých, založen ženský benediktýnský klášter, kolem nějž začalo postupně vyrůstat město, později Teplice nazvané.

KULY SE PIKLE, STVRZOVALY DOHODY

A kteří, že se tu setkávali vladaři? Tak třeba car Petr I. Veliký, rakouští císaři Josef II., František I. a Ferdinand V., pruský král Bedřich Vilém III., švédský král Gustav IV., další ruský car Alexandr I., Karel X. – král francouzský... a v jejich přijímacích salónech se tlačila celá česká i evropská šlechta, politici, arcivévodové, knížata, jakož i umělci všeho druhu a významu. Jezdili sem za teplými léčivými prameny, ale také – a často především proto, že Teplice platily za Salón Evropy, za Malou Paříž, protože se tu dalo leccos projednat, leckoho potkat, u někoho si pomoci, jiného potopit. Lázeňské parky a zahrady byly živými a pestrobarevnými promenádami, kdo jen trochu něco znamenal, chtěl se tu dát vidět. A setkání, která se tu odehrávala, měla často přímý dopad na dějiny Evropy – to třeba když se tu k teplickému štamgastovi, pruskému králi Bedřichu Vilémovi II., který tu pobýval skoro každou sezónu po dobu dobrých sedmadvaceti let, přidaly další dvě pomazané hlavy – ruský car Alexandr I. a rakouský císař František I. a se zástupci Anglie dohodli společný postup proti Napoleonovi. O nějakých dvaadvacet let později tu dokonce proběhl panovnický kongres u příležitosti slavnostního položení základního kamene k ruskému pomníku bitvy u Chlumce. Metternich si sem zval diplomaty z celé Evropy, aby zabránil změnám v uspořádání kontinentu, knížecí rodina Clary-Aldringenů na zámku hostila kde koho – například souseda z Duchcova, Giacoma Casanovu, Fryderika Chopina, který na jejich počet svolil k úchvatnému improvizáčnímu koncertu anebo proslulého českého houslového virtuosa Josefa Slavíka. Své neduhy si tu léčil muž, který jednou provždy změnil operu, Richard Wagner, stejně jako další skladatelé – Robert Schumann, Ferenc Liszt či Carl Maria von Weber. Je věru marné, snažit se vtěsnat do kadlubu jediné tiskové strany byt' jen zlomek z nekonečné řady osobností té které doby.

SEŠLI SE TU – A PAK UŽ NIKDY NE

Jedno umělecké setkání je ale obzvláště slavné. Hluchnoucí Ludwig van Beethoven si tu léčil sluch hned dvakrát. Při druhé návštěvě, v roce 1812, nejprve v dopisech žehral, že je tu sám a sám, protože nikdo tu nedosahuje jeho génia, pak ale změnil názor a vypravil se za jiným pravidelným lázeňským hostem, spisovatelem Johannem Wolfgangem Goethem. To už měl za sebou zhudebnění jeho Egmonta a možná právě tehdy začal zhudebněvat jinou Goethovu báseň, Klidné moře a šťastná plavba, kterou básníkovi dedikoval. Po několik dní se scházeli, debatovali, Goethe psal domů, že nikdy neviděl soustředěnějšího, energičtějšího a vroucnějšího umělce a zároveň děsivě nezkracenou osobnost. Je to zvláštní – taková setkání bývají spíše náměty k románu nebo k filmovému scénáři. Člověk si ani neumí představit, že by se kdy opravdu odehrála. Jenomže to by to nesměly být Teplice. Tam se totiž mohl setkat kdokoli s kýmoli.

Zámek plný vzpomínek na lásku

“Knížecí zahradou, kolem dokonale střížených kuželů parkových keřů, po bělostném písku, který křupe pod nohama jako sníh, kráčí bělovlasý muž. Ústa pod výrazným orlím nosem jsou pevně semknutá, rozepnutý dlouhý kabát vlaje v mírném větru a jeho šosy jakoby zametaly stopy za starcem, který mizí za rohem. Je pryč, jakoby tu ani nikdy nebyl. Jenomže byl. A jeho život byl natolik pestrý a nevšední, prošpikovaný žaláři, vyhnanstvími, útoky, ale hlavně nesčetnými milostnými dobrodružstvími, že by bylo škoda na něj zapomenout. A tak muž, který mezitím došel až do budovy zámku, usedá v knihovně ke stolu a začíná psát své paměti, díky nimž ho budou znát lidé ještě o mnoho set let později. Jeho jméno je Giacomo Casanova.

BEZ DUCHCOVA BY SVĚT ZAPOMNĚL

Nebýt toho, že Casanova dožil svůj život právě v Duchcově, nespátřila by možná světlo světa jeho slavná mnohasvazková Historie mého života a dost možná ani bestseller té doby, kniha Můj útek z olovených komor benátských. Když v roce 1758 přijal nabídku hraběte Josefa Karla Emanuela z Valdštejna, aby přesídlil na zámek Duchcov a staral se tam o knihovnu o více než čtyřech tisících svazcích, měl už za sebou stovky eskapád a životních kotrmelců. Měl být knězem, ale byl vším jiným – správcem pokladny, sekretářem, vojákem, hercem, houslistou, námořníkem, hazardním hráčem, důlním inženýrem, provozovatelem loterie, tajným agentem inkvizice – a naopak svobodným zednářem, za což ho církev uvrhla do strašlivých olovených kobek v podkroví benátského dóžecího paláce, zemědělským reformátorem, ale také novinářem, básníkem, filozofem, spisovatelem... A ať byl kde byl, dobýval jedno něžné srdce (a nejen srdce) za druhým. Z většiny míst byl právě pro milostné skandály vykázan, vyhnán, odstraněn. V Duchcově měl být z očí, měl se usadit a dát konečně pokoj. Nedal. Sice se tu cítil odklízený, ale náruživě psal. Z vtipného a vyhledávaného společníka se stal nevrlý a podrážděný stařec, kterého tyranizoval zbytek personálu na zámku, vysmíval se mu, dokonce je známa historka, kdy byl zbit vlastní holí. Ale knihy, které tu vytvořil, daly základ k jeho glorioli, která dodnes neuvadá, vždyť když nic jiného, jeho jméno je dodnes synonymem svůdce. Jakub Casanova, jak mu v Čechách říkali, v Duchcově v roce 1798 i zemřel a je pohřben někde u hřbitovní kaple svaté Barbory. Duchcovský zámek a přilehlá zahrada stále ukrývají mnohé památky na svého nejslavnějšího obyvatele včetně naučné stezky po jeho stopách. Casanova navíc nebyl sám, kdo bydlel ve zdejších komnatách a chodil přilehlou zahradou – zámek uvítal i Schillera, Goetheho, Beethovena, Chopina i cara Alexandra I. Až uvítá i vás, budete moci ve šlépějích těchto slavných mužů zachytit i to, co zbylo z atmosféry bouřlivých životů dávno minulých.

Po svatých schodech k černé madoně

Jednoho horkého bezmračného dne roku 1291 snesli se náhle s nebe nad Nazaretem andělé, uchopili Svatou chýši - domek, ve kterém kdysi žila Panna Maria s Josefem a malým Ježíšem - a silou záračných perutí vyzdvihli ho do výše a odnesli do krajiny italské, do vavřínového lesa paní Laurety. Tak byl příbytek Svaté rodiny zachráněn z rukou nevěřících... Tolik krásná křesťanská legenda. Kaple se vnitřkem, poničená ještě, chem střelného prachu roristou do votivní svíce Madony, se pak začala ním stěn, kde neporujen mariánské moti jako houby po dešti světě. V Čechách je lo ale ta nejsevernější, ších opláštění, obklobity, ta stojí od roku kapucínského

zdobným pláštěm a prostým podle další legendy, výbu ukrytého středověkým te a opatřena soškou černé napodobovat (i s poničené zůstaly zázrakem vy), a její kopie vyrůstaly po celém křesťanském retánských kaplí mnoho, ta s jedním z nejzdobněpená nádhernými am-1707 v Rumburku vedle kláštera.

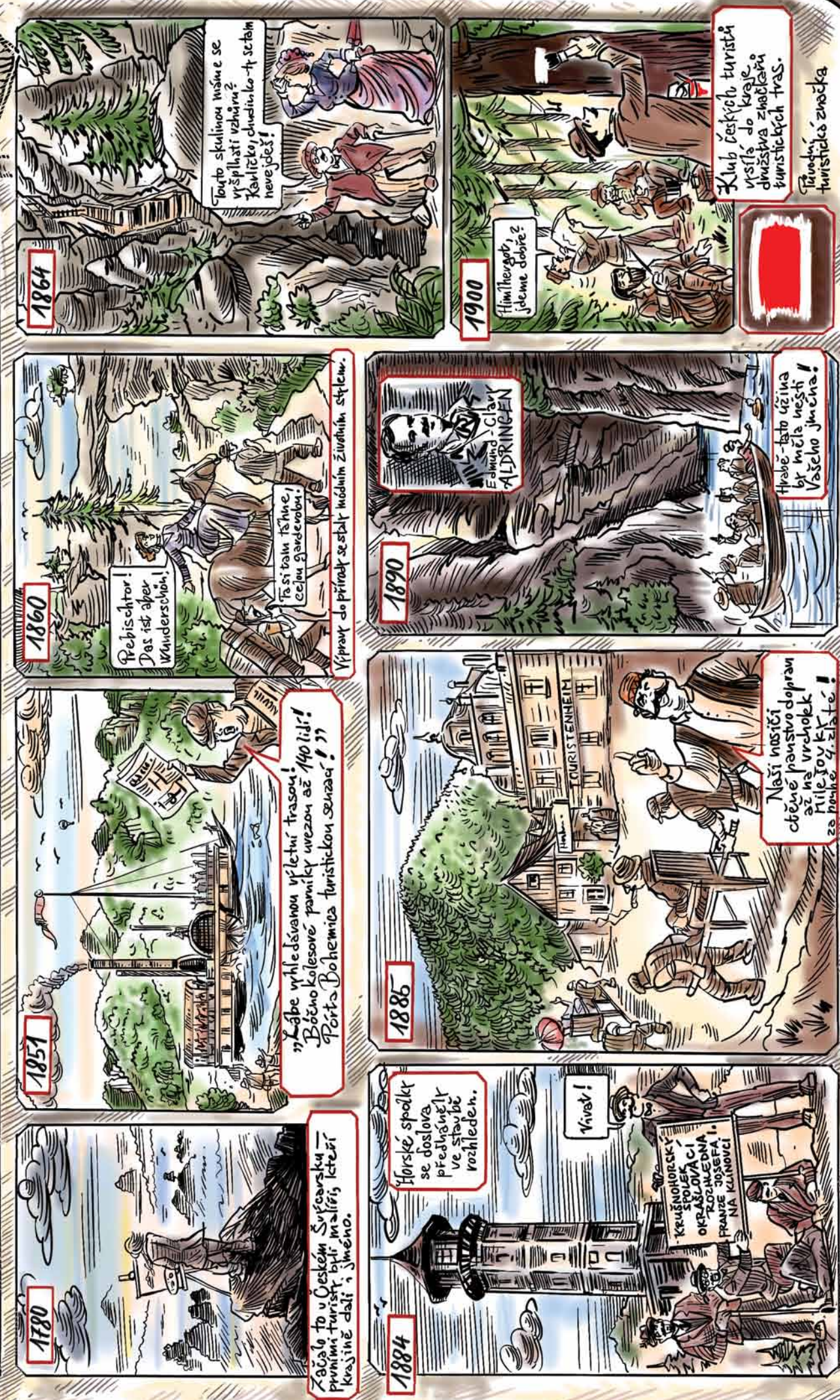
S KLIDEM V DUŠI A POKOROU V SRDCI

Kostel svatého Vavřínce a přilehlé ambity ukrývající loretánskou kapli jsou postupně rekonstruovány a v současnosti je možné si je po celý rok prohlédnout s průvodcem, nebo sem zajít na některou z velmi četných výstav, koncertů či slavností. Už na prahu vás obklopí atmosféra jiného světa, světa klidu a rozjímání. Člověk najednou stojí Jinde. Procházet se ambity, poslouchat nejen zasvěcený, ale především zanícený výklad průvodkyně (o navrácení zdejší loretě do někdejšího lesku se tu nestará žádný mnohahlavý tým, ale pár nadšenců), zajít se podívat do kostela a za presbytářem objevit tajemnou místnost kapucínského chóru s otáčivým stojanem na modlitební knihu, sledovat Mariinu životní pout' na rekonstruovaných nástropních malbách a dojít až ke dvanáctému zastavení křížové cesty - Svatým schodům s kaplí Kalvárie, to všechno je krásné, tajemné a tak trochu přízračné. Svaté schody jsou jednou z chloub rumburské loretě. Tvoří je 28 schodišťových stupňů, neboť právě tolik jich bylo v domě Piláta Pontského, po nichž se dá stoupat jen v kleče a s modlitbou na rtech i v srdci. Barokní výmalba trochu připomíná divadlo a ono to také divadlo je - nad schodištěm je, úplně nahoře, na nástropní malbě, otevřená klenba nebeská, schody samotné lemují niky, ve kterých se šklebí a posmívají postavy židovských obchodníků a římských vojáků - výjimečný soubor dřevěných soch z dílny malíře a sochaře Eliase Dollhopfa (1703-1773).

GENIUS LOCI

Loretánská kaple, Svatá chýše. Vrchol barokní zdobnosti zvenčí, uvnitř strohost a skromnost, barokní opulentnost se tu drží na uzdě, je cítit pokoru a úctu. Všem dominuje černá Matka Boží Loretánská, kopie italského originálu z roku 1694, kdy byla také posvěcena papežem Inocencem XII. Když ji tehdy Antonín Florián Lichtenstein přivezl z Loreta, měl v cestovní truhle i plány od slavného architekta Johanna Lucase von Hildebrandta na stavbu loretánské kaple. V září 1704 se začalo stavět a za tři roky a šest dní mohla být kaple vysvěcena. Od první chvíle se množily zprávy o záračných uzdraveních připisovaných rumburské černé Madoně, zdejší loretě se stala vyhledávaným poutním místem. Ať už člověk věří v cokoli, stát tady je velebný a mrazivý pocit. V těch zdech jsou staletí lidské víry, úcty, lásky a touhy.

Počátkové turismu v Bráně do Čech

Toulky ve jménu vína

Vinařská oblast Čechy je rozdělena na podoblast mělnickou a litoměřickou. V časopise Brána vás budeme pravidelně seznamovat s vinařskými chloubami spadajícími do podoblasti litoměřické, která sahá od Kadaně po Roudnici a od Střekova po Blšany u Loun, má třicet vinařských obcí a jednapadesát pěstitelů. Putovat po kraji ve stopách vína a vinařů je nádherné, je to jako dotýkat se dávné historie a přitom ochutnávat víno zrozené v současnosti. Vinařská linie, která spojuje středověk a třetí tisíciletí, je pevná a stojí za to se po ní vydat.

GOTIKA DNEŠKEM PROTKNUTÁ

Není lepší start k takovému putování, než na litoměřickém gotickém hradě. Proč? Především proto, že je tu umístěn Svatostánek českého vinařství, pozoruhodná interaktivní expozice české vinařské oblasti. To ale není jediný důvod – hrad sám, postaven Přemyslem Otakarem II. ve druhé polovině 13. století, působí zyenku důstojně a starobyle, vstoupíte-li však dovnitř, ocitnete se v podivuhodném světě, v ojedinělém architektonickém spojení gotiky a dnešních dnů. Někdejší sklad ovoce a zeleniny a dobrodružné rejdiště dětí, které sem nadšeně lezly mnozí děrami v drolicích se zdech, se roku 2011 probudil do nového života. Moderní interiér, kterému dominuje ohromující a přece něčím komorní kongresový sál vestavěný do hradu doslova od podlahy do špičky krovu, láká především k výpravě do nejvyššího patra. Tady vás totiž čeká prohlídka vinařské expozice. Vedení průvodcem, brzy pochopíte, že tohle není žádné muzeum, ale interaktivní a hravé místo, kde se bude líbit dětem i dospělým. Všechno to začne už ve chvíli, kdy se před vámi kouzlem projekce přes polopropustné zrcadlo zjeví sám Karel IV. a vlídně k vám promluví o tom, jak lidu litoměřickému věnoval vrch Radobýl, aby na jeho svazích vinice založeny býti mohly.

A pak už můžete virtuálním zvonečkem zahánět hejno špačků, které vás ohluší svým štěbetáním, projít se částí expozice, která je stylizovaná jako vinařský sklep i se simulací ozvěny (jen ten chlad tu chybí), hrát poznávací hry, tvarovat sklenice, prolézat sudovým tunely, nechat děti řádit v sudovém koutku – a přitom se dozvídat věci, o nichž laik často nemá tušení, například, že z modrých hroznů opravdu neteče červená šťáva nebo že růžové víno vážně nevzniká tak, že se slije bílé a červené, prohlédnete si historické vinařské nástroje, zjistíte, jak se u nás vína dělí, zkrátka budete postupovat od počátku vinařství až do dneška a na ochozu velkého sálu pak ve speciálních kójiích nahlédnete do života a produkce jednotlivých vinařství. Na závěr vás čeká i ochutnávka, protože, jak známo – víno se pozná ve sklenici a člověk u vína. A jste-li vyslovení vinařští turisté, dojdete pak od hradu ke Klášterním vinným sklepům, kde začíná historická vinařská stezka dlouhá zhruba 20 kilometrů. Zavede vás podél Labe do Velkých Žernosek, odkud vás přívoz dopraví přes řeku a vy poputujete (nebo kolmo pojedete) Opárenským údolím až do Lovosic. Cestou narazíte na vinařské stánky, degustace a exkurze. Jedno místo ale nevynechejte určitě. Velké Žernoseky.

DĚDIC PRASTARÝCH VINAŘSKÝCH TRADIC

Žernosecký pozdně barokní zámek věru nevypadá, že by mohl ukrývat rozsáhlé sklepy. Když se jimi pak procházíte, nevycházíte z údivu. Zasahují hluboko do svahu, k němuž je zámek přilepen, a do těch vůbec nejstarších dokonce musíte vystoupat po schodech vzhůru, což je skutečná rarita. Klenutá sklepení mají tajemnou atmosféru, zvláštní klima a především, chodíte-li jimi, jdete tu a tam špalírem gigantických sudů, z nichž některé jsou staré bezmála sedmdesát let. Vědomí, že v nich zraje báječné žernosecké víno sklizené z týchž vinic, které tu byly už na přelomu druhého tisíciletí, je až přízračné. Sklepy vybudovali mniši cisterciáckého řádu ve 13. století a svému účelu bohužel slouží dodnes. Na slavnou tradici se tu navazuje už od poloviny padesátých let minulého století, kdy tu vznikla Šlechtitelská stanice vinařská, v níž začínal a léta působil nestor evropského vinařství, profesor Vilém Kraus. Dnešním dědicem tradic je pan František Kupsa, vinař, jehož jméno zná každý, kdo v Česku vínu alespoň trochu rozumí. Žernosecká vína laská a opatruje už od roku 1976. Na ploše sedmadvaceti a půl hektaru, kde utěšeně roste více než 110 tisíc keřů révy – poněkud odrůda Müller-Thurgau, pro níž jsou tu nejlepší podmínky, ale také rulandské bílé i šedé, ryzlink rýnský, tramín a mopr – a zcela nově na letos osázené vinici v Žalhosticích i resistentní odrůdy Johanniter, Solaris a Savilon. Bílé odrůdy porůstají 80% vinic, modré hrozny, jako Svatovavřínecké, Modrý Portugal, Dornfelder a Rulandské modré, zbytek. Část vinic je i na západ od Lovosic, na svazích vrchu Lovoš. O zdejší produkci je velký zájem a většina lidí i velkoodběratelů si je jezdí kupovat přímo sem, na zámek. O vinařské turisty je tu dobře postaráno – k předem dohodnuté exkurzi si mohou objednat i malý raut a dokonce na zámku velmi pohodlně nocovat.

Neodolal jsem, a zeptal se ředitele Žernoseckého vinařství pana Kupsy, jaké žernosecké pije nejraději on sám.

„Pokud je víno pěkné, zdravé, dobře udělané, není důležitá odrůda. Někdy má člověk chuť na víno jednodušší, lehčí – to se sáhne po mullerce, jindy je chuť spíš na bílou rulandu nebo rizling, taky je důležité, co se k tomu jí. Navíc, každý ročník dá vyniknout jinému vínu – v tom je kouzlo vína, že je každý rok jiné – všechno hraje roli – počasí, podloží, péče vinaře, zpracování ve sklepech... O víně nemůžete o vánocích prohlásit – je hotové a takovéhle bude, protože víno se neustále vyvíjí, dozrává, biochemie v něm funguje, aroma se mění. A to je na víně nejkrásnější.“

Mlsný Kocour z Varnsdorfu

“Pivovar Kocour na kraji Varnsdorfu dělá čest svému jménu. Pivní mlsalové si tu přijdou na své, jako málokde jinde. Vaří tu 30 druhů piv a ve vlastní hospodě přímo v budově pivovaru mají na soutoči hned 14 vlastních specialit. Krom klasické výčepní desítky ještě světlý a tmavý ležák a pak dobroty podle receptur vlastních i dovezených z celého světa.”

KDYŽ SE PIVO K JÍDLU VINE...

Je s podivem, že je to sotva pět let, co pivovar v budově bývalé keramičky funguje. Začínalo se v jediné cimfe, dnes je tu útulná hospoda s nádhernou malou varnou – ta mimochodem pochází z pivovarského výzkumného ústavu a jde o zmenšeninu klasické varny, v níž se vařily zkušební várky. Když ji Kocouři získali, netušili, jak strašlivá práce bude, uvést ji znovu do chodu. Třeba nýtý sháněli až v Holandsku. Nakonec se jim dokonce podařilo sehnat člověka, který na ní dělal jako učeďník – a dnes se měděný skvost blyští přímo v interiéru hospody a vaří o sto šest. V hospodě i v přilehlých sálech se pořádá spousta akcí – od jarmarků z lokálními sýry a uzeninami, přes souboje pivních a vinařských sommelierů, slavný Kocouří kouř s nakouřenými pivy a uzenými masy všeho druhu... Samotný pivovar postupně expanduje do dalších a dalších místností a někdejší dílny se mění na sklepy, ve kterých zraje pivo – některé pár týdnů, jiné ale i rok. K tomu všemu se tu ještě dobře jí. A nenajdete tu jen klasické studené dobroty k pivu, ale i výborný pivovarský guláš, kolena, žebírka, řízky a třeba i výbornou kachničku s červeným zelím a knedlíkem... A jeden tip na závěr – až se do Varnsdorfu ke Kocourům vypravíte, nechte si poradit, jaké pivo si máte dát ke kterému jídlu. Budete překvapeni, že stejně jako je tomu u vína, i pivo může být velmi variabilní a dodat různým pokrmům nečekané chuťové bonusy.

PIVNÍ SPECIÁLY ZE VŠECH KOUTŮ SVĚTA

Ochutnat tu můžete třeba svrchně kvašený speciál s kávovými tóny stylu stout, pšeničné svrchně kvašené pivo bavorského typu weizen, svrchně kvašené světlé pale ale z původní domoviny tohoto stylu z britských ostrovů s anglickými chmely nebo jeho reinkarnaci zpoza Velké louže za použití amerických chmelů s výraznými citrusovými tóny. Vaří se tu piva původem z Belgie, ale třeba i Nového Zélandu nebo Japonska. Pivní fajnšmekři se sem sjíždějí ze stále větší dálky, i když Kocour dnes už zaváží sedmadvacet hospod po republice. V rámci rychle se rozvíjející pivní turistiky je tu ale čím dál víc zájemců o zdejší speciály, které se vaří buď v určitém období – ponejvíce kolem vánoc, anebo jsou tak oblíbené, že se stávají součástí základního sortimentu – třeba šestnáctistupňový velmi hořký Kubík, podobně hořký, ale jen jedenáctistupňový Sumecék, už téměř legendární Samuraj, kterého tu začal vařit japonský sládek Toshi Ishii, anebo třeba višňový ležák, Kocour Tokaj s tokajským vínem...

Přítulný Mazel z Ústí

“Ústecká restaurace Na Rychtě slouží svému účelu už sto padesát let. Teprve od října 2011 ale oblažuje chuťové buňky hostů v nově rekonstruovaném objektu jediný minipivovar v Ústí nad Labem, který se báječně snoubí s restaurací, v níž se spolehlivě vypije všech 1200 hektolitrů ročního výstavu. Restauraci se navíc za pouhý rok podařilo vybudovat značnou gastronomickou prestiž, takže se člověku snadno stane, že, opojen výborným pivem a zmožen báječným jídlem, velmi uvítá skutečnost, že Rychta nabízí i hotelové služby.”

PROJDETE SE SKLEPEM

Na pípě tu mají tři stálce – tradiční dvanáctistupňový ležák Mazel, mimochodem nejlepší světlé pivo roku 2011 mezi minipivovary, pak polotmavé, jantarové pivo bavorského typu - dvanáctistupňový Vojtěch a konečně Brusinku, ochucené pivo s brusinkovým aromatem, které tu začali dělat na přání zákazníků jako speciál na zkoušku a po jeho obrovském úspěchu ho zařadili mezi stálé značky. K tomu přibývají speciály, které se vaří příležitostně – polotmavý čtrnáctistupňový Ústečan, světlá šestnáctka Ústecký lev a Ústecký rychtářka, světlá jedenáctka. Jednoznačnou jedničkou je ale Mazel. Za tímhle pivem s přítulným názvem a jedinečnou chutí se sem sjíždějí lidé opravdu zdaleka. Za kvalitu tu ručí mistr sládek, pan Jaroslav Rottenborn, a vy si jeho království můžete docela klidně prohlédnout na vlastní oči. Stačí se zavčas dohodnout a nechat se s odborným výkladem provést sklepem. Krom měděné varny, která je součástí interiéru restaurace, se totiž veškerá ostatní pivní kouzla odehrávají přímo pod vašimi nohama.

JÍDLA SE TU PIVU ZCELA VYROVNÁ

Jste-li v Ústí, zajít Na Rychtu na pivo je logické. O to víc, že kuchyně je tu už opravdu vyhlášená. Nejčastěji sem hosté míří za hovězími žebry, které z jídelníčku nikdy nemizí, neboť to by si štamgasti opravdu líbit nenechali. Dalšími hity je třeba španělský maxištáček s býčího masa plněný slaninou, klobáskou, vejci a cibulkou podávaný s domácími špekovými knedlíky; grilovaný vepřový steak s dlouhou kostí; severoamerický steak pečený dorůžova nebo grilované kuřecí prsíčko na lůžku listového špenátu se sýrovou omáčkou a šťouchaným máslovým bramborem. Vynikající – a stále ještě ne zcela objevenou lahůdkou - jsou telecí líčka, ke kterým tu servírují jemné bramborovo-celerové pyré. A je-li chuť na sladké, těžko odolat třeba takovým tvarohovým knedlíčkům plněným nugátem obalovaným v perníku a servírovaným se zakysanou smetanou a lístky máty... K dokonalosti hospodského prožitku napomáhají i zdejší Rychtářské listy, které se zdaleka neomezují jen na dění Na Rychtě, ale mapují kulturní události v krajském městě a přinášejí zajímavé čtení o přírodě, cestování i sportu. Zkrátka – zajít Na Rychtu je nebezpečné. Člověku se odtud nechce odejít.

Brána do Čech a já...

Labský rybář Tomáš Töpfer

Tomáši, vaše vášně pro rybaření je obecně známá, méně se možná ví, že vaší oblíbenou řekou je Labe...

Labe je úžasná řeka, mám ji moc rád. Je nádherná, živá a čistá. Za posledních dvacet let se úplně proměnila, všechny největší znečišťovatelé mají dávno čističky, a tak je v Labi spousta ryb, vlastně všechny říční ryby. Dokonce se prý vrátili i lososi. Je to stejně paradox, není to zase tak dávno, co měli čeledíni ve smlouvách se svými pány, že mají dvakrát týdně právo na maso a nemá to být pořád jen losos. Je fajn, že se tahle nádherná ryba zase vrací. Kdepak, na Labe já nedám dopustit.

Houbaře bych se nezeptal, kam chodí na houby – smím se zeptat rybáře, kde chytá?

Mám přítele, který mě kdysi učil rybařit, ještě když jsem hrál v ústeckém Činoherním klubu. A rybaříme spolu dodnes. On žije v Ústí, já u Prahy, on vyjede mým směrem, já jeho – a scházíme se mezi Prackovicemi a Žernoseky. Jsme sportovní rybáři a všechno, co chytíme, vracíme zase do řeky. Místní rybáři na nás dokonce jednou pošvali policii, protože – to se nám zrovna nějak dařilo – jsme tahali jednu rybu za druhou. A policajti přišli a prý, ať jim ukážeme vezírek. A my, že žádný nemáme. Po chvíli se to vysvětlilo, policisté odešli a místní měli dvojnásobný vztek.

Každý rybář má nějakého favorita, rybu, kterou chytá nejraději – jaká je ta vaše?

Kapr, určitě kapr. Dvakrát do roka udělám výjimku a přinesu domů úlovek – jednou je to samozřejmě před vánoci. Moje žena říká, že labský kapr je nejchutnější – a taky nejkrásnější. Není to žádný lenoch ze stojaté vody, který se celý život povaluje v bahně, musí čelit silnému proudu. Kdybyste je viděl... Jsou tak krásně barevní, parádní ryby zkrátka.

Dobrá, to máme Labe u Žernosek. Máte to na Ústecku rád i někde jinde

Třeba zrovna v Ústí. Prožil jsem tu šest let života a od té doby tu mám spoustu dobrých přátel, jako třeba Radka Vonku. Moje dcery se tu učily jezdit na kole, koupávali jsme se v Brné v termálních lázních, vidíte, ani nevím, jestli tam ještě jsou, chodili jsme na procházky po městě i kolem řeky... Když dneska vidím, jak se Ústí zase vrací ten přirozený městský charakter, jak se vymaňuje z panelákového sevření a má zase dominanty a náměstí a místa, kde se lidé potkávají, mám z toho radost.

Činoherní klub – to je hodně slavná část ústecké historie...

Vidíte, a když jsme ho kdysi budovali, bojovali jsme o každého diváka. Začínali jsme v areálu chemičky, a pak nám bylo milostivě přiděleno kino, které jsme vlastníma rukama předělali na divadlo. Když jsem pak chodil po staveništi Fidlovačky, hodily se mi ty zkušenosti, už

jsem věděl, co to je, vzít do ruky štětku a kbelík s černým balakrylem a vykouzlit jeviště tam, kde předtím nebylo... Míval jsem v té době trabanta, a jak to jen šlo, vyráželi jsme s rodinou na výlety, zamořovat okolí dvoutaktními splodinami. Hodně jsme jezdili třeba na Úštěcko, to je krajina, kterou mám taky moc rád. Ale abych nemluvil jen o Ústí, já jsem sice Pražák odkojený Vltavou, ale v žilách mi proudí labská voda. Moje rodina až do pokolení mého dědečka, žila v Roudnici. Nedávno jsem tu na hřbitově našel hroby Töpferů z přelomu osmnáctého a devatenáctého století. Dodnes si často zajedeme do Roudnice na výlet – jen tak se najíst v oblíbené hospodě, projít se podél řeky... Mám tu rovinatou krajinu moc rád. A nejradši na ní mám právě to, jak se z obou stran poznenáhlu sbíhá k řece. Labe je tu už dospělá řeka, ale když se vydáte kolem jeho toku, žasnete za každou zátočinou – až do Porty Bohemiky a ještě dál, až do úchvatného Labského kaňonu za Děčínem... Anebo Terezín. Tam moji rodiče nedobrovolně strávili čas, který se z rodinné paměti nedá vymazat. Já jsem prostě s Branou do Čech svázán hodně pevně.

Vy jste vlastně celý kraj poznával i z jevišť divadel, je to tak?

Samozřejmě, že jsem celé Ústecko projel i s divadlem. Ať už s Činoherním studiem, nebo později třeba s Fidlovačkou. Hráli jsme ve všech divadlech v kraji. Ono každé divadlo má svou vlastní atmosféru a své nezaměnitelné publikum. Jsou města, kde se vám daří pokaždé, když sem přijedete, ta divadla jsou prostě jakoby předurčená k úspěchu. Takové je třeba děčínské divadlo, sice jenom stagiona, bez stálého souboru, ale v těch zdech to prostě je. A nejen ve zdech, taky v lidech.

Roudnice, Ústí, Praha – vy jste asi hodně městský typ, nebo ne?

Naprosto. A vidíte, teď už nějaký čas žiju kousek za Prahou, obklopen přírodou. Život se mi úplně změnil. Mně, městskému klukovi, který ještě pamatuje mlékařské vozy tažené koňmi. Naskakovali jsme s klukama na zadní stupátka a pořvávali „Za vozem! Za vozem!“ A kočí vždycky švihnul bičem za sebe a my pak chodili do školy s naběhlými jelity. No a tenhle městskej kluk teď jezdí na výlety do Prahy. V protisměru. Uhodí víkend a z Prahy se řinou šňůry aut – všichni někam ven. A my s manželkou proti nim. A chodíme po pražské dlažbě a je nám to sváteční. Člověk by měl tu a tam svůj život překotit, je to obcerstvující.

Jednomu až nejde na rozum, co vy všechno stíháte – teď jste na sebe vzal Divadlo na Vinohradech, budete vůbec mít ještě čas na ryby?

Člověk, když se nevymlouvá, toho stihne neuvěřitelně hodně. A nemusí se pod tím hroutit, to je otázka přístupu. A ryby? Ty mi nikdo nevezme. Až budu jednou v důchodu a budu chtít odpočívat, budu jezdit na ryby daleko víc. Od těch dob, co jsem na labském břehu od kamaráda okukoval, jak se nahazuje, jsem dospěl k vlastnímu stylu, mám spoustu prutů – na každou rybu jiný. Když se mi tu a tam někdo posmívá, proč mi nestačí jeden prut, říkávám – to je jako, kdybyste si na golfové hřiště vzali jedinou hůl. Hodně teď chytám na feeder. To je taková módní technika, úžasně zábavná – žádné čihátko, člověk sleduje konec prutu, aby viděl, že mu bere. Já jsem prostě rybář – a to není jen koníček, to je životní princip, a ty se neopuštějí.

V náruči spanilého Labe

Po Labi se lidé plavili odnepaměti. Než se plahočít hustými lesy a štvát tažná zvířata bahnitými lučinami, vždycky bylo příjemnější a namnoze rychlejší svěřit se síle řeky. Každou

řeku dělá okolní krajina. V tomhle ohledu je Labe obdařeno až rozmařile – meandry širokého koryta vinoucí se krajinou Českého středohoří v nádherném údolí zvaném Porta Bohemica, historická města, svahy porostlé starobylými vinicemi,

skalní stěny, které jsou na jaře žlutě kropenaté tařicemi, důstojný Střekov, technický div Masarykových zdymadel, kudrnaté kopce a útěšné louky a za Děčínským zámekem spektakulární kaňon se sochami skal a útesů, s pískovcovými bochánky i jehlami a se saskými stolovými horami... - druhý takový výhled z paluby loďe aby člověk v širém světě pohledal.

NA POSEIDONU ČI PORTOU BOHEMIKOU

Ať už si vyberete loď Poseidon a podniknete na ní plavbu do Hřenska za slavnými soutěskami řeky Kamenice a Pravčickou branou, anebo se rozhodnete pro trasu z Ústí nad Labem proti proudu, až do Litoměřic a do Roudnice, do Štětí a možná až do Horních Počapel na největší turistické lodi v Česku, na Portě Bohemice s kapacitou tří set míst a s vyhlášenou restaurací „Létající ryba“, která z plavby dělá vybraný gastronomický výlet, či zvolíte její skromnější sestru se zaměřením na skvělá vína a studenou kuchyni, vždycky se můžete spolehnout, že to bude zážitek nevšední a slastně uklidňující, protože pohyb mohutné loďe v říčním proudu je nepopsatelně velebný, a že se vždycky bude načít dívat, protože labské břehy, toť galerie krás a půvabů Brány do Čech. Pročež neváhejte a dopřejte si výlet po vodě – třeba na celý den a třeba jen jako jednu z etap cesty, kterou podnikáte na kole, protože zmiňovaná plavidla jsou k cyklistům vlídná a vítají je na palubě s otevřenou náručí. Získáte propustku ze shonu a stresu, vaše hlava se vyčistí a oči se do sytosti napasou. A kdekoli vystoupíte, zas na vás budou čekat zážitky a věci pozoruhodné. A vůbec nejlépe uděláte, když se v Děčíně vydáte do zdejšího muzea a v expozici Vývoj lodní dopravy na Labi si ověříte, zda ty vaše přeludy z paluby byly historicky věrné.

PROTI PROUDU ČASU

Vydat se ve stopách dávných plavců není složité. Turistické loďe dnes brázdí hladinu Labe od Roudnice po Hřensko a dál, až k Drážďanům, saské Florencii. Stačí nasednout, opřít se o zábradlí – a snít. Klidné narážení kýlu o vodu je strojem času, a tak se docela

klidně může stát, že zahlédneme obchodníky se solí, jak se trmácí proti proudu v dlabaném, na koncích zašpičatělém kmeni anebo na plavidle z kůže, budeme se vyhýbat nekonečnému konvoji vorů, které svážejí dřevo z okolních lesů, ale taky třeba až z dalekých jižních Čech, zahlédneme rozložitou nákladní plachetnici a možná i skupinu děčínských rybářů, kteří, zapřažení do provazů, táhnou loď s prázdnými sudy na víno proti proudu až do Žernosek, zkrátka že k nám dolehnou ozvěny hlasů všech těch, kteří nás na téhle vodní cestě předešli. Zaslechneme dýchavičné supění prvních parních člunů naložených dřevem, obilím, ovocem nebo cukrem, ale také železnou rudou, uhlím, sladem a chmelem, ba českým pívem. Čas se kolem nás prožene a zanese nás do doby prvních paroplavebních společností se zbrusu novými železnými loďmi, které už se po příjezdu do cíle nerozprodaly na dřevo, ale opakovaly svou pout' ještě mnohokrát a dokonce zaslechneme řinčení řetězu a zůstaneme v údivu stát nad řetězovými parníky, které vpředu polykají a vzadu zas vyplivují mohutný tažný řetěz položený na dno Labe z Mělníka až do dalekého Hamburku, ohromí nás okázalost prvních turistických bočnokolesových parníků, třeba toho úplně prvního, který kdy do Čech přijel, Königin Maria, anebo nedlouho potom slavného českého parníku Bohemia, budeme se zatajeným dechem sledovat vybranou společnost hrabat a knížat i bohatých obchodníků ba i vysokých církevních hodnostářů, jak si užívají dokonalý přepych na lodi, jak mezi nimi probíhají kuchaři a stewardi, dámy jak se po palubě okázale promenují v nejnovějších róbách... A pak nad námi zakrouží kormorán a svíst jeho křídel nás přenesse zpátky do uspěchaného třetího tisíciletí a my zase s potěchou spočineme očima na té kráse kolem a budeme vděční za ten nápad, nalodit se a plout.

Světě – tohle bys měl vidět!

Čili vzhůru do UNESCO

“Být součástí světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO je jednak prestiž a přitahání celého světa k významu a jedinečnosti objektu či územního celku, a potom je to samozřejmě i zpráva vyslaná do světa, ale i do vod domácích, která hlásá – přijďte sem, to, co tu uvidíte je úžasné a nebývalé – a máme na to i štempl. Pozor – onen certifikát opravdu hraje velmi zásadní roli, protože turisté přece musí podle něčeho stanovit své priority – a tohle vodítko funguje naprosto globálně. A příliv turistů znamená příliv peněz, pracovních příležitostí, oživení regionu...”

TEREZÍN, ŽATEC, KRUPKA, MĚDĚNEC A ČESKOSASKÉ ŠVÝCARSKO

Není se tedy co divit, že také pozoruhodná místa Brány do Čech usilují o zapsání do seznamu UNESCO. Vezmeme-li to po časové lince, nejprve svou žádost formulovali Terezín – jako ojedinělé pevnostní město s barokním systémem opevnění a Žatec – ten aspiruje s jedinečným komplexem historických chmelařských budov. Přeshraniční spolupráce zase stála za ambicí Krupky a Měděnce dostat se na seznam jako komplex starých hornických děl – městského celku i historických štol a stezek. Jediným aspirantem v oblasti přírodního dědictví je pak region Českosaské Švýcarsko, jehož ambicí je přihlásit územní celek obou národních parků – toho saského i českého – tedy opět společná žádost dvou zemí – tudíž i relativně větší šance zápis skutečně provést. Pokud se podaří dohodnout všechny náležitosti a žádost bude skutečně podána, stalo by se Českosaské Švýcarsko prvním přírodním světovým bohatstvím UNESCO na našem území. Proč?

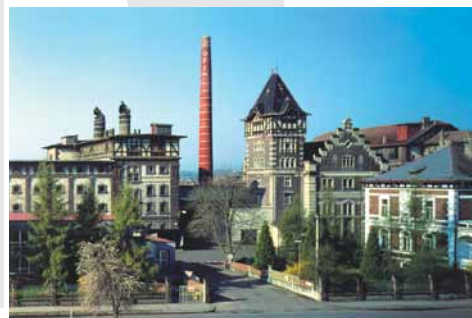
JEDNA BÁSEŇ VE DVOU JAZYCÍCH

Zkusme to lakonicky: jde o unikátní krajinný celek, o oblast fantaskně erodovaných pískovcových skal korunovaných jedním z divů světa – Pravčickou bránou, území hlubokých roklí s jedinečným klimatem, teritorum nádherných potoků a řek sevřených divokými soutěskami či skalními masivy pozoruhodné faunou i flórou s četnými endemity, biokoridor prvního řádu, nedělitelný územní blok, který nelze rozetnout hranicemi, zkrátka, o nádherný kout planety Země, jenž si zaslouží, aby byl chráněn. Společné úvahy o možné žádosti zapsat region na seznam UNESCO mají svou historii. Přeshraniční spolupráce začala na ministerské úrovni fungovat už se vznikem národního parku Saské Švýcarsko, tedy v roce 1990, hned po vzniku národního parku na české straně se pak prohloubila a vyvrcholila před sedmi lety, kdy se její záběr z oblasti ochrany přírody rozšířil i na aktivity turistiky a destinačního managementu. Výsledkem je stále se rozšiřující kvalita turistických služeb s ohledem na potřeby šetrné turistiky chápáná v jediném celku, který byl Evropskou komisí oceněn jako Evropská excelentní destinace. Ostatně i vznik jednotného přeshraničního loga, které vzniklo propojením obou destinačních agentur, je toho dokladem.

DŮM PLNÝ TAJEMSTVÍ A ZÁBAVY

Až budete mít cestu do saského Bad Schandau anebo do české Krásné Lípy, zajděte si tam i tam prohlédnout a doslova prožít interaktivní expozice, které celou oblast dokonale mapují. Na Saské straně se tenhle dům kouzel jmenuje Nationalpark Zentrum, na krásnolipském náměstí zase Dům Českého Švýcarska. Vypravit se sem s dětmi, to je zaručený bod pro vás. Expozice **České Švýcarsko – život, tajemství, inspirace**, to je dvoupatrová interaktivní zábava pro celou rodinu - bez přehánění! Kulisou dřevěné Pravčické brány vejdete do světa, který vás okamžitě pohltí, a budete potřebovat všechny smysly, abyste ho pořádně probádali. Ze všech stran se ozývají zvuky, které ilustrují, nač se právě díváte, nebo čeho se dotýkáte. Výstavní panely jsou, spíše než ke čtení, ke hraní.

Můžete tu střílet z **mravkolví díry** na mravence, tipovat, které pylové zrnko patří ke kterému stromu, nahlédnout do **ledové jeskyně**, můžete vystoupat na **minirozhlednu**, slézt malou **lezeckou stěnu**, posedět ve skalní kapli, nahlédnout do nekonečného skalního sopouchu, kráčet opatrně po měkké půdě i po stopách kramářských vozů vyrytých do kamene... Kolem schodů do dolního patra kolotá **skutečný potok** s dřevěným štěrbínovým přechodem pro lososy, jehož pomocí lososi překonávají překážky, když plují proti proudu. Je tu **stůl přírodovědce**, kde se dá bádát nad mikroskopem, sahát do tajemných šuplíků a hmatem tipovat, kterému zvířeti patří která kožešina, čich dostane zabrat při hádání bylin, v koutku hudebníků se dá hrát na xylofon, v **archeologické expozici** zase nacházet a štetcem ometat střeby pravěkých nádob... Největší atrakcí je ale **jezevčí nora**. Dá se do ní vlézt a dobloudit až do pelíšku ke starému jezevci. A když už je hraní a běhání dost, čeká nás přitní kinosálu s báječným krátkým dokumentem **Krajina tajemství** anebo hned vedle **kombinovaná projekce**, při které se sedí na zemi a film o působení živlů na krajinu běžící na třech plátnech je doplňován světlem náhle odhalovanými exponáty, na které se, jako na všechno v téhle báječné expozici, dá sahát a prozkoumávat je jak je libo.

Víte, jak úžasný je pocit, oživit někoho po telefonu?

Narovinupřiznám, že jsem šel původně dělat rozhovor s Janem Bublou, vedoucím záchranné služby Ústeckého kraje, o vrtulníku a o tom, jak je to chlapácké a dobrodružné, létat nad lesy a vesnicemi. Stačily dvě minuty a styděl jsem se do morku kostí. Ono je to totiž všechno dost jinak...

„Letecká záchranná služba je taková výkladní skříň záchranky, je nejatraktivnější, ale hodnota a funkčnost záchranky stojí a padá s kvalitou operačního střediska, našeho dispečinku,“ začal povídat.

A KDO TAKOVÉHO OPERÁTORA DĚLÁ?

Vlastně ho děláme všichni. Střídáme se – jednou jezdíme nebo lítáme, jednou sloužíme u telefonu. Spolupráce všech složek pak funguje o mnoho líp. Samozřejmě, že základem je dokonalé technologické a softwarové zázemí – to nám umožňuje být maximálně efektivní. Zásadní je rozhodnout, jestli se pošle takzvaná RZP, tedy tým se záchranným, anebo RLP, kde už je i lékař.

A KDY SE POUŽÍVÁ VRTULNÍK?

O nasazení vrtulníku rozhoduje hlavně časový faktor – je-li to vážné a vrtulník by tam byl výrazně dřív – startujeme. Jsme schopni přistát skoro kdekoli – v terénu, na vesnici, ale i v centru města. Vrtulník je speciálně upravený, má vyšší podvozek, abychom mohli sedat do podrostu, zadní „vrtulka“ je skryta v kapotáži ocasu, aby nedošlo k zachycení nebo k úrazu... Ne vždycky se ale přistát dá – jsou chvíle, kdy se musí záchrannář a někdy i lékař spustit ke zraněnému na laně, vytáhnout ho anebo na laně dopravit na místo, kde se dá přistát. Ono už dávno neplatí, že hlavní je rychle dojet, rychle odjet. Nejdůležitější a život zachraňující činnosti se často provádí na místě – taky s sebou ve vrtulníku vozíme malou nemocnici, která je schopná fungovat na úrovni příjmové ambulance.

Loučím se s panem Bublou a mám silný pocit opravdovosti. Těch třiatřicet lidí na ústecké záchranné službě pracuje nadoraz a přitom naprosto neokázale. Odcházím a říkám si – na tohle bys, hochu, vážně asi neměl – klobouk dolů.

A CO TAKOVÝ OPERÁTOR VŠECHNO DĚLÁ?

Operátor je zdaleka nejtěžší práce na záchraně, což vám potvrdí každý, včetně lékařů, kteří vám do jednoho řeknou, že na tuhle horkou židli by si nesedli. Operátor je ten, kdo zvedne telefon, když vyťukáte 155 – ať jste kdekoli v kraji. Musí během pár vteřin vyhodnotit, jak závažné to volání je a musí se bleskově rozhodnout, co dál. Když třeba zavolá turista, že má něco s nohou a nemá tušení, kde je, operátor je ten, kdo ho správně volenými otázkami dokáže lokalizovat a vyhodnotit, jak se mu má pomoci – tedy, jestli se k němu pojede nebo poletí. Za rok máme takových deset tisíc výjezdů, z toho šest set je vrtulník. Ne každé volání ale znamená výjezd – pokud je to méně závažná věc, operátor se nejprve snaží pacientovi poradit třeba jak zastavit krvácení z nosu, nebo jaký lék si dítě může vzít a jaký ne, opraví špatnou první pomoc a poradí správnou. Pacient pak často za chvíli volá, že už je v pořádku a nikam se nejede. Nejvyšším „levlem“ práce operátora ale je telefonicky asistovaná neodkladná resuscitace. To si představte, že jdete po ulici a někdo vedle vás zkolabuje. Voláte 155 a operátor vás okamžitě začne navigovat ke správné první pomoci, přestože jste to do té doby neviděl ani v televizi. Vaším prostřednictvím ověř, jestli jde opravdu o kolaps oběhu, a pokud ano, vede vás přesně naučeným postupem a vy najednou provádíte například nepřímou masáž srdce. Stáváte se vlastně prodlouženými rukama záchrannáře. Mezi tím se tam samozřejmě řítí záchranka s lékařem, ale než dojde, může tenhle telefonický hovor dotyčnému zachránit život. Šance na přežití se exponenciálně zvyšuje.

Branou do Čech křížem krážem na vozíku

Nevím, jestli jste si někdy zkusili půjčit invalidní vozík a pokusili jste se na něm ujet alespoň pár metrů. Já to udělal a můžu vám říct – je to dřina a hlavně, člověk strašně brzy pozná limity, které mu určí, kam může a kam se sám nedostane. První chodník – a je konec. První pařezová stezka – a obrácíme... A přece je turistika vozíčkářů čím dál rozšířenější formou trávení volného času. Děčínák Aleš Černohous už na vozíku projel kde co a navíc si své zkušenosti nesyslí, naopak – nedávno vydal u obecně prospěšné společnosti České Švýcarsko v mnoha ohledech přelomovou brožuru **Českosaské Švýcarsko bezbariérové. Najdete v ní přehled restaurací, ubytovacích zařízení a infocenter přátelských k vozíčkářům, dopravní doporučení i tipy na výlety, nápady, kde trávit volný čas a kde si zasportovat.**

ALEŠI, ČESKOSASKÉ ŠVÝCARSKO JSTE ZMAPOVAL DOPODROBNA – CO BYSTE DOPORUČIL PŘEDEVŠÍM?

V první řadě asi Labskou cyklostezku, tou se dá pohodlně dojet labským kaňonem až do Bad Schandau, pak Kyjovské údolí, výlet na Tokání nedaleko Doubice, část okruhu skalním městem v Tiských stěnách, v Sasku bezbariérový Königstein nebo rozhledna v Rathmansdorfu, krásné jsou výlety po hřebeni Děčínského Sněžníku a s dopomocí i Edmundova soutěska ve Hřensku.

A KDYBYCHOM SE VYDALI DO OSTATNÍCH TŘÍ OBLASTÍ BRÁNY DO ČECH?

Osobně mám moc rád Krušné hory. Určitě bych doporučil vyjet nahoru, na hřeben, na Krušnohorskou magistrálu – a po té podnikat výlety. Třeba kolem Komárů vížky, na Cínovci – tam se dá příjemně vykoupat v Dlouhém rybníku, je tam dobrý přístup až k vodě, fajn vyjížďka je i na Flájích po hrázi... Magistrála má dobrý povrch, není moc frekventovaná a nemá žádná zásadní převýšení, takže se tu dají podnikat i docela dlouhé túry. A co je hlavní – je tu nádherně a není tu natřískáno turisty, místy je ta krajina skoro nedotčená. V Poohří bych doporučil třeba okolí Budyně a Libochovic, tam se dají podnikat vyjížďky na „hendbajku“, já jsem se vypravil i na Hazmburk – chce to pomoc kamarádů, ale k dolní Černé věži se dostat dá a za tu vyhlídku to vážně stojí. Ve středohoří je báječná žernosecká pískovna, tedy správně Píšťanské jezero, tam se dá udělat okruh po panelce a je to zase úplně jiné, moc zajímavé prostředí. Anebo Úštěcko – výlet kolem úštěckého rybníka je taky pěkný.

CO JE VLASTNĚ PRO VOZÍČKÁŘE, KDYŽ SI PLÁNUJE VÝLET, NEJDŮLEŽITĚJŠÍ?

Možná se budete divit, ale záchod. Člověk se dost řídí podle toho, jestli je v daném místě přístup na toaletu, a když není, raději tam nejede – to je opravdu zásadně limitující věc.

A CO TŘEBA HRADY, ZÁMKY A MĚSTA?

No, to je trochu problém. Do zámeckých expozic se člověk na vozíku moc nedostane, ale zase jsou tu nádherné parky – třeba v Libochovicích, v Duchcově nebo v Ploskovicích. A ve městech, tam bývají největším nepřítelem dlažební kostky. Tu a tam se sice objeví pásy hladkých dlaždic, po kterých se dá cik cak projet, ale jinak mají severočeská města v bezbariérovosti ještě co dohánět. Já se u nás v Děčíně v té věci dost angažuji a rád konstatuji, že se to pomalu zlepšuje.

KRUŠNÉ HORY

SRPEN

Mostecko	3.–5. 8.	Mistrovství FIA zóny střední Evropa, Autodrom Most
Chomutov	4. 8.	Kamenčák 2012 Letní festival hudby
Osek	18.–19. 8.	Osecké slavnosti
Kadaň	24.–25. 8.	CÍSAŘSKÝ DEN
Mostecko	25. 8.	Hipodrom Most – Velká letní cena
Chomutov	26. 8.	Country fest
Mostecko	31. 8. – 2. 9.	Czech truck prix 2012, Autodrom Most

ZÁŘÍ

Chomutov	1. 9.	Indian summer open air 2012
Sport areál Klíny	1. 9.	„XTERRA Krušnoman Klíny“ – Xterra Czech Tour 2012
Mostecko	8. 9.	Hipodrom Most – Cena zimní královny
Krupka	8.–9. 9.	Mariánské poutní slavnosti
Sport areál Klíny	15. 9.	Loučení s létem 2012
Mariánské Radčice	15. 9.	Mariánská pout'
Mostecko	22.–23. 9.	Parkury, Hipodrom Most
Kadaň	28. 9.	Svatováclavské Vinobraní
Litvínov	28. 9.	Svatomichaelská slavnost

ŘÍJEN

Krupka	7. 10.	Duchovský viadukt
Mostecko	20. 10.	Hipodrom Most – Českomoravská cena
Chomutov	26. 10.	Oslavy založení republiky
Krupka	28. 10.	Běh do schodů – Božák

LISTOPAD

Krupka	4. 11.	68. ročník Běh kolem Doubravky
Chomutov	16. 11.	Den boje za svobodu a demokracii
Chomutov	24. 11.	Vánoce v muzeu
Osek	29. 11.	Slavnostní rozsvícení vánočního stromu

PROSINEC

Litvínov	5. 12.	Mikulášská tramvaj
Chomutov	9. 12.	Chomutovské taneční gala – Velká cena města Chomutova
Lesná	27. 12.	Co se děje v zimě v Krušných horách
Litvínov	31. 12.	Rodinný silvestr s ohňostrojem

Kulturní kalendář Brány do Čech 2012

SRPEN

Děčín	1. 8.	Letní kino na zámku
Šluknov, Jiříkov	4. 8.	Houmrův triatlon
Děčín	4.–5. 8.	Tour de Labe 2012, cyklostezka Labe
Varnsdorf	11. 8.	Skalní hrádky
Děčín	11.–12. 8.	4. ročník Děčínských vícebojů
Rumburk	24.–25. 8.	VIII. ročník Slavností města Rumburk
Děčín	25. 8.	4. ročník plaveckého maratonu Ústí nad Labem – Děčín „Memoriál Iachana Gastona“
Vysoká Lípa	31. 8.–2. 9.	Cesta z města 2012

ZÁŘÍ

Krásná Lípa	1. 9.	Dny Českého Švýcarska v Krásné Lípě – Sraz motocyklů Čechie Böhmerland a Parkmaraton
Rumburk	1. 9.	Tour de Zeleňák
Rumburk	15. 9.	Loretánské slavnosti
Hřensko, Bad Schandau	15. 9.	Putování za světových dědictvím UNESCO 2012

ŘÍJEN

Děčín	6. 10.	Český pohár v cyklotriálu 2012
Děčín	6. 10.	Tradiční Děčínská hodinovka
Krásná Lípa	19.–21. 10.	5 let Domu Českého Švýcarska
Děčín	27. 10.	47. ročník Běhu do vrchu

LISTOPAD

Děčín	17. 11.	5. ročník Velké ceny 17. listopadu
-------	---------	------------------------------------

PROSINEC

Rumburk	1. 12.	Zahájení výstavy betlémů
Děčín	1.–2. 12.	Vánoční Děčín 2012
Varnsdorf	2. 12.	Rozsvícení vánočního stromu
Varnsdorf	8. 12.	Kryštofovo Údolí – betlémy
Děčín	26. 12.	38. ročník Běhu na Sněžník

DOLNÍ POOHŘÍ

SRPEN

Nový Hrad Jímlín	4. 8.	Mošny – open-air koncert
Zámek Stekník	11. 8.	Karneval pro zamilované
Nový Hrad Jímlín	11. 8.	Suchdolské divadlo
Louny	17.–19. 8.	Letní lounské vábení
Kadaň	24.–25. 8.	Císařský den
Kláštepec	24.–25. 8.	EuroArt, mezinárodní výstava Sdružení sochařů Čech, Moravy a Slezska
Žatec	31. 8. – 1. 9.	Dočesná

ZÁŘÍ

Kláštepec	8. 9.	Klášteřecké promenády, městské slavnosti s bohatým kulturním programem
Račetice	15. 9.	Slavnosti cibule 2012
Kadaň	28. 9.	Svatováclavské vinobraní

ŘÍJEN

Kláštepec	6. 10.	Noční výstup na zámeckou věž a klášteřský orloj
Louny, Raná, Most	20. 10.	XVII. ročník Mostecký puchýř
Kláštepec	27. 10. – 3. 11.	Klášteřecké divadelní žně, přehlídka divadelních spolků

PROSINEC

Kadaň	1. 12.	Adventní trhy
Louny	1.–2. 12.	Staročeské vánoce
Kláštepec	2. 12.	Rozsvícení vánočního stromu, tradiční vánoční trhy
Louny	15. 12.	XIX. ročník Vánoční střelecké rodeo

ČESKÉ ŠVÝCARSKO

ČESKÉ STŘEDOHORÍ

SRPEN

Budyně nad Ohří	11. 8.	Burgundské války 2012
Velké Březno	12. 8.	Za pohádkou na zámek
Lovosice	18. 8.	Valdštejnské slavnosti
Úštěk	18. 8.	Úštěcký historický jarmark
Ploskovice	24. 8.	Carmen, open-air opera
Ústí nad Labem	25. 8.	Michal David, open-air koncert
Velké Březno	27. 8.	Noční prohlídka zámku
Libochovice	31. 8.–1. 9.	Libochovice Open 2012

ZÁŘÍ

Ústí nad Labem	1. 9.	Labské léto 2012
Ploskovice	1. 9.	Hradozámecká noc 2012
Litoměřice	14.–22. 9.	Zahrada Čech
Ústí nad Labem	15. 9.	Dálkový pochod Porta Bohemica
Ústí nad Labem	16. 9.	Ústecký ½ maraton
Litoměřice	21.–22. 9.	Ostrovni festival
Litoměřice	22.–23. 9.	Vinobraní Litoměřice
Ústí nad Labem	29. 9.	Grand Prix Ústí nad Labem ve společenském tanci

ŘÍJEN

Ústí nad Labem	19.–20. 10.	16. Mezinárodní festival jazz & blues Ústí nad Labem 2012
----------------	-------------	---

LISTOPAD

Ústí nad Labem	10. 11.	43. Mezinárodní taneční festival Ústí nad Labem 2012
Ústí nad Labem	15.–16. 11.	45. Virtuosi per musica di pianoforte Ústí nad Labem 2012

PROSINEC

Úštěk	15. 12.	Úštěcký advent
-------	---------	----------------

CONGRESS HOTEL
ÚSTÍ NAD LABEM

I komfort může být přátelský

Když někdo po tři měsíce křížem krážem putuje Bránou do Čech, jako jsem putoval já při psaní časopisu, který zrovna držíte v rukou, potřebuje příjemné a pohodlné zázemí. Já ho našel v ústeckém hotelu Clarion. Jen si to představte – komfortní, moderní a vlastně pořád ještě zbrusu nový čtyřhvězdičkový kongres hotel s devětasádkami pokojů a třemi apartmá zasazený do samotného srdce Ústí nad Labem – a přitom se tu za chvíli začnete cítit jako někde v útulném penzionu. Čím to je? Sám nevím – nejspíš vlídností personálu, který vás při příchodu na snídani požádá o číslo pokoje a vzápětí vás pozdraví jménem – a od té chvíle už si ho pamatuje, nebo neformální a vstřícnou atmosférou v hotelovém lobby, a dost možná, že za to mohou gastronomické zážitky u večere a klábosení s šéfkuchařem Ivanem Hromádkou o tom, že ossobuco je lahůdka, kterou si tu, ke své škodě, hned tak každý nedá a že se Češi trochu bojí ryb, ještě tak losos, ale třeba candát... a přitom ho parta mistra Hromádky připravuje – no, to byste museli sami ochutnat.

Prezident i cyklista

Hotel Clarion si prostě zakládá na vstřícnosti a především individuálním přístupu k hostům. Není to žádný „lidojem“ – tady je každý host stejně důležitý. Oni se prostě dokážou stejně na úrovni postarat o prezidentský pár, o kongresové hosty, ale taky o rodinku, která dorazí na kole. To by chtělo trochu vysvětlit – v Clarionu je skvěle vybavené kongresové centrum s celkovou kapacitou 480 míst, s největším sálem až pro 370 lidí – to všechno dokonale osazené audio i video technikou. A cyklisti? Ty tu prostě mají rádi a jsou na ně skvěle přichystaní. Posuďte sami – mají pro ně místnost na uložení kol, speciální menu a speciální nápoje, balíčky na cestu, hned vedle je cykloservis, kde kola seřídí a opraví – a kdo neví kudy kam, zeptá se buď personálu, který je místní a ví, kam stojí za to vyšlápnout, anebo se na noteboocích v lobby napojí na portál Brána do Čech a najde si trasu, která mu nejvíc vyhovuje. Je tu rozsáhlé podzemní parkoviště, takže přestože v centru, zaparkujete v pohodě, no a především – ty pokoje. Především jsou o dost větší, než předepisují standardy a najdete v nich nečekané věci – třeba kávový nebo žehlící set, velmi potěší vysokorychlostní internet zdarma (zkuste ho najít v podobném hotelu v zahraničí) a ke všemu je to všechno světlé, moderní a útulné.

Benada je říše dobrého jídla

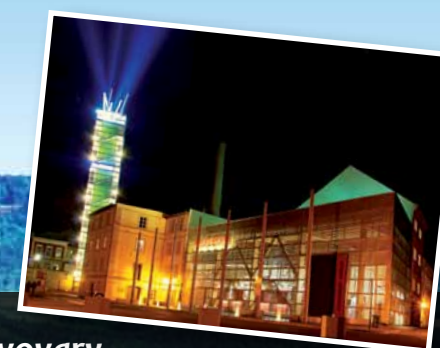
Nedá se nic dělat, Češi stejně vždycky všechno hodnotí hlavně podle jídla. Restaurace Benada není zdaleka jen hotelovou restaurací. Zvykli si sem chodit lidé z celého města, protože se tu vaří skvěle a výhradně z čerstvých místních surovin. Byznys snídani si tu můžete dát už od půl sedmé ráno, přes oběd nabízejí výhodná menu, a večere... tedy večere tu stojí za to. Ostatně, stačí se podívat na www.benadarestaurant.cz a nahlédnout do menu. Já se tu zamiloval do kozího syra pečeného v listovém těstě na křehounkém salátovém lůžku, do zdejšího rizota, do kuřátka špikovaného tygřími krevetami, do telecí svíčkové, do nepochopitelně dobré konfitované králičí kýty... a domácí hruškový závin? Ten je prostě hřích neochutnat. Zkrátka se mi za těch pár pobytů poštěstilo, že jsem našel místo, kam se vždycky rád vrátím. Hotel Clarion.

Co nabídne příští číslo?

Kadaň

Putování po královském městě s Maxípsem Fíkem.

Malé pivovary

Minipivovar „U Orloje“ Žatec. Mostecký Kahan.

Lázně Teplice

Uvolnění a relaxace v Bráně do Čech.

Vínarství

Roudnice nad Labem a Třebívlice.

Labská cyklostezka

Napříč krajem po nejnovější cyklostezce.

Děčín

Renesanční perla severu.

Vydal Krajský úřad Ústeckého kraje
Velká Hradební 3118/48, 400 02 Ústí nad Labem
Telefon: +420 475 657 111
Fax: +420 475 200 245
E-mail: urad@kr-ustecky.cz
www.kr-ustecky.cz
www.branadocech.cz

Autor textů: Rostislav Křivánek
Fotografie: archiv Ústeckého kraje, archiv Českého
Švýcarska o. p. s., archiv DA Krušné hory o. p. s.,
Hotel Clarion, letecká záchranná služba
Ústí nad Labem, Petr Mikšíček, Tomáš John
Produkce a konzultace: NOESIS s.r.o.
Grafický návrh, DTP a tisk: NOESIS s.r.o.

Ty nejkrásnější trasy pro vaše výlety!

Objevte nejzajímavější místa v Ústeckém kraji.

www.branadocech.cz

